

Metodologija

ZA PROCENU TEHNIČKE
USKLAĐENOSTI SA
PREPORUKAMA FATF I
DELOTVORNOSTI SISTEMA ZA SPN/FT

Ažurirano u februaru 2019.

Radna grupa za finansijsku akciju (FATF) je nezavisno međuvladino telo koje se bavi razvojem i promocijom politika za zaštitu globalnog finansijskog sistema od pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. Preporuke FATF su priznate kao standard za sprečavanje pranja novca (SPN) i finansiranje terorizma (FT).

Za više informacija o FATF, molimo posetite www.fatf-gafi.org

Ovaj dokument i/ili bilo koja mapa koja se u njemu nalazi, ne dovode u pitanje status ili suverenitet nad bilo kojom teritorijom, razgraničavanje međunarodnih državnih i teritorijalnih granica i naziv bilo koje teritorije, grada ili oblasti.

Referenca za citiranje:

FATF (2013-2019), *Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems*, updated February 2019, FATF, Paris, France,
<http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fatf-methodology.html>

© 2013-2019 FATF/OECD. Sva prava zadržana.

Reprodukcija ili prevod ove publikacije nisu dozvoljeni bez prethodne pisane saglasnosti.

Zahtevi za izdavanje takve saglasnosti, bilo za celu publikaciju ili samo jedan

njen deo, podnose se Sekretarijatu FATF, na adresz 2 rue André Pascal

75775 Paris Cedex 16, France

(faks: +33 1 44 30 61 37 ili imejl: contact@fatf-gafi.org)

METODOLOGIJA

**ZA PROCENU TEHNIČKE USKLAĐENOSTI SA
PREPORUKAMA FATF I
DELOTVORNOSTI SISTEMA ZA SPN/FT**

USVOJENA U FEBRUARU 2013.

Ažurirano u februaru 2019.

Овај пројекат финансира
Европска унија

Ova publikacija je prevedena uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovoran FATF, i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije. Evropska unija ne preuzima odgovornost ni za kakve greške ili propuste u ovom prevodu.

Publikacija [Metodlogija za procenu tehničke usklađenosti sa preporukama FATF i delotvornosti Sistema za SPN/FT] predstavlja prevod na srpski jezik originalne verzije na engleskom jeziku. Preveden je na srpski jezik uz odobrenje Sekretarijata FATF, u okviru projekta: Unapređenje kvaliteta i efikasnosti izveštavanja o sumnjivim transakcijama i ključnih funkcija Uprave za sprečavanje pranja novca, koji finansira Evropska unija. Korisnik projekta je Ministarstvo finansija Republike Srbije - Uprava za sprečavanje pranja novca. Projekat sprovodi konzorcijum koji predvodi KPMG.

Zvanična verzija izveštaja na engleskom jeziku dostupna je na www.fatf-gafi.org
Autorsko pravo © FATF/OECD. Sva prava zadržana.

Ovo je radni prevod. U slučaju sukoba u vezi sa tumačenjem, merodavne su zvanične verzije teksta na engleskom i francuskom jeziku objavljene na internet stranici FATF.

SADRŽAJ

UVOD	5
TEHNIČKA USKLAĐENOST	11
DELOTVORNOST	13
PROCENA TEHNIČKE USKLAĐENOSTI.....	21
PROCENA DELOTVORNOSTI	91
ANEKS I NADNACIONALNA PROCENA.....	124
ANEKS II OBRAZAC IZVEŠTAJA O UZAJAMNOJ EVALUACIJI.....	125
ANEKS III SMERNICE FATF.....	151
PRAVNI OSNOV ZAHTEVA ZA FINANSIJSKE INSTITUCIJE I ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA (DNFBPS)	154
INFORMACIJE O AŽURIRANJIMA METODOLOGIJE FATF	172

TABELA AKRONIMA

SPN/FT (AML/CFT)	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (takođe se koristi i za <i>borba protiv finansiranja terorizma</i>)
ID (BNI)	Instrument koji glasi na donosioca
PPS (CDD)	Poznavanje i praćenje stranke
BPT (CFT)	Borba protiv finansiranja terorizma
DNFBP	Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora
FATF	Radna grupa za finansijsku akciju
FOS (FIU)	Finansijsko-obaveštajna služba
NI (IO)	Neposredan ishod
NT (IN)	Napomena s tumačenjima
PN (ML)	Pranje novca
MoR (MoU)	Memorandum o razumevanju
MVTS	Usluga prenosa novca ili vrednosti
NPO	Neprofitna organizacija
Konvencija iz Palermo	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine
PEL (PEP)	Politički eksponirana lica
P. (R.)	Preporuka
PZPR (RBA)	Pristup zasnovan na proceni rizika
SRT (SRB)	Samoregulatorna tela
IST (STR)	Izveštaj o sumnjivoj transakciji
TCSP	Pružalac usluge osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u ...
Konvencija o finansiranju	Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma iz 1999. godine
FT (TF)	Finansiranje terorizma
UN	Ujedinjene nacije
RSBUN (UNSCR)	Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija
Bečka konvencija	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine

UVOD

1. Ovaj dokument predstavlja osnov za sprovođenje procena tehničke usklađenosti sa revidiranim Preporukama FATF koje su usvojene u februaru 2012. godine, kao i za ocenu nivoa delotvornosti nacionalnog sistema za sprečavanje pranja novca/ suzbijanje finansiranja terorizma (SPN/FT). Sastoji se iz tri dela. Prvi deo predstavlja uvod, u kome su navedeni pregled Metodologije procene¹, polazne informacije i način na koji će se metodologija koristiti za sprovođenje evaluacija/ procena. U drugom delu su definisani kriterijumi za procenu tehničke usklađenosti sa svakom od Preporuka FATF. U trećem delu definisani su ishodi, indikatori, podaci i drugi faktori koji se koriste za procenu delotvornosti sprovođenja Preporuka FATF. Proces i procedure za Uzajamne evaluacije navedeni su u posebnom dokumentu.

2. Za četvrtu godinu uzajamnih evaluacija, FATF je usvojio komplementarne pristupe za procenu tehničke usklađenosti sa Preporukama FATF, kao i za procenu delotvornosti sistema za SPN/FT. Stoga, Metodologija obuhvata dve komponente:

- Procena tehničke usklađenosti bavi se specifičnim zahtevima Preporuka FATF, odnosno, kako se ti zahtevi oslikavaju u relevantnim zakonodavnim i institucionalnim okvirima države, kao ovlašćenjima i procedurama nadležnih organa. Sve to predstavlja temelj na kome se zasniva sistem za SPN/FT.
- Procena delotvornosti suštinski se razlikuje od procene tehničke usklađenosti. Cilj je da se proceni adekvatnost sprovođenja Preporuka FATF, i da se identifikuje u kojoj meri je država uspešla da ostvari definisani niz ishoda koji su od ključnog značaja za robusni sistem za SPN/FT. Fokus procene delotvornosti je dakle na obimu u kom zakonodavni i institucionalni okviri proizvode očekivane rezultate.

3. Objedinjene, zajedno, procene kako tehničke usklađenosti tako i delotvornosti, predstavljaju integrisanu analizu obima u kom je država usklađena sa Standardima FATF, kao i sa koliko uspeha uspeva da održava snažan sistem za SPN/FT, kako je to definisano Preporukama FATF.

4. Ova Metodologija je osmišljena da pomogne evaluatorima pri sprovođenju procene usklađenosti države sa međunarodnim standardima za SPN/FT. Ona oslikava zahteve definisane u Preporukama FATF i u Napomenama s tumačenjima koje čine međunarodni standard za borbu protiv pranja novca i finansiranje terorizma i širenja oružja za masovno uništenje, ali taj standard niti menja niti ga poništava. Metodologija će pomoći evaluatorima u identifikovanju sistema i mehanizama koje su razvile države sa različitim zakonodavnim, regulatornim i finansijskim okvirima u cilju sprovođenja efektivnih sistema za SPN/FT; takođe je korisna i državama koje sprovode pregled sopstvenih sistema, uključujući i za potrebe tehničke pomoći. Ova Metodologija se zasniva na iskustvima FATF, regionalnih tela sličnih FATF (FSRBs), Međunarodnog monetarnog fonda i Svetske banke u sprovođenju procena usklađenosti sa ranijim verzijama Preporuka FATF.

---

¹ Termini "procena", "evaluacija" i njihovi derivativi koji se koriste u ovom dokumentu, odnose se i na uzajamne evaluacije koje sprovode FATF i FSRB, kao i na procene trećih lica (tj. procene koje sprovode MMF i Svetska banka).

RISK I KONTEKST

5. Početna tačka svake procene je da evaluator stekne inicijalno razumevanje o rizicima i kontekstu određene zemlje, u najširem mogućem smislu, kao i o elementima koji im doprinose. To obuhvata:

- prirodu i obim rizika povezanih sa pranjem novca i finansiranjem terorizma;
- okolnosti u zemlji, koje utiču na *materijalnost* različitih Preporuka (npr. struktura privrede i finansijskog sektora);
- *strukturne elemente* na koje se oslanja sistem za SPN/FT; i
- *ostale kontekstualne faktore* koji bi mogli da utiču na način na koji se mere SPN/FT sprovode i u kojoj meri su delotvorne.

6. *Rizici* povezani sa PN/FT su od ključne važnosti za procenu tehničke usklađenosti sa Preporukom 1 i sa elementima zasnovanim na riziku sadržanim u drugim Preporukama, kao i za procenu delotvornosti. Evaluatori bi trebalo da razmotre prirodu i obim faktora rizika povezanih sa pranjem novca i finansiranjem terorizma u državi na samom početku procene, kao i tokom celokupnog procesa procene. Relevantni faktori mogu obuhvatati nivo i vrste primanja koja generišu kriminal u datoj zemlji; terorističke grupe koje su aktivne ili prikupljaju sredstva u zemlji; izloženost prekograničnim tokovima kriminala ili nezakonito stečenim sredstvima.

7. Evaluatori bi trebalo da koriste samoprocenu države o sopstvenim rizicima kao početnu osnovu za razumevanje rizika, ali isto tako ne bi trebalo da prihvate procenu rizika date države kao tačnu, bez kritičkog promišljanja, kao ni da prate sve izvedene zaključke. Evaluatori bi takođe trebalo da uzmu u obzir smernice sadržane u stavu 15 ispod o načinu evaluacije procene rizika u kontekstu Preporuke 1 i Neposrednog ishoda 1. U nekom slučajevima evaluatori neće moći da dođu do zaključka da je procena koju je izvršila data država osnovana, a biće i slučajeva kada je procena države nedovoljna ili čak nepostojeća. U takvim situacijama, trebalo bi da se konsultuju sa nacionalnim organima i pokušaju da uspostave zajedničko razumevanje ključnih rizika u okviru njihove nadležnosti. Ukoliko ne postoji saglasnost, ili ako ne mogu doći do zaključka da je procena države osnovana, evaluatori bi trebalo jasno da objasne sve razlike u razumevanju i prilože sopstveno obrazloženje takvih razlika, u Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji (MER); i svoje shvatanje rizika bi trebalo da koriste kao osnov za procenu ostalih elemenata zasnovanih na riziku (npr. supervizija/nadzor zasnovan na riziku).

8. Evaluatori bi takođe trebalo da razmotre pitanja materijalnosti, uključujući, na primer, relativni značaj različitih delova finansijskog sektora i različitih DNFBP; veličinu, integraciju i strukturu finansijskog sektora; relativni značaj različitih vrsta finansijskih proizvoda ili institucija; obim poslovanja u zemlji ili u inostranstvu; obim u kome se ekonomija zasniva na gotovinskim plaćanjima; i procene rizika neformalnog sektora i/ili sive ekonomije. Evaluatori bi uz to trebalo da imaju svest o broju stanovnika, nivou razvoja zemlje, geografskim faktorima, ili trgovinskim i kulturološkim vezama. Evaluatori treba da razmotre relativni značaj različitih sektora i pitanja u proceni kako tehničke usklađenosti, tako i delotvornosti. Najvažnijim i najrelevantnijim pitanjima u zemlji trebalo bi dati veću težinu pri utvrđivanju ocena tehničke usklađenosti, i obratiti više pažnje na najvažnije oblasti pri oceni delotvornosti, kako je definisano u nastavku,

9. Efektivan sistem za SPN/FT obično zahteva postojanje određenih *strukturnih elemenata*, na primer: političku stabilnost; posvećenost na najvišem nivou SPN/FT; stabilne institucije koje karakterišu odgovornost, integritet i transparentnost; vladavinu prava; i sposoban, nezavisan i efikasan pravosudni sistem. Nedostatak pomenutih strukturnih elemenata ili značajne slabosti i

nedostaci u opštem okviru mogu u velikoj meri predstavljati prepreku za sprovođenje delotvornog okvira za SPN/FT; i u oblastima u kojima evaluatori utvrde nedostatak usklađenosti ili delotvornosti; nedostajući strukturni elementi mogli bi da budu razlog tome, i stoga ih treba navesti u Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji gde je to relevantno.

10. *Ostali kontekstualni faktori* koji mogu imati značajan uticaj na delotvornost mera za SPN/FT u zemlji, i mogu obuhvatati zrelost i sofisticiranost regulatornog i nadzornog režima u zemlji; nivo korupcije i uticaj mera za borbu protiv korupcije; ili nivo finansijske isključenosti. Takvi faktori mogu uticati na rizike povezane sa SPN/FT ili umanjiti efektivnost mera za SPN/FT.

11. Evaluatori treba da razmotre kontekstualne faktore navedene iznad, uključujući i rizike, pitanja koja se tiču materijalnosti, strukturne elemente i ostale kontekstualne faktore, kako bi stekli opšte razumevanje konteksta u kom funkcioniše sistem za SPN/FT u datoj državi. Ovi faktori mogu uticati na to koja će pitanja evaluatori smatrati materijalnim ili viskorizičnim, što će posledično pomoći evaluatorima da utvrde na šta treba da usmere pažnju tokom procene. Neki posebno relevantni kontekstualni faktori navedeni su u kontekstu pojedinačnih neposrednih ishoda koji su deo komponente ove Metodologije koja se bavi delotvornošću. Evaluatori treba da budu pažljivi u pogledu informacija koje koriste kada razmatraju kako ovi rizici i kontekstualni faktori mogu da utiču na procenu države, posebno u slučajevima kada materijalno utiču na zaključke. Evaluatori takođe treba da uvažavaju stanovišta zemlje, ali sa kritičkog aspekta, i isto tako bi trebalo da koriste ostale kredibilne ili pouzdane izvore informacija (npr. od međunarodnih institucija ili iz vodećih autoritativnih publikacija), poželjno kombinujući različite izvore. Na osnovu ovih elemenata, evaluatori treba da donesu sopstveni sud o kontekstu u kome funkcioniše sistem za SPN/FT u datoj zemlji, a u Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji (MER) ovu analizu treba jasno i eksplicitno da objasne.

12. Rizici, materijalnost i strukturni i kontekstualni faktori mogu u nekim slučajevima da objasne zašto je država usklađena ili neusklađena, ili zašto je nivo delotvornosti u zemlji viši ili niži od očekivanog, na osnovu nivoa tehničke usklađenosti zemlje. Ovi faktori mogu predstavljati važan deo objašnjenja o tome zašto određena država ostvaruje dobar ili loš učinak, i mogu biti važan element preporuka evaluatora o načinima za unapređenje delotvornosti. Ocenjivanje kako tehničke usklađenosti tako i delotvornosti vrši se na osnovu univerzalnog standarda koji se primenjuje na sve države. Nepovoljan kontekst (npr. u slučajevima kada nedostaju strukturni elementi), može dovesti do nižeg nivoa usklađenosti i delotvornosti. Međutim, rizici i materijalnost i strukturni ili drugi kontekstualni faktori ne bi trebalo da budu izgovor za loše ili neujednačeno sprovođenje standarda FATF. Evaluatori u Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji treba jasno da navedu koje su faktore uzeli u obzir; zašto i kako su to uradili, kao i izvore informacija koje su koristili u razmatranju tih faktora.

OPŠTE TUMAČENJE I SMERNICE

13. Kompletan set definicija iz Preporuka FATF uključen je u Pojmovnik koji prati Preporuke. Evaluatori takođe treba da konsultuju sledeće smernice o drugim stanovištima opšteg tumačenja, što je važno za osiguravanje doslednosti pristupa.

14. **Finansijske institucije**–Evaluatori treba da poseduju temeljno razumevanje o vrstama privrednih subjekata koji su uključeni u finansijske aktivnosti a koji su u pojmovniku obuhvaćeni definicijom *finansijskih institucija*. Važno je skrenuti pažnju da takve aktivnosti mogu sprovesti institucije koje nose različite generičke nazive (npr. "banka") u različitim državama, te da bi evaluatori trebalo da usmere svoju pažnju na aktivnosti, a ne na nazive pripisane institucijama.

15. **Evaluacija procene rizika zemlje**– Od evaluatora se ne očekuje da sprovedu sopstvenu

nezavisnu procenu rizika pri oceni Preporuke 1 i Neposrednog ishoda 1, ali sa druge strane ne bi trebalo ni nužno da prihvate procenu rizika koju je izvršila data država kao tačnu. Pri pregledu procene rizika zemlje, evaluatori bi trebalo da razmotre strogost primenjenih procesa i procedura i internu konzistentnost procene (tj. da li su zaključci osnovani uzevši u obzir korišćene informacije i analize). Evaluatori treba da se fokusiraju na opšta pitanja visokog nivoa, a ne na sitne detalje, i takođe treba da primene pristup "zdravog razuma" pri oceni da li su rezultati razumni (osnovani) ili ne. Tamo gde je to relevantno i adekvatno, evaluatori takođe treba da uzmu u obzir i ostale kredibilne i pouzdane izvore informacija o rizicima zemlje, kako bi uočili da li postoje bilo kakve materijalne razlike koje bi trebalo dodatno istražiti. Ukoliko tim za procenu utvrdi da je procena rizika koju je izvršila data država osnovana, na osnovu takve procene mogu razmatrati elemente zasnovane na riziku definisane u okviru Metodologije.

16. Pri proceni Preporuke 1, evaluatori treba da usmere analizu na sledeće elemente: (1) postojeći procesi i mehanizmi za izradu i koordinaciju procene(a) rizika; (2) razumnost procene(a) rizika; i, (3) usklađenost mera zasnovanih na proceni rizika sa identifikovanim rizicima (*npr.* izuzeci, visokorizične i niskorizične situacije).

17. Pri proceni Neposrednog ishoda 1, evaluatori, na osnovu svojih stanovišta o razumnosti procene(a) rizika, treba da usmere pažnju na to koliko dobro nadležni organi koriste svoje razumevanje rizika u praksi u cilju pružanja informacija za razvoj politika i aktivnosti za smanjenje rizika.

18. **Zahtevi zasnovani na riziku** - Za svaku od Preporuka gde se od finansijskih institucija i Određenih fizičkih i pravnih lica van finansijskog sektora (DNFBPs) zahteva da preduzmu određena delovanja, evaluatori obično treba da procene usklađenost na osnovu činjenice da sve finansijske institucije i DNFBP treba da ispune sve navedene zahteve. Međutim, važno razmatranje na kome se zasnivaju Preporuke FATF jeste nivo rizika od pranja novca i finansiranja terorizma za određene vrste institucija, privrednih subjekata ili samostalnih delatnosti, ili za određene klijente, proizvode, transakcije ili države. Država može stoga, uzeti rizik u obzir u primeni Preporuka (npr. u primeni pojednostavljenih mera) i evaluatori će morati da uzmu rizike i fleksibilnost koju omogućavaju pristup zasnovan na riziku u obzir kada budu utvrđivali da li postoje nedostaci kod preventivnih mera u državi, kao i njihov značaj. U oblastima u kojima Preporuke FATF identifikuju aktivnosti višeg rizika za koje su neophodne unapredene ili specifične mere, sve takve mere se moraju primeniti, iako obim takvih mera može varirati u odnosu na konkretan nivo rizika.

19. **Izuzeci za niskorizične situacije** – Tamo gde postoji nizak rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, države mogu odlučiti da ne primene određene Preporuke koje od finansijskih institucija i DNFBP zahtevaju da preduzmu određene radnje. U takvim slučajevima, države bi evaluatorima trebalo da obezbede dokaze i analize koji su predstavljali osnov za donošenje odluke da se Preporuke ne primene.

20. **Zahtevi za finansijske institucije, DNFBP i države** - Preporuke FATF

U Preporukama se navodi da finansijske institucije ili DNFBP "treba" ili "treba da budu u obavezi" da preduzmu određene radnje ili da države "treba da osiguraju" da finansijske institucije, DNFBP ili ostali subjekti ili lica preduzmu određene radnje. Da bi se koristila jedna dosledna fraza, u relevantnim kriterijumima u ovoj Metodologiji koristi se izraz "Finansijske institucije (ili DNFBP) treba da budu u obavezi".

21. **Zakon ili sredstva sprovođenja (propisi)**– Napomena o Pravnom osnovu zahteva koji se odnose na finansijske institucije i DNFBP (na kraju Napomena s tumačenjima uz Preporuke FATF) definiše neophodan pravni osnov za donošenje relevantnih zahteva. Evaluatori treba da razmotre da li se mehanizmi koji se koriste za sprovođenje datog zahteva kvalifikuju kao sredstvo sprovođenja (propis) u skladu sa osnovom koji je definisan u toj napomeni. Evaluatori treba da budu svesni činjenice da Preporuke 10, 11 i 20 sadrže zahteve koji moraju biti propisani u zakonu, dok neki drugi zahtevi mogu biti definisani bilo u zakonu ili nekim drugim sredstvima sprovođenja (propisima). Može se dogoditi da tipovi dokumenata ili mera koji se nisu smatrali sredstvima sprovođenja mogu bez obzira na to pomoći u ostvarivanju delotvornosti, i mogu se, stoga, razmatrati u kontekstu analize delotvornosti, bez uzimanja u obzir u smislu ispunjavanja zahteva o tehničkoj usklađenosti (npr. dobrovoljni kodeksi ponašanja koje objavljuju tela iz privatnog sektora ili neobavezujuće smernice koje izdaju nadzorni organi).
22. **Procena DNFBP** – U skladu sa Preporukama 22, 23 i 28 (i specifičnim elementima Preporuka 6 i 7), od DNFBP i relevantnih nadzornih (ili samoregulatornih) tela zahteva da preduzmu određena delovanja. Tehnička usklađenost sa ovim zahtevima procenjuje se samo u okviru ovih konkretnih Preporuka i ne treba da se prenosi na druge Preporuke koje se odnose na finansijske institucije. Međutim, u proceni delotvornosti treba uzeti u obzir i finansijske institucije i DNFBP pri proveru postizanja relevantnih ishoda.
23. **Finansiranje širenja oružja za masovno uništenje** – Zahtevi Standarda FATF koji se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje ograničeni su na Preporuku 7 (“Ciljane finansijske sankcije”) i Preporuku 2 (“Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou”). U kontekstu procene delotvornosti, svi zahtevi koji se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje uključeni su u Ishod 11, osim onih koji se odnose na saradnju i koordinaciju na nacionalnom nivou, koji su obuhvaćeni Neposrednim ishodom 1. Pitanja koja su povezana sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje treba razmatrati isključivo na tim mestima, a ne u okviru drugih delova procene.
24. **Nacionalne, nadnacionalne i subnacionalne mere** - U nekim državama, pitanjima koja se tiču SPN/FT ne bavi se samo centralna vlada na nacionalnom nivou, već se njima bave i organi vlasti i na pokrajinskom ili lokalnom nivou. Pri sprovođenju procena, nepohodno je preduzeti odgovarajuće korake kako bi se osiguralo da su mere SPN/FT na nivou federalnih država/pokrajina takođe adekvatno uzete u obzir. Isto tako, evaluatori bi trebalo da uzmu u obzir i pozovu se na supranacionalne zakone i propise koji se primenjuju na datu državu. U Aneksu I navedene su konkretne Preporuke za koje se procena može izvršiti na nadnacionalnoj osnovi.
25. **Nadzor u finansijskom sektoru**– Zakone i druge propise koji nameću preventivne zahteve za SPN/FT sektorima bankarstva, osiguranja i hartija od vrednosti treba sprovoditi i primenjivati kroz proces nadzora/supervizije. U okviru ovih sektora, takođe je neophodno pridržavanje nadzornim načelima koje su izdali Bazelski komitet, IAIS i IOSCO. Kod određenih pitanja, ova načela supervizije će se preklapati sa ili će nadopunjavati zahteve koji su definisani u standardima FATF. Evaluatori treba da budu upoznati i da uzmu u obzir sve procene i nalaze ustanovljene u vezi sa Ključnim načelima ili sa drugim relevantnim načelima ili standardima koje su izdala nadzorna tela koja definišu standarde. Za druge vrste finansijskih institucija, stvar će varirati od države do države da li će se ovi zakoni i obaveze sprovoditi i primenjivati kroz regulatorni ili nadzorni okvir, ili primenom nekog drugog sredstva.
26. **Sankcije** – Nekoliko Preporuka od država zahteva da propišu “*delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije*” za nepridržavanje zahtevima za SPN/FT. Različiti elementi ovih zahteva

procenjuju se u kontekstu procene tehničke usklađenosti i delotvornosti. U okviru procene tehničke usklađenosti, evaluatori treba da razmotre da li zakonodavni okvir i regulatorni okvir koji postoje u državi obuhvataju dovoljan spektar sankcija tako da se mogu *srazmerno* primeniti na manja ili veća kršenja zahteva². U okviru procene delotvornosti, evaluatori treba da razmotre da li su sankcije koje se primenjuju u praksi *delotvorne* za osiguravanje usklađenosti poslovanja u instituciji kojoj su sankcije bile izrečene; i *odvraćajne* za druge.

27. **Međunarodna saradnja** – U ovoj Metodologiji, međunarodna saradnja se procenjuje u okviru specifičnih Preporuka i Neposrednih ishoda (načelno Preporuke 36-40 i Neposredni ishod 2). Evaluatori takođe treba da budu upoznati sa uticajem koji sposobnost i spremnost države da učestvuje u međunarodnoj saradnji može imati na ostale Preporuke i Neposredne ishode (npr. na istage krivičnih dela sa prekograničnim elementom ili vršenje nadzora nad međunarodnim grupama) i da li jasno definišu sve slučajeve kada međunarodna saradnja pozitivno ili negativno utiče na usklađenost ili delotvornost.

28. **Nacrti i predlozi zakona** – Evaluatori treba da uzmu u obzir samo relevantne zakone, propise i ostale mere SPN/FT koji su na snazi i u primeni do završetka terenske posete zemlji. Ukoliko se evaluatorima daju na uvid predlozi zakona ili konkretni predlozi za izmenu sistema, takve izmene mogu navesti u izveštaju, ali ne bi trebalo da ih uzimaju u obzir u zaključcima procene ili za svrhe ocenjivanja.

29. **Smernice FATF** - Evaluatori takođe mogu razmotriti Smernice FATF kao polazne informacije o načinima na koje države mogu realizovati specifične zahteve. Kompletan lista Smernica FATF priložena je u aneksu ovog dokumenta. Ove smernice mogu da pomognu evaluatorima da razumeju praktične aspekte sprovođenja Preporuka FATF, međutim, primena smernica ne treba da predstavlja sastavni deo procene.

---

² Primeri vrsta sankcija obuhvataju: pisana upozorenja; naloge za pridržavanje određenim uputstvima (moguće praćenih dnevnim novčanim kaznama za nepridržavanje); naloge za dostavljanje redovnih izveštaja od strane institucije o merama koje sprovodi; novčane kazne za nepridržavanje zahtevima; zabranu zapošljavanja pojedinaca u datom sektoru; zamenu ili ograničavanje ovlašćenja rukovodilaca, direktora i vlasnika sa kontrolnim udelom; nametanje nadzorništva ili obustavu ili povlačenje licence; ili krivične sankcije gde je to dozvoljeno.

TEHNIČKA USKLAĐENOST

30. Komponenta Metodologije koja se odnosi na tehničku usklađenost podrazumeva sprovođenje specifičnih zahteva Preporuka FATF, uključujući okvir zakona i sredstava izvršenja; kao i postojanje, ovlašćenja i procedure koje primenjuju nadležni organi. U većini slučajeva, ona ne uključuje specifične zahteve standarda koji se načelno odnose na delotvornost. Procena takvih zahteva se vrši zasebno, u okviru komponente Metodologije koja se bavi delotvornošću.

31. Preporuke FATF, kao priznati međunarodni standardi, se primenjuju na sve države. Međutim, evaluatori treba da znaju da se zakonodavni, institucionalni i nadzorni okvir za SPN/FT mogu razlikovati od zemlje do zemlje. Pod pretpostavkom da se Preporuke FATF poštuju, države mogu primenjivati Standarde FATF³ na način koji je u skladu sa njihovim nacionalnim zakonodavnim i institucionalnim sistemima, čak iako se metodi čijom primenom se ostvaruje usklađenost razlikuju. U tom pogledu, evaluatori treba da budu upoznati sa rizicima i strukturnim ili kontekstualnim faktorima u datoj državi.

32. Komponenta Metodologije koja se tiče tehničke usklađenosti definiše specifične zahteve za svaku Preporuku u vidu liste kriterijuma, koji predstavljaju one elemente koji treba da budu prisutni kako bi se demonstrirala puna usklađenost sa obaveznim elementima Preporuka. Kriterijumi koji su predmet procene su redno numerisani za svaku Preporuku, ali redosled kriterijuma ne podrazumeva bilo kakav prioritet ili redosled po važnosti. U nekim slučajevima, navedeno je obrazloženje (uvučeno ispod kriterijuma) kao pomoć u identifikovanju važnih aspekata procene kriterijuma. Kod kriterijuma koji sadrže takvo obrazloženje, evaluatori treba da ustanove da li je svaki od elemenata prisutan, kako bi ocenili da li je kriterijum u celosti ispunjen.

OCENE USKLAĐENOSTI

33. Za svaku Preporuku evaluatori treba da donesu zaključak o obimu u kojoj je država usklađena (ili ne) sa standardom. Postoje četiri moguća nivoa usklađenosti: usklađena, veoma usklađena, delimično usklađena i nije usklađena. U izuzetnim okolnostima, Preporuka se takođe može oceniti kao neprimenjiva. Ove ocene su zasnovane isključivo na kriterijumima koji su navedeni u proceni tehničke usklađenosti, kako sledi:

---

³ Standardi FATF obuhvataju Preporuke FATF i prateće Napomene s tumačenjima.

Ocene tehničke usklađenosti

Usklađena	U	Nema nedostataka.
Veoma usklađena	VU	Postoje tek manji nedostaci.
Delimično usklađena	DU	Prisutni su umereni nedostaci.
Neusklađena	NU	Prisutni su značajni nedostaci.
Nije primenjivo	NP	Zahtev nije primenjiv usled strukturnih, zakonskih ili institucionalnih karakteristika zemlje.

34. Od ključnog je značaja naglasiti da je odgovornost države koja je predmet procene za pokaže da je sistem za SPN/FT usklađen sa Preporukama. Pri utvrđivanju nivo usklađenosti za svaku Preporuku, evaluator ne treba samo da vrši procenu toga da li su zakoni i drugi propisi usklađeni sa Preporukama FATF, već takođe i da li postoji institucionalni okvir.

35. **Ponderisanje** – Pojedinačni kriterijumi koji se koriste za procenu svake Preporuke nisu pojednake važnosti, i broj ispunjenih kriterijuma ne ukazuje uvek na sveukupni nivo usklađenosti sa svakom Preporukom. Kada se odlučuje o oceni za svaku Preporuku, evaluatori treba da razmotre relativnu važnost kriterijuma u kontekstu zemlje. Evaluatori treba da razmotre koliko su značajni dati nedostaci uzevši u obzir profil rizika zemlje i ostale strukturne i kontekstualne informacije (npr. za oblasti višeg rizika ili za veći deo finansijskog sektora). U nekim slučajevima jedan jedini nedostatak može biti dovoljno važan da opravda ocenu Nije usklađena (NU), čak iako su ostali kriterijumi ispunjeni. Suprotno tome, nedostatak povezan sa niskim rizikom ili vrstama finansijskih aktivnosti koje se malo koriste može imati tek manji uticaj na sveukupnu ocenu ispunjenosti Preporuke.

36. **Preklapanja između Preporuka** – U većini slučajeva isti osnovni nedostatak će imati kaskadni efekat na procenu nekoliko različitih Preporuka. Na primer: procena rizika sa nedostacima može da umanjuje mere zasnovane na proceni rizika u celokupnom sistemu za SPN/FT; ili neprimenjivanje propisa SPN/FT na određeni tip finansijskih institucija ili DNFBP moglo bi da utiče na procenu svih Preporuka koje se odnose na finansijski sektor ili DNFBP. Kada se promišlja o ocenama u takvim slučajevima, evaluatori treba da razmisle o nedostacima koji su sadržani u faktorima na koje se oslanja ocena za svaku primenjivu Preporuku, i ukoliko je to adekvatno, u skladu sa tim daju svoju ocenu. Takođe bi jasno trebalo da naznače u Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji da je isti osnovni uzrok takođe prisutan u svim relevantnim Preporukama.

37. **Poređenje sa prethodnim ocenama** - Usled revizije i konsolidacije Preporuka FATF i Specijalnih preporuka 2012. godine i uvođenja posebnih procena za tehničku usklađenost i delotvornost, ocene dodeljene u skladu sa ovom Metodologijom nisu direktno uporedive sa ocenama dodeljenim u skladu sa Metodologijom iz 2004. godine.

DELOTVORNOST

38. Procena delotvornosti sistema SPN/FT date države je podjednako važna kao i procena tehničke usklađenosti sa standardima FATF. Procena delotvornosti ima za cilj da: (a) se unapredi usmerenje FATF na ishode; (b) identifikuje obim u kom sistem SPN/FT na nacionalnom nivou postiže ciljeve definisane u standardima FATF i identifikuje potencijalne sistemске slabosti; i (c) omogućiti zemljama da definišu prioritete u pogledu mera za unapređenje sopstvenog sistema. U svrhu ove Metodologije, delotvornost se definiše kao "*Obim u kom se ostvaruju definisani ishodi*".

39. U kontekstu SPN/FT, delotvornost je mera u kojoj finansijski sistemi i ekonomije ublažavaju rizike i pretnje od pranja novca, finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje. Navedeno može biti u vezi sa planiranim rezultatom date (a) politike, zakona ili sredstava izvršenja; (b) programa aktivnosti u oblasti sprovođenja zakona, vršenja nadzora i obaveštajnih podataka; ili (c) sprovođenja konkretnog seta mera za ublažavanje rizika od pranja novca, finansiranja terorizma i borbe protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

40. Cilj procene delotvornosti je da se oceni celokupan sistem SPN/FT u datoj državi i nivo dobrog funkcionisanja tog sistema. Procena delotvornosti je zasnovana na suštinski različitom pristupu u odnosu na procenu tehničke usklađenosti sa Preporukama. Ona ne obuhvata proveru ispunjenosti određenih zahteva ili postojanje svih elemenata date Preporuke. Umesto toga, ova procena zahteva profesionalno prosuđivanje o tome da li ili u kojoj meri se ostvaruju definisani ishodi, odnosno da li se ključni ciljevi sistema za SPN/FT, koji je usklađen sa Standardima FATF, delotvorno ispunjavaju u praksi. Proces procene se oslanja na prosuđivanje evaluatora, koji procenu vrše u konsultacijama sa državom koja je predmet procene.

41. Od ključnog je značaja naglasiti da je odgovornost države koja je predmet procene za pokaže da je sistem SPN/FT zapravo delotvoran. Ukoliko dokazi kojima se delotvornost potvrđuje nisu raspoloživi, evaluatori samo mogu da zaključe da sistem nije delotvoran.

OKVIR ZA PROCENU DELOTVORNOSTI

42. U svrhu procene delotvornosti, FATF je usvojio pristup koji je usmeren na hijerarhiju definisanih ishoda. Na najvišem nivou, cilj sprovođenja mera za SPN/FT je da su "*Finansijski sistemi i šira privreda zaštićeni od pretnji od pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje, čime se jača integritet finansijskog sektora i doprinosi bezbednosti i sigurnosti*". Da bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža između sveobuhvatnog razumevanja delotvornosti sistema za SPN/FT date države i detaljno ocenilo u kojoj meri sastavni delovi tog sistema dobro funkcionišu, FATF procenjuje delotvornost prvenstveno na osnovu *jedanaest Neposrednih ishoda*. Svaki od njih predstavlja jedan od ključnih ciljeva koje delotvoran sistem za SPN/FT treba da ostvari, a oni ulaze u sastav tri Opšta cilja koji predstavljaju glavne tematske ciljeve sprovođenja mera za SPN/FT. Ovakav pristup ne zahteva neposrednu procenu delotvornosti sa kojom država sprovodi pojedinačne Preporuke; ili učinak određenih organizacija ili institucija. Od evaluatora se ne očekuje da neposredno ocenjuje Dugoročni cilj ili Opšte ciljeve, iako isti mogu biti od značaja za pripremu pisane verzije Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji i rezimiranje sveukupne delotvornosti zemlje generalno gledano.

43. Odnos između Dugoročnog cilja, Opštih ciljeva i Neposrednih ishoda predstavljen je na dijagramu u nastavku:

Dugoročni cilj:

Finansijski sistemi i šira privreda zaštićeni od pretnji od pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje, čime se jača integritet finansijskog sektora i doprinosi bezbednosti i sigurnosti.

Opšti ciljevi:

Politike, koordinacija i saradnja ublažavaju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma.

Sprečeno je da prihodi stečeni izvršenjem krivičnih dela i sredstva kojima se finansira terorizam uđu u finansijski i druge sektore ili su otkrivena i prijavljena od strane ovih sektora.

Pretnje od pranja novca su otkrivene i osujećene, a učinioci krivičnih dela su kažnjeni i lišeni nezakonito stečenih prihoda. Pretnje od finansiranja terorizma su otkrivene i osujećene, teroristi su lišeni resursa i oni koji finansiraju terorizam su kažnjeni, čime se doprinosi sprečavanju terorističkih akata.

Neposredni ishodi:

- 1 Rizici od pranja novca i finansiranja terorizma se razumeju, i gde je to pogodno, na nacionalnom nivou se koordinira delovanjima usmerenim na borbu protiv pranja novca, finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje.
- 2 Međunarodna saradnja pruža adekvatne informacije, finansijske obavestajne podatke i dokaze i olakšava delovanja protiv učinilaca krivičnih dela i njihove imovine.
- 3 Nadzorni organi vrše adekvatan nadzor, prate i uređuju rad finansijskih institucija i DNFBP u cilju postizanja usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima.
- 4 Finansijske institucije i DNFBP adekvatno primenjuju preventivne mere za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima i prijavljuju sumnjive transakcije.
- 5 Sprečena je zloupotreba pravnih lica i aranžmana za svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma, i informacije o njihovom stvarnom vlasništvu su na raspolaganju nadležnim organima bez prepreka.
- 6 Nadležni organi adekvatno koriste finansijske obavestajne podatke i sve ostale relevantne informacije za sprovođenje istraga o pravnu novca i finansiranju terorizma.
- 7 Sprovode se istrage za krivična dela i aktivnosti pranja novca, a učinioci se krivično gone i podležu delotvornim, srazmernim i odvraćajnim sankcijama.
- 8 Vršiti se zaplena prihoda i sredstava izvršenja krivičnog dela.
- 9 Sprovode se istrage za krivična dela i aktivnosti finansiranja terorizma, a lica koja finansiraju terorizam se krivično gone i podležu delotvornim, srazmernim i odvraćajnim sankcijama.
- 10 Teroristi, terorističke organizacije i finansijeri terorizma se sprečavaju u prikupljanju, premeštanju i korišćenju sredstava, kao i da zloupotrebljavaju NVO sektor.
- 11 Fizička i pravna lica uključena u širenje oružja za masovno uništenje se sprečavaju da prikupljaju, premeštaju i koriste sredstva, u skladu sa relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN.

DEFINISANJE DELOKRUGA RADA

44. Evaluatori moraju da izvrše procenu svih jedanaest Neposrednih ishoda. Međutim, pre terenske posete, evaluatori treba da izvrše definisanje delokruga rada, u konsultacijama sa državom koja je predmet procene, uzimajući u obzir rizike i druge faktore navedene u stavovima 5 do 10 iznad. Evaluatori treba da, u konsultacijama sa državom koja je predmet procene, identifikuju pitanja višeg rizika, koja bi trebalo detaljnije preispitati tokom procene i navesti u konačnom izveštaju. Takođe bi trebalo da identifikuju oblasti nižeg/niskog rizika, za koje ne postoji potreba da se preispituju previše detaljno. Kako procena bude napredovala, evaluatori treba da nastave da uključuju datu državu u svoj rad i da vrše prilagođavanje inicijalno utvrđenog delokruga rada na osnovu inicijalnih nalaza u pogledu delotvornosti, obraćajući pažnju na oblasti u kojima je prisutan najveći prostor za unapređenje delotvornosti u rešavanju ključnih rizika od PN/FT.

POVEZANOST ZA TEHNIČKOM USKLAĐENOŠĆU

45. Nivo tehničke usklađenosti države doprinosi proceni delotvornosti. Evaluatori treba da razmotre nivo tehničke usklađenosti pri utvrđivanju delokruga rada. Procena tehničke usklađenosti obuhvata utvrđivanje postojanja zakonodavnih i institucionalnih temelja za sprovođenje delotvornog sistema za SPN/FT. Malo je verovatno da će država u kojoj je procenjeno da poseduje nizak nivo usklađenosti tehničkih aspekata Preporuka FATF imati delotvoran sistem za SPN/PN (iako to ne treba zeti zdravo za gotovo da će i tehnički usklađena zemlja takođe biti delotvorna). U velikom broju slučajeva, glavni razlog za lošu delotvornost nalazi se u ozbiljnim nedostacima u sprovođenju tehničkih elemenata Preporuka.

46. Tokom procene delotvornosti, evaluatori isto tako treba da razmotre uticaj tehničke usklađenosti sa relevantnim Preporukama pri davanju objašnjenja o tome zašto je (ili nije) država delotvorna, kao i da daju preporuke za unapređenje delotvornosti. Može se desiti da u izuzetnim okolnostima nastanu situacije u kojima će evaluatori zaključiti da postoji nizak nivo tehničke usklađenosti, ali bez obzira na to određeni nivo delotvornosti (npr. kao rezultat specifičnih okolnosti u zemlji, uključujući i nizak nivo rizika ili druge strukturne, materijalne i kontekstualne faktore; pojedinosti u pogledu zakonodavstva i institucija u zemlji; ili ukoliko zemlja primenjuje kompenzatorne mere za SPN/FT koje Preporuke FATF ne propisuju). U Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji, evaluatori posebno treba da navedu takve slučajeve i u potpunosti opravdaju svoju odluku, tako što će detaljno opisati osnov i konkretne razloge za donošenje zaključaka o delotvornosti, uprkos nižim nivoima tehničke usklađenosti.

PRIMENA METODOLOGIJE ZA PROCENU DELOTVORNOSTI

47. U okviru procene delotvornosti neophodno razmotriti svaki od jedanaest Neposrednih ishoda pojedinačno, bez direktnog fokusa na Dugoročni ili Opšte ciljeve. Za svaki od Neposrednih ishoda, evaluatori treba da pokušaju da odgovore na dva glavna pitanja:

- ***U kojoj meri se ostvaruje ishod?*** Evaluatori treba da procene da li je država delotvorna u odnosu na ostvarivanje tog ishoda (tj. da li država ostvaruje rezultate koji se očekuju sprovođenjem dobro uspostavljenog sistema za SPN/FT). Svoje zaključke načelno bi trebalo da zasnivaju na *Ključnim pitanjima*,

potkrepljenim *primerima informacija* i *primerima specifičnih faktora*; uzimajući u obzir nivo tehničke usklađenosti, kao i kontekstualne faktore.

- **Šta može da se uradi da bi se unapredila delotvornost?** Evaluatori treba da razumeju razloge zašto data država potencijalno nije dostigla visok nivo delotvornosti i, gde je to moguće, daju preporuke za unapređenje sposobnosti za postizanje specifičnog ishoda. Svoju analizu i preporuke treba da baziraju na sopstvenom razmatranju *ključnih pitanja* i na *primerima specifičnih faktora koji podržavaju donošenje zaključaka o ključnim pitanjima*, uključujući aktivnosti, procese, resurse i infrastrukturu. Takođe bi trebalo da razmotre efekat tehničkih nedostataka na delotvornost, kao i relevantnost kontekstualnih faktora. Ako su evaluatori zadovoljni visokim stepenom ostvarenosti ishoda, onda nije nužno da detaljno razmatraju šta se može dodatno uraditi za unapređenje delotvornosti (iako određena vrednost i dalje može postojati u uočavanju dobrih praksi ili potencijalnih daljih unapređenja, ili postojećih napora neophodnih da se održi visok nivo delotvornosti).

Karakteristike delotvornog sistema

48. Uokvireni tekst na vrhu svakog Neposrednog ishoda opisuje glavne karakteristike i ishode delotvornog sistema. Na taj način se definiše situacija u kojoj je data zemlja delotvorna u ostvarivanju ishoda i postavlja se početna uporedna vrednost za procenu.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

49. U drugom delu definisan je osnov za evaluatore na osnovu koga treba da procene da li, i u kojoj meri, je ishod ostvaren. *Ključna pitanja* su obavezna pitanja na koje evaluatori treba da pokušaju da odgovore kako bi stekli uvid u to koliko je data država delotvorna u vezi sa svakim od ishoda. Zaključci evaluatora o stepenu delotvornosti države treba da se zasnivaju na pregledu svakog ishoda, uz procenu svakog od *ključnih pitanja*.

50. Evaluatori treba da preispitaju sva *ključna pitanja* navedena za svaki ishod. Međutim, nivo detalja sa kojim će preispitivati svaki od njih kako bi sagledali stepen rizika i materijalnost u vezi sa tim pitanjem u državi mogu varirati. U izuzetnim okolnostima, evaluatori mogu takođe uzeti u obzir i dodatna pitanja za koja budu smatrali, u određenim okolnostima, da su od ključne važnosti za postizanje ishoda delotvornosti (npr. alternativne mere koje oslikavaju specifičnosti sistema za SPN/FT u datoj državi, a koje nisu uključene u *ključna pitanja* ili su u vidu *dodatnih informacija* ili *specifičnih faktora*). Uvek bi trebalo da naglase i objasne zašto su korišćena bilo koja dodatna pitanja koja se smatraju ključnim.

Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

51. *Primeri informacija* definišu vrste i izvore informacija koji su najrelevantniji za razumevanje obima u kom je ishod ostvaren, uključujući i konkretne podatke koje evaluatori mogu tražiti pri proceni ključnih pitanja. Proradne informacije i ostali podaci mogu da testiraju ili potvrde razumevanje evaluatora o ključnim pitanjima i obezbede kvantitativni element za zaokruživanje

slike evaluatora o stepenu ostvarenosti ishoda.

52. Proradne informacije i podaci koji su navedeni ne predstavljaju konačnu listu i nisu obavezni. Podaci, statistika i ostali materijali koji su dostupni će se u značajnoj meri razlikovati od zemlje do zemlje, a evaluatori bi trebalo da iskoriste sve informacije koje data država može da im pruži a koje im mogu pomoći u donošenju konačnih zaključaka.

53. Procena delotvornosti nije statistička vežba. Evaluatori treba da koriste podatke i statistiku, kao i druge kvalitativne informacije u donošenju informisanog zaključka o stepenu ostvarenja ishoda, ali bi raspoložive podatke trebalo da tumače kritički, u kontekstu okolnosti u datoj zemlji. Fokus ne bi trebalo da bude na sirovim podacima (koji se mogu tumačiti na najrazličitije načine i čak sa kontradiktornim zaključcima), već na informacijama i analizi koja ukazuje, u kontekstu zemlje koja je predmet procene, da li je ishod ostvaren. Evaluatori treba da budu posebno obazrivi o korišćenju podataka koji se odnose na druge države kao tačku poređenja za ocenu delotvornosti, imajući u vidu značajne razlike u okolnostima u kojima se zemlje nalaze, njihove sisteme za SPN/FT i prakse u prikupljanju podataka. Evaluatori takođe treba da budu svesni činjenice da visok nivo izlaznih rezultata ne doprinosi uvek pozitivno postizanju željenog ishoda.

Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

54. U delu Metodologije *faktori* navedeni su primeri elemenata koji su obično uključeni u ostvarivanje svakog ishoda. Ove liste nisu konačne liste mogućih faktora, ali su navedene kao pomoć evaluatorima u razmatranju razloga zašto data država ostvaruje (ili ne ostvaruje) određeni ishod (npr. kroz razlaganje u okviru jednog od faktora). U većini slučajeva, evaluatori će morati da se oslone na *faktore* kako bi došli do čvrstog zaključka o obimu u kom se određeni ishod ostvaruje. Treba skrenuti pažnju da aktivnosti i procesi navedeni u ovom delu ne podrazumevaju jedini obavezni model za organizovanje funkcija za SPN/FT, već samo predstavljaju administrativne aranžmane koji se najčešće primenjuju, te se tako razlozi zašto data država nije delotvorna ne ograničavaju na navedene faktore. Skrećemo pažnju da evaluatori treba da se fokusiraju na kvalitativne aspekte ovih *faktora*, a ne tek na procese i procedure na koje se oni oslanjaju.

55. Od evaluatora se ne zahteva da preispitaju *sve faktore* u svakom od slučajeva. Ukoliko ustanove da je država uočljivo delotvorna u datoj oblasti, evaluatori treba ukratko da navedu zašto je tako i istaknu oblasti dobre prakse ako postoje, ali nisu u obavezi da preispituju svaki pojedinačni faktor u ovom delu Metodologije. Može biti i slučajeva kada država nije očigledno delotvorna i gde su razlozi za takvu situaciju od suštinskog značaja (npr. kada su prisutni značajni tehnički nedostaci). U takvim slučajevima, evaluatori takođe nisu u obavezi da sprovedu dodatne detaljne preglede o tome zašto ishod nije ostvaren.

56. Evaluatori treba da obrate pažnju na ishode koji zavise od sleda različitih koraka ili lanca vrednosti za postizanje ishoda (npr. Neposredni ishod 7 koji obuhvata istagu, krivično gonjenje i sankcionisanje, tim redosledom). U takvim slučajevima, može se desiti da ishod nije ostvarenusled neuspešne realizacije jedne faze u okviru procesa, čak iako su ostale faze same po sebi delotvorne.

57. Evaluatori takođe treba da razmotre kontekstualne faktore koji mogu uticati na pitanja koje smatraju materijalnim ili višim rizikom, i posledično tome, na njih usmere svoju pažnju. Ovi faktori mogu predstavljati važan deo objašnjenja o tome zašto određena država ostvaruje dobar ili loš učinak, kao i važan element preporuka evaluatora o načinima za unapređenje delotvornosti. Međutim, ovo ne treba da bude izgovor za loše ili neujednačeno sprovođenje standarda FATF.

PROŽIMAJUĆA PITANJA

58. Neposredni ishodi nisu nezavisni jedni od drugih. U većini slučajeva pitanje koje se specifično razmatra u okviru jednog Neposrednog ishoda takođe može da doprinese ostvarenju drugih ishoda. Ovo se posebno odnosi na faktore koji se procenjuju u okviru Neposrednih ishoda 1 i 2 koji razmatraju (a) procenu rizika države i sprovođenja pristupa zasnovanog na proceni rizika; i (b) angažovanje države u međunarodnoj saradnji, i mogu imati dalekosežne uticaje na druge ishode (npr. procena rizika utiče na primenu mera zasnovanih na proceni rizika u okviru Neposrednog ishoda 4, i na angažovanje resursa nadležnih organa u odnosu na sve ishode; međunarodna saradnja obuhvata traženje saradnje za podršku u sprovođenju istraga o pranju novca u zemlji i za oduzimanje imovine u okviru Neposrednih ishoda 7 i 8). Stoga evaluatori treba da uzmu u obzir kako njihovi nalazi za Neposredne ishode 1 i 2 mogu imati pozitivni ili negativni uticaj na nivo delotvornosti kod drugih Neposrednih ishoda. Prožimajuća pitanja su navedena u *napomenama za evaluatore* u okviru svakog od Neposrednih ishoda.

ZAKLJUČCI O DELOTVORNOSTI

59. Za svaki pojedinačni Neposredni ishod, evaluatori treba da donesu zaključke o meri u kojoj je država delotvorna (ili nije). U slučajevima kada data država nije dostigla visok nivo delotvornosti, evaluatori takođe treba da daju preporuke o razlozima zašto je to slučaj, i mere koje zemlja treba da preduzme kako bi unapredila svoju sposobnost za ostvarivanje ishoda.

60. **Procena delotvornosti se vrši na suštinski različit način u odnosu na procenu tehničke usklađenosti.** Zaključci evaluatora o obimu u kom je država manje ili više delotvorna treba da se zasnivaju na sveobuhvatnom razumevanju stepena u kom zemlja ostvaruje ishod. **Ključna pitanja ne treba smatrati kontrolnom listom za kriterijume**, već kao set pitanja koja evaluatorima treba da pomognu da steknu odgovarajuće razumevanje o delotvornosti države u odnosu na svaki od Neposrednih ishoda. Ključna pitanja nisu podjednako važna i njihov značaj će se razlikovati u odnosu na konkretnu situaciju u svakoj državi, uzimajući u obzir rizike od PN/FN i relevantne strukturne faktore. Stoga evaluatori treba da budu fleksibilni i primene profesionalno rasuđivanje i iskustvo pri formulisanju zaključaka.

61. Zaključci evaluatora treba da sadrže samo odgovor na pitanje *da li je ishod ostvaren*. Evaluatori treba da stave sa strane sopstvene preference o najboljim načinima za ostvarivanje delotvornosti, i isto tako pristup koji se primenjuje na nacionalnom nivou u njihovim zemljama ne bi trebalo da na njih izvrši nepropisan uticaj. Takođe bi trebalo da izbegavaju da svoje zaključke baziraju na broju identifikovanih problema ili nedostataka, jer je moguće da u zemlji postojinekoliko slabih strana koje nisu materijalne prirode ili su kompenzovane prednostima u drugim oblastima, i stoga mogu da ostvare visok sveobuhvatan nivo delotvornosti.

62. **Zaključci evaluatora o nivou delotvornosti treba prvenstveno da budu opisne prirode.** Evaluatori treba jasno da definišu obim u kom oni smatraju da je ishod sveobuhvatno ostvaren i navedu bilo kakva odstupanja, poput konkretnih oblasti u kojima je delotvornost viša ili niža. Isto tako treba da jasno objasne osnov za sopstveno prosuđivanje, npr. probleme ili slabosti za koje veruju da su razlog za nedostatak delotvornosti; *ključna pitanja* i informacije koje su smatrali najznačajnijim; način na koji su razumeli podatke i druge indikatore; i ponder koji su pripisali različitim aspektima procene. Evaluatori takođe treba da identifikuju oblasti koje predstavljaju posebno jake strane ili primere dobre prakse.

63. Da bi osigurali jasne i uporedive odluke, evaluatori treba da sumiraju svoj zaključak u vidu

ocene. Za svaki Neposredni ishod postoje četiri moguće ocene delotvornosti, na osnovu obima u

kome su ostvarena *ključna pitanja i karakteristike: Visok nivo delotvornosti; Značajan nivo delotvornosti; Umeren nivo delotvornosti; i Nizak nivo delotvornosti*. O navedenim ocenama se odlučuje na osnovu sledećeg:

Ocene delotvornosti

Visok nivo delotvornosti	Neposredni ishod je ostvaren u veoma velikom obimu. Potrebna su manja unapređenja.
Značajan nivo delotvornosti	Neposredni ishod je ostvaren u velikom obimu. Potrebna su umerena unapređenja.
Umeren nivo delotvornosti	Neposredni ishod je ostvaren u određenom obimu. Potrebna su velika unapređenja.
Nizak nivo delotvornosti	Neposredni ishod nije ostvaren ili je ostvaren u zanemarljivom obimu. Potrebna su suštinska unapređenja.

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE SISTEMA ZA SPN/FT

64. Preporuke koje evaluatori daju državi predstavljaju suštinski značajan deo evaluacije. Na osnovu svojih zaključaka, evaluatori treba da daju preporuke mera koje bi zemlja trebalo da preduzme u cilju unapređenja sistema za SPN/FT, uključujući i nivo delotvornosti i nivo tehničke usklađenosti. Ove preporuke korektivnih mera bi trebalo da budu navedene u izveštaju prema prioritetima, uzimajući u obzir okolnosti i kapacitet date države, ostvaren nivo delotvornosti i sve identifikovane slabosti i probleme. Preporuke evaluatori ne treba jednostavno da predstavljaju osvrt na svaki od uočenih nedostataka ili slabosti, već bi trebalo da dodaju vrednost tako što će identifikovati i ustanoviti prioritete specifičnih mera sa ciljem najdelotvornijeg ublažavanja rizika sa kojim se ta država suočava. Tobi moglo da se zasniva na tome da će predložiti najveća i najbrže sprovodiva praktična unapređenja, sa najširim efektima ili ona koja je najlakše realizovati.

65. Evaluatori treba da budu pažljivi i da razmotre okolnosti i kontekst zemlje, kao i njen zakonodavni i institucionalni sistem pri formulisanju preporuka, navodeći da postoji nekoliko različitih načina za postizanje delotvornog sistema za SPN/FT, kao i da njihov preferirani model možda nije odgovarajući u kontekstu države koja je predmet procene.

66. U cilju olakšavanja izrade akcionog plana od strane države koja je predmet procene, evaluatori treba jasno da naznače u svojim preporukama gde je određeno delovanje neophodno, i gde postoji određena fleksibilnost u vezi sa načinom postizanja datog prioritnog cilja. Evaluatori treba da izbegavaju davanje nepotrebno strogih preporuka (npr. o dinamici sprovođenja određenih mera), kako ne bi osujetili napore država da u potpunosti prilagode preporuke lokalnim okolnostima.

67. Čak iako državu odlikuje visok nivo delotvornosti, to ne znači da nema prostora za dodatno unapređenje. Možda postoji potreba za delovanjem kako bi se održao visok nivo delotvornosti imajući u vidu povećanje rizika. Ako su evaluatori u mogućnosti da identifikuju dalja delovanja u oblastima u

kojima je prisutan visok nivo delotvornosti, takve predloge bi trebalo da uključe u svoje preporuke.

REFERENCE

68. Ukoliko evaluatori budu imali bilo kakvih dilema o načinu primene ove Metodologije ili u vezi sa tumačenjem Standarda FATF, potrebno je da konsultuju Sekretarijat FATF ili Sekretarijat njihovog regionalnog tela sličnog FATF (FSRB).

PROCENA TEHNIČKE USKLAĐENOSTI

PREPORUKA 1

PROCENA RIZIKA I PRIMENA PRISTUPA ZASNOVANOG NA PROCENI RIZIKA⁴

OBAVEZE I ODLUKE KOJE DRŽAVE TREBA DA DONESU

Procena rizika

- 1.1 Države⁵ treba da identifikuju i procene rizike od PN/FT za svoju zemlju,
- 1.2 Države treba da imenuju organ ili mehanizam za koordinaciju aktivnosti za procenu rizika.
- 1.3 Države treba da ažuriraju procene rizika.
- 1.4 Države treba da poseduju mehanizme za pružanje informacija o rezultatima procene(a) rizika svim relevantnim nadležnim organima i samoregulatornim telima (SRT), finansijskim institucijama i određenim fizičkim i pravnim licima van finansijskog sektora (DNFBP).

Ublažavanje rizika

- 1.5 Na osnovu sopstvenog shvatanja sopstvenih rizika, države treba da primene pristup zasnovan na proceni rizika za raspodelu resursa i sprovođenje mera u cilju sprečavanja ili ublažavanja rizika od PN/FT.
- 1.6 Države koje odluče da ne primene određene Preporuke FATF koje propisuju obavezu finansijskih institucija ili DNFBP da preduzmu određena delovanja, treba da pokažu da:
  - (a) je prisutan dokazano nizak rizik od PN/FT; izuzetak je moguć u strogo ograničenim i opravdanim okolnostima; i odnosi se na određenu vrstu finansijske institucije ili aktivnosti, ili DNFBP; ili
  - (b) finansijsku aktivnost (koja nije prenos novca i vrednosti) sprovodi fizičko ili pravno lice na povremenoj ili veoma ograničenoj osnovi (imajući u vidu kvantitativne i apsolutne kriterijume), tako da je rizik od PN/FT nizak.

⁴ Zahteve u okviru ove preporuke treba proceniti uzimajući u obzir specifičnije zahteve zasnovane na proceni rizika u okviru ostalih Preporuka. U okviru Preporuke 1 evaluatori treba u potpunosti da sagledaju procenu rizika i ublažavanje rizika po državama i finansijskim institucijama/DNFBP kako se to zahteva u ostalim Preporukama, ali ne bi trebalo da dupliraju detaljne procene mera zasnovanih na proceni rizika koje se zahtevaju u okviru ostalih Preporuka. Od evaluatora se ne očekuje da sprovedu detaljan pregled procene(a) rizika koji je izvršila data država. Evaluatori svoju pažnju treba da usmere na proces, mehanizme i izvore informacija koje je država usvojila, kao i na kontekstualne faktore, i treba da razmotre razumnost zaključaka izvedenih u okviru procene(a) rizika zemlje.

⁵ Gde je to adekvatno, pri utvrđivanju ispunjenosti ove obaveze treba uzeti u obzir procene rizika od PN/FT sprovedene na nadnacionalnom nivou.

- 1.7 U oblastima u kojima su države identifikovale više rizike, trebalo bi da osiguraju da njihov režim za SPN/FT obuhvata bavljenje takvim rizicima, uključujući kroz: (a) obavezivanje finansijskih institucija i DNFBP da preduzmu pojačane mere za upravljanje i ublažavanje rizika; ili (b) obavezivanje finansijskih institucija i DNFBP da osiguraju da su ove informacije uključene u njihove procene rizika.
- 1.8 Države mogu dozvoliti pojednostavljene mere za neke od Preporuka FATF koje od finansijskih institucija i DNFBP zahtevaju da preduzmu određene radnje, pod uslovom da je identifikovan niži rizik, i da je to u skladu sa procenom rizika od PN/FT koju je izvršila data država⁶.
- 1.9 Nadzorni organi i samoregulatorna tela treba da se postaraju da finansijske institucije i DNFBP izvršavaju svoje obaveze u okviru Preporuke 1⁷.

OBAVEZE I ODLUKE ZA FINANSIJSKE INSTITUCIJE I DNFBP

Procena rizika

- 1.10 Finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da preduzmu adekvatne korake u cilju identifikovanja, procene i razumevanja sopstvenih rizika od PN/FT (za klijente, države ili geografske oblasti; i proizvode, usluge, transakcije ili kanale isporuke)⁸. To uključuje obavezu da:
- (a) dokumentuju svoje procene rizika;
  - (b) razmotre sve relevantne faktore rizika pre utvrđivanja nivoa sveukupnog rizika i adekvatnog nivoa i vrste mera za ublažavanje rizika koje treba primeniti;
  - (c) ažuriraju takve procene rizika; i
  - (d) poseduju odgovarajuće mehanizme za pružanje informacija o proceni rizika nadležnim organima i samoregulatornim telima.

---

⁶ U oblastima u kojima Preporuke FATF identifikuju aktivnosti višeg nivoa rizika za koje su neophodne pojačane ili specifične mere, države treba da se postaraju da sve takve mere primenjuju, iako obim tih mera može varirati u odnosu na konkretan nivo rizika.

⁷ Zahtevi u okviru ovog kriterijuma treba da budu procenjeni uzimajući u obzir nalaze u odnosu na Preporuke 26 i 28.

⁸ Priroda i obim bilo koje procene rizika od PN/FT treba da budu odgovarajući prirodi i veličini poslovanja. Nadležni organi i samoregulatorna tela mogu utvrditi da nisu potrebne pojedinačne dokumentovane procene rizika, pod uslovom da su specifični rizici u datom sektoru jasno identifikovani i shvaćeni i da pojedinačne finansijske institucije i DNFBP razumeju svoje rizike od PN/FT.

Ublažavanje rizika

- 1.11 Finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da:
- (a) imaju politike, kontrole i procedure koje je usvojilo njihovo više rukovodstvo, koje im omogućavaju da upravljaju rizicima i ublažavaju rizike koji su identifikovani (bilo od strane zemlje ili finansijske institucije ili DNFBP);
  - (b) prate sprovođenje takvih kontrola i unaprede ih ako je to potrebno; i
  - (c) preduzmu pojačane mere za upravljanje rizicima i ublažavanje rizika tamo gde su uočeni rizici višeg nivoa.
- 1.12 Države mogu dozvoliti finansijskim institucijama i DNFBP da preduzmu pojednostavljene mere za upravljanje rizicima i ublažavanje rizika samo ako su identifikovani rizici nižeg nivoa i ako su ispunjeni kriterijumi 1.9 do 1.11. Sprovođenje pojednostavljenih mera ne sme biti dozvoljeno kad god postoji sumnja u PN/FT.

PREPORUKA 2**SARADNJA I KOORDINACIJA NA NACIONALNOM NIVOU**

- 2.1 Države treba da poseduju nacionalne politike za SPN/FT koje se zasnivaju na identifikovanim rizicima i redovno se revidiraju.
- 2.2 Države treba da imenuju organ ili da poseduju koordinacioni ili drugi mehanizam koji je odgovoran za sprovođenje nacionalnih politika za SPN/FT.
- 2.3 Treba da postoje mehanizmi koji omogućavaju kreatorima politika, Finansijsko-obaveštajnoj službi (FOS), službama za sprovođenje zakona, nadzornim organima i ostalim relevantnim nadležnom organima da sarađuju, i gde je to adekvatno, koordiniraju i razmenjuju informacije na domaćem terenu jedni sa drugima u pogledu izrade i sprovođenja politika i aktivnosti za SPN/FT. Takvi mehanizmi treba da se primenjuju kako na nivou kreiranja politika tako i na operativnom nivou.
- 2.4 Nadležni organi bi trebalo da imaju sličnu saradnju, i gde je to adekvatno, koordinacione mehanizme za borbu protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.
- 2.5 Države treba da imaju uspostavljenu saradnju i koordinaciju između relevantnih organa kako bi se osigurala kompatibilnost zahteva za SPN/FT sa pravilima koja se odnose na Zaštitu podataka i privatnosti i drugim sličnim odredbama (npr. bezbednost podataka/lokalizacija)⁹

---

⁹ U svrhu tehničke usklađenosti, procena treba da bude ograničena na to da li saradnja postoji, i gde je to adekvatno, koordinacija, bilo formalne ili neformalne prirode, između relevantnih organa.

PREPORUKA 3

KRIVIČNO DELO PRANJA NOVCA

- 3.1 PN treba da bude kriminalizovano u skladu sa Bečkom konvencijom i Konvencijom iz Palermo (v. Član 3(1)(b)&(c) Bečke konvencije i Član 6(1) Konvencije iz Palermo)¹⁰.
- 3.2 Predikatna krivična dela za PN treba da obuhvate sva ozbiljna krivična dela, uz tendenciju uključivanja najšireg raspona predikatnih krivičnih dela. Kao minimum, predikatna krivična dela treba da obuhvate raspon krivičnih dela u svakoj od propisanih kategorija krivičnih dela¹¹.
- 3.3 Tamo gde države primenjuju pristup baziran na zakonski definisanim graničnim vrednostima ili kombinovani pristup koji obuhvata i pristup zasnovan na graničnim vrednostima¹², predikatna krivična dela minimalno moraju obuhvatiti krivična dela koja:
- (a) potpadaju pod kategoriju ozbiljnih krivičnih dela u skladu sa nacionalnim zakonskim propisima; ili
  - (b) su kažnjiva maksimalnom kaznom u trajanju od preko godinu dana zatvora; ili
  - (c) su kažnjiva minimalnom kaznom od preko šest meseci zatvora (za države koje imaju propisanu minimalni graničnu vrednost za krivična dela u svom pravnom sistemu).
- 3.4 Krivično delo pranja novca treba da se odnosi na bilo koju vrstu imovine, bez obzira na njenu vrednost, koja posredno ili neposredno predstavlja imovinu stečenu izvršenjem krivičnog dela.
- 3.5 Pri dokazivanju da imovina predstavlja prihod stečen izvršenjem krivičnog dela, nije potrebno da lice bude osuđeno za predikatno krivično delo.
- 3.6 Predikatna krivična dela za pranje novca treba da obuhvataju i delo koje je učinjeno u drugoj državi, a koje čini krivično delo u toj državi i koje bi činilo predikatno krivično delo da je učinjeno u zemlji.
- 3.7 Krivično delo PN treba da se odnosi na lica koja učine predikatno krivično delo, osim ako to nije u suprotnosti sa osnovnim načelima nacionalnog zakonodavstva.
- 3.8 Treba omogućiti da namera i znanje neophodni za dokazivanje krivičnog dela PN budu izvedeni iz objektivnih činjeničnih okolnosti.
- 3.9 Srazmerne i odvrtačajne krivične sankcije treba da se primenjuju na fizička lica osuđena za krivično delo PN.

¹⁰ Obratiti pažnju posebno na fizičke i materijalne elemente krivičnog dela.

¹¹ Preporuka 3 ne zahteva od država da definišu zasebno krivično delo "učesća u organizovanoj kriminalnoj grupi i reketiranju". Da bi se pokrila ova kategorija "kvalifikovanog krivičnog dela", dovoljno je ako država ispuni bilo koju od dve opcije propisane Konvencijom iz Palermo, tj. bilo zasebno krivično delo ili krivično delo zasnovano na uroti.

¹² Države utvrđuju početna predikatna krivična dela za PN upućivanjem na (a) sva krivična dela; ili (b) na granične vrednosti povezane bilo sa kategorijom teških krivičnih dela ili sa kaznom zatvora koja je zaprećena za predikatno krivično delo (pristup zasnovan na graničnim vrednostima); ili (c) na listu predikatnih krivičnih dela; ili (d) na kombinaciju ovih pristupa.

- 3.10 Krivična odgovornost i sankcije i, gde to nije moguće (usled osnovnih načela domaćeg zakonodavstva), građanskopravna ili upravna odgovornost i sankcije, treba da se primenjuju na pravna lica. To ne sprečava paralelne građanskopravne, krivičnopravne i upravne postupke u vezi sa pravnim licima u državama u kojima je predviđena više od jedne vrste odgovornosti. Takve mere ne dovode u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica. Sve sankcije/kazne treba da budu srazmerne i odvraćajne.
- 3.11 Osim ako to nije dozvoljeno osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva, treba da postoje odgovarajuća dopunska krivična dela uz krivično delo PN, uključujući: učešće u; udruživanje sa ili urota za učinjenje; pokušaj; pomoć i podstrekivanje; olakšavanje; i davanje saveta za izvršenje krivičnog dela.

PREPORUKA 4

ODUZIMANJE IMOVINE I PRIVREMENE MERE

- 4.1 Države treba da poseduju mere, uključujući i zakonodavne, koje omogućavaju oduzimanje sledećeg, bilo u vlasništvu optuženih učinilaca krivičnih dela ili trećih lica:
- (a) "oprane imovine";
  - (b) primanja (uključujući prihode i ostale koristi nastale iz takvih primanja), ili instrumenta koja su korišćena ili nameravana da budu korišćena za PN ili predikatna krivična dela;
  - (c) imovine koja predstavlja primanja od, ili je korišćena u, ili je nameravana ili opredeljena za korišćenje u finansiranju terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija; ili
  - (d) imovine ekvivalentne vrednosti.
- 4.2 Države treba da poseduju mere, uključujući i zakonodavne, koje njihovim nadležnim organima omogućavaju da:
- (a) identifikuju, uđu u trag i procene vrednost imovine koja je predmet oduzimanja;
  - (b) sprovedu privremene mere, poput zamrzavanja ili zaplene, u cilju sprečavanja prodaje, prenosa ili raspolaganja imovinom koja je predmet oduzimanja¹³;
  - (c) budu preduzeti koraci koji će sprečiti ili onemogućiti radnje koje sprečavaju sposobnost države da zamrzne ili zapleni ili nadoknadi imovinu koja je predmet oduzimanja; i
  - (d) preduzmu bilo koje adekvatne istražne mere.
- 4.3 Zakoni i druge mere treba da obezbede zaštitu za prava *bona fide* trećih lica.
- 4.4 Države treba da poseduju mehanizme za upravljanje i, gde je to neophodno, raspolaganje imovinom koja je zamrznuta, zaplenjena ili oduzeta.

¹³ Mere treba da omoguće da inicijana primena zamrzavanja ili zaplene imovine koja je predmet oduzimanja bude učinjena *ex-parte* ili bez prethodnog obaveštenja, osim ukoliko to nije suprotno osnovnim načelima nacionalnog prava.

PREPORUKA 5

KRIVIČNO DELO FINANSIRANJA TERORIZMA

- 5.1 Države treba da kriminalizuju FT u skladu sa Konvencijom o suzbijanju finansiranja terorizma¹⁴.
- 5.2 Krivična dela FT treba da obuhvate sva lica koja svojevolejno daju ili prikupljaju novčana ili druga sredstva na bilo koji način, neposredno ili posredno, u nezakonitoj nameri da takva sredstva treba da budu iskorišćena, ili sa saznanjem da će biti iskorišćena, u celosti ili delimično: (a) za izvršenje terorističkog akta; ili (b) od strane terorističke organizacije ili individualnog teroriste (čak i u odsustvu veze sa konkretnim terorističkim aktom ili aktovima)¹⁵.
- 5.2bis Krivična dela FT treba da obuhvate finansiranje putovanja fizičkih lica koja putuju u Državu koja nije država njihovog prebivališta ili državljanstva u svrhu izvršenja, planiranja ili pripreme za, ili učešća u, terorističkim aktima ili pružanja ili pohađanja obuke za izvršenje terorističkog akta.
- 5.3 Krivična dela FT treba da obuhvate sva novčanih sredstva ili druge imovine bilo iz zakonitih ili nezakonitih izvora.
- 5.4 Krivična dela FT ne treba da imaju kao zahtev da su novčana sredstva ili druga imovina: (a) zapravo iskorišćeni za izvršenje ili pokušaj izvršenja terorističkog akta(ata); ili (b) povezani sa konkretnim terorističkim aktom(ovima).
- 5.5 Treba omogućiti da namera i znanje neophodni za dokazivanje krivičnog dela budu izvedeni iz objektivnih činjeničnih okolnosti.
- 5.6 Srazmerne i odvraćajne krivične sankcije treba da se primenjuju na fizička lica osuđena za krivično delo FT.
- 5.7 Krivična odgovornost i sankcije i, gde to nije moguće (usled osnovnih načela domaćeg zakonodavstva), građanskopravna ili upravna odgovornost i sankcije, treba da se primenjuju na pravna lica. To ne sprečava paralelne građanskopravne, krivičnopravne i upravne postupke u vezi sa pravnim licima u državama u kojima je predviđena više od jedne vrste odgovornosti. Takve mere ne dovode u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica. Sve sankcije/kazne treba da budu srazmerne i odvraćajne.
- 5.8 Krivičnim delom trebalo bi smatrati :
- (a) pokušaj učinjenja krivičnog dela FT;
  - (b) učestvovanje u svojstvu saučesnika u krivičnom delu FT ili pokušaju izvršenja krivičnog dela;

¹⁴ Kriminalizacija treba da bude u skladu sa Članom 2 Međunarodne konvencije o suzbijanju finansiranja terorizma.

¹⁵ Kriminalizacija FT isključivo na osnovu pomaganja ili podstrekivanja, pokušaja ili urote nije dovoljna za pridržavanje Preporukama.

- (c) organizovanje ili podstrekivanje drugih da učine krivično delo FT ili pokušaj krivičnog dela; i
- (d) doprinos izvršenju jednog ili više krivičnih dela FT ili pokušaja izvršenja krivičnih dela od strane grupe lica koja deluju sa zajedničkim ciljem¹⁶.

5.9 Krivična dela FT treba da budu kvalifikovana kao predikatna krivična dela PN.

5.10 Krivična dela FT treba da primenjuju, bez obzira na to da li je lice za koje postoje indicije da je učinilo krivično delo(a) u istoj ili različitoj državi od one u kojoj se nalazi teroristička organizacija(e) ili u kojoj je/će biti izvršen teroristički akt.

---

¹⁶ Takvi doprinosi su namerni i: (i) učinjeni su sa namerom da se realizuje kriminalna aktivnost ili kriminalna svrha grupe, tamo gde takva aktivnost ili svrha uključuje izvršenje krivičnog dela FT; ili (ii) učinjeni su sa saznanjem o namerni grupe da učini krivično delo FT.

PREPORUKA 6**CILJANE FINANSIJSKE KAZNE U VEZI SA TERORIZMOM I
FINANSIRANJEM TERORIZMA***Identifikacija i označavanje*

- 6.1 U vezi sa označavanjem lica u skladu sa Rezolucijom 1267/1989 (Al Kaida) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i režimom sankcija iz 1988. godine (u nastavku: "Režim sankcija Ujedinjenih nacija"), države treba da:
- (a) identifikuju nadležni organ ili sud koji su ovlašćeni da predlože fizička ili pravna lica Komitetu 1267/1989 za označavanje; i da predlože fizička ili pravna lica Komitetu 1988 za označavanje;
  - (b) poseduju mehanizam(me) za identifikovanje lica za označavanje, na osnovu kriterijuma za označavanje definisanih u relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (UNSCR);
  - (c) primene dokazni standard dokazivanja "razumnog osnova" ili "osnovanog uverenja" pri odlučivanju da li će ili ne izneti predlog za označavanje. Takvi predlozi za označavanje treba da budu uslovljeni postojanjem krivičnog postupka;
  - (d) prate procedure i (u slučaju Režima sankcija Ujedinjenih nacija) standardne formulare za stavljanje na listu, koji su usvojeni od strane relevantnog komiteta (Komitet 1267/1989 ili Komitet 1988); i
  - (e) obezbede što je više moguće relevantnih informacija o predloženom imenu¹⁷; izjavu o predmetu¹⁸ koja sadrži što je više moguće detalja o osnovu za stavljanje na listu¹⁹; i (u slučaju predlaganja imena Komitetu 1267/1989), navedu da li se njihov status kao države koja vrši označavanje može objaviti.
- 6.2 U vezi sa označavanjima u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1373, države treba da:
- (a) identifikuju nadležni organ ili sud ovlašćen za označavanje fizičkih i pravnih lica koja ispunjavaju specifične kriterijume za označavanje, kako je navedeno u Rezoluciji 1373 Saveta bezbednosti UN; na predlog same države ili, nakon pregleda i stupanja na snagu, ukoliko je to odgovarajuće, na zahtev druge države.
  - (b) poseduju mehanizam(me) za identifikovanje meta za označavanje, na osnovu

¹⁷ Posebno, dovoljno informacija za identifikaciju kojima se omogućava tačno i pozitivno identifikovanje pojedinaca, grupa, preduzeća i subjekata, i u meri u kojoj je to moguće, informacije koje traži Interpol za izdavanje Specijalnog obaveštenja

¹⁸ Ova izjava o predmetu bi trebalo da može da bude objavljena, na zahtev, osim delova koje Država članica identifikuje poverljivim samo za relevantni komitet (Komitet 1267/1989 ili Komitet 1988).

¹⁹ Uključujući: konkretne informacije koje potkrepljuju činjenicu da fizičko ili pravno lice zadovoljavaju relevantne zahteve za označavanje; prirodu informacija; dostupne propratne informacije ili dokumentaciju; i pojedinosti u vezi sa predloženim licem za označavanje i bilo kojim trenutno označenim licem ili subjektom

- (c) kriterijuma za označavanje definisanih u Rezoluciji 1373 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija²⁰;
- (d) kada dobiju zahtev, bez odlaganja utvrde da li su zadovoljni, prema primenjivim (nad-) nacionalnim načelima da je zahtev potkrepljen osnovanim uverenjem da se sumnja ili veruje da predloženo lice za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN;
- (e) primene dokazni standard dokazivanja "razumnog osnova" ili "osnovanog uverenja" pri odlučivanju da li će ili ne izvršiti označavanje²¹. Takva (predlozi za) označavanja ne treba da budu uslovljena postojanjem krivičnog postupka; i
- (f) kada se od druge države traži da sprovede radnje pokrenute u okviru mehanizama za zamrzavanje, obezbede što više informacija za identifikovanje i konkretne informacije koje potkrepljuju označavanje, ako je to moguće.

6.3 Nadležni organ(i) treba da poseduju zakonska ovlašćenja i procedure ili mehanizme da:

- (a) prikupe ili zatraže informacije za identifikovanje lica ili subjekata koja, na osnovu opravdanog uverenja za sumnju ili verovanja, ispunjavaju kriterijume za označavanje; i
- (b) rade *ex parte* protiv lica ili subjekta koji je identifikovan i čiji se (predlog za) označavanje razmatra.

Zamrzavanje imovine

6.4 Države treba da izvrše ciljane finansijske sankcije bez odlaganja²².

6.5 Države treba da poseduju zakonsko ovlašćenje i da identifikuju nacionalne nadležne organe odgovorne za sprovođenje i primenu ciljanih finansijskih sankcija, u skladu sa sledećim standardima i procedurama:

- (a) Države treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u zemlji da zamrzu, bez odlaganja i bez prethodnog obaveštenja, novčana sredstva ili drugu imovinu označenih lica i subjekata.
- (b) Obaveza zamrzavanja imovine treba da obuhvati: (i) sva novčana sredstva ili drugu imovinu u vlasništvu ili pod kontrolom označenog fizičkog ili pravnog lica, a ne samo

---

²⁰ To podrazumeva posedovanje ovlašćenja i procedura ili mehanizama da se preispitaju i stave na snagu, ako je to odgovarajuće, radnje pokrenute u okviru mehanizama za zamrzavanje imovine drugih država u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti UN

²¹ Država treba da primeni pravni standard iz sopstvenog pravnog sistema u pogledu vrste i količine dokaza za utvrđivanje postojanja "razumnog osnova" ili "opravdanog uverenja" za donošenje odluke o označavanju lica ili subjekta, i time pokrene radnje u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine. Ovo je slučaj bez obzira na to da li je predlog za označavanje pokrenut kao sopstveni predlog države ili na zahtev druge države.

²² Prema Rezoluciji 1373 Saveta bezbednosti UN, obaveza preduzimanja radnji bez odlaganja nastaje označavanjem na (nad-) nacionalnom nivou, na sopstveni predlog države ili na zahtev druge države, ukoliko je zemlja kojoj je zahtev upućen zadovoljna, u skladu sa važećim pravnim načelima, da je traženo označavanje potkrepljeno razumnim osnovnom ili osnovanim uverenjem, da se sumnja ili veruje da lice predloženo za označavanje ispunjava kriterijume za označavanje propisane Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN.

- (c) one koja se može dovesti u vezu sa konkretnim terorističkim aktom, zaverom ili pretnjom; (ii) ona novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u celosti ili delom u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenog fizičkog ili pravnog lica; i (iii) novčana sredstva ili drugu imovinu koja proističe ili koja je ostvarena iz novčanih sredstava ili druge imovine u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, označenih fizičkih i pravnih lica, kao i (iv) novčana sredstva ili drugu imovinu fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica.
- (d) Države treba da zabrane svojim državljanima, ili²³ bilo kojim fizičkim i pravnim licima u njihovoj nadležnosti, da stave na raspolaganje bilo kakva novčana sredstva ili drugu imovinu, ekonomske resurse, ili finansijske ili druge povezane usluge, posredno ili neposredno, u celosti ili pojedinačno, u korist označenih fizičkih i pravnih lica; pravnih lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenih fizičkih i pravnih lica; i fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica, osim ako to nisu dobile dozvolu, ovlašćenje ili su na drugi način obaveštene u skladu sa relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN.
- (e) Države treba da poseduju mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o označenim licima bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže jasne smernice finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljane finansijska sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama za preduzimanje radnji u okviru mehanizma za zamrzavanje imovine.
- (f) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP da nadležnim organima prijave bilo kakva zamrznuta sredstva ili radnje preduzete u skladu sa zahtevima o zabrani raspolaganja imovinom definisanim u relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN, uključujući i pokušaj transakcija.
- (g) Države treba da usvoje mere kojima se štiti pravo *bona fide* trećih lica koja deluju u dobroj veri u izvršavanju obaveza u skladu sa Preporukom 6.

Skidanje sa liste, prestanak zamrzavanja imovine i omogućavanje pristupa zamrznutim novčanim sredstvima i drugoj imovini

- 6.6 Države treba da poseduju javno dostupne procedure za skidanje sa liste i odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine fizičkih i pravnih lica koja ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje. To treba da obuhvati sledeće:
- (a) procedure za podnošenje zahteva za skidanje sa liste označenih lica relevantnom Komitetu UN za sankcije u slučaju fizičkih i pravnih lica označenih u skladu sa Režimima sankcija UN, koja prema mišljenju države, ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje. Takve procedure i kriterijumi treba da budu

---

²³ "ili", u ovom konkretnom slučaju znači da države moraju izreći zabranu sopstvenim državljanima i svim fizičkim/pravnim licima u njihovoj nadležnosti.

u skladu sa procedurama koje je usvojio *Komitet 1267/1989* ili *Komitet 1988*, kako je

- (b) odgovarajuće²⁴;
- (c) zakonska ovlašćenja i procedure ili mehanizmi za skidanje sa liste i odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine fizičkih i pravnih lica u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN koja više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje;
- (d) u pogledu označenih lica u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN, procedure koje omogućavaju, na zahtev, preispitivanje odluke o označavanju pred sudom ili drugim nezavisnim nadležnim organom;
- (e) u pogledu označenih lica u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN, procedure koje olakšavaju pregled *Komitetu 1988* u skladu sa važećim smernicama ili procedurama koje je *Komitet 1988* usvojio, uključujući i one koje se odnose na mehanizam Kontakt osobe ustanovljen u skladu sa Rezolucijom 1730 Saveta bezbednosti UN;
- (f) u pogledu označenih lica u skladu sa Listom sankcija koja se odnosi na Al Kaidu, procedure za obaveštavanje označenih fizičkih i pravnih lica o mogućnosti podnošenja molbe Kancelariji zaštitnika građana Ujedinjenih nacija, u skladu sa Rezolucijama 1904, 1989 i 2083 Saveta bezbednosti UN za skidanje sa liste označenih lica;
- (g) javno poznate procedure za odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine fizičkih i pravnih lica sa sličnim ili istim imenom kao označena fizička ili pravna lica, koja su nenamerno pogođena mehanizmom zamrzavanja (tj. potvrđene greške), nakon potvrde da takvo fizičko ili pravno lice nije označeno fizičko ili pravno lice; i
- (h) mehanizmi za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o skidanju sa liste označenih lica i odmrzavanje imovine bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže jasne smernice finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljane novčana sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama da poštuju odluku o skidanju sa liste označenih lica ili odmrzavanju imovine.

6.7 Države treba da omoguće pristup zamrznutim novčanim sredstvima ili drugoj imovini za koje se utvrdi da su neophodne za osnovne troškove, plaćanje određenih vrsta provizija, naknada i usluga, ili za vanredne troškove, u skladu sa procedurama definisanim u Rezoluciji 1452 Saveta bezbednosti UN i naknadnim rezolucijama koje se na nju oslanjaju. Po istom osnovu, države treba da omoguće pristup novčanim sredstvima ili drugoj imovini, ako se mere zamrzavanja imovine primenjuju na fizička ili pravna lica označenih od strane (-nad) nacionalne države u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN.

---

²⁴ Procedure *Komiteta 1267/1989* definisane su u Rezolucijama 1730; 1735; 1822; 1904; 1989; 2083 Saveta bezbednosti UN i naknadnim rezolucijama koje se na njih oslanjaju. Procedure *Komiteta 1988* definisane su u Rezolucijama 1730; 1735; 1822; 1904; 1988; 2082 Saveta bezbednosti UN i naknadnim rezolucijama koje se na njih oslanjaju.

PREPORUKA 7**CILJANE FINANSIJSKE SANKCIJE KOJE SE ODOSE NA ŠIRENJE ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE**

- 7.1 Države treba da sprovedu ciljne finansijske sankcije bez odlaganja u cilju poštovanja Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, usvojene u okviru Poglavlja VII Povelje Ujedinjenih nacija, koje se odnose na sprečavanje, suzbijanje i prekidanje širenja oružja za masovno uništenje i njegovo finansiranje²⁵.
- 7.2 Države treba da ustanove neophodno zakonsko ovlašćenje i da identifikuju nadležne organe odgovorne za sprovođenje i primenu ciljanih finansijskih sankcija, u skladu sa sledećim standardima i procedurama:
- (a) Države treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u zemlji da zamrznu, bez odlaganja i bez prethodnog obaveštenja, novčana sredstva ili drugu imovinu označenim licima i subjektima.
  - (b) Obaveza ozamrzavanja imovine treba da obuhvati: (i) sva novčana sredstva ili drugu imovinu u vlasništvu ili pod kontrolom označenog fizičkog ili pravnog lica, a ne samo onu koji se može dovesti u vezu sa konkretnim aktom, zaverom ili pretnjom od širenja oružja za masovno uništenje; (ii) ona novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u celosti ili delom u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, označenog fizičkog ili pravnog lica; i (iii) novčana sredstva ili drugu imovinu koja proističe ili koja je ostvarena iz novčanih sredstava ili druge imovine u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, označenih fizičkih i pravnih lica, kao i (iv) novčana sredstva ili drugu imovinu fizičkih i pravnih lica koja deluju za račun, ili po nalogu, označenih fizičkih i pravnih lica.
  - (c) Države treba da osiguraju da je sprečeno da njihovi državljani ili bilo koja fizička ili pravna lica na njihovim teritorijama stavljaju na raspolaganje bilo kakva novčana sredstva ili drugu imovinu, označenim fizičkim ili pravnim licima ili za račun označenih fizičkih i pravnih lica osim ako za to nisu dobile dozvolu, ovlašćenje ili su o tome na drugi način obaveštene u skladu sa relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.

²⁵ Preporuka 7 se primenjuje na sve važeće Rezolucije Saveta bezbednosti UN koje primenjuju ciljne finansijske sankcije koje se odnose na širenje oružja za masovno uništenje, bilo koje rezolucije koje na osnovu njih mogu biti donete u budućnosti, i bilo koje buduće Rezolucije Saveta bezbednosti UN koje nameću ciljne finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U vreme objavljivanja Standarda FATF na koje se ova Metodologija oslanja (jun 2017.), Rezolucije Saveta bezbednosti UN koje su primenjivale ciljne finansijske sankcije koje se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje su bile: Rezolucija (2006) Saveta bezbednosti UN o Demokratskoj Narodnoj Republici Severnoj Koreji i rezolucije koje su usledile 1874(2009), 2087(2013), 2094(2013), 2270(2016), 2321(2016) i 2356(2017). Rezolucija 2231(2015) Saveta bezbednosti UN, kojom je usvojen Zajednički sveobuhvatni plan delovanja (JCPOA), dovela je do ukidanja svih odredaba Rezolucija Saveta bezbednosti UN koje se odnose na Iran i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje, uključujući 1737(2006), 1747(2007), 1803(2008) i 1929(2010), ali je ustanovila određena ograničenja uključujući ciljne finansijske sankcije. Na ovaj način su ukinute sankcije kao deo faznog pristupa koji podrazumeva recipročne obaveze koji je odobrio Savet bezbednosti. Datum početka sprovođenja JCPOA bio je 16. januar 2016. godine.

- (d) Države treba da poseduju mehanizme za obaveštavanje finansijskih institucija i
- (e) DNFBP o označenim licima bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, i da pružesmernice finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući i DNFBP, kod kojih se potencijalno nalaze ciljane novčana sredstva ili druga imovina, o njihovim obavezama da preduzmu radnje u okviru mehanizama za zamrzavanje imovine.
- (f) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP da nadležnim organima prijave bilo kakva zamrznuta sredstva ili radnje preduzete u skladu sa zahtevima o zabrani definisanim u relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN, uključujući i pokušaj transakcija.
- (g) Države treba da usvoje mere kojima se štiti pravo *bona fide* trećih lica koja deluju u dobroj veri u izvršavanju obaveza u skladu sa Preporukom 7.
- 7.3 Države treba da donesu mere za praćenje i osiguravanje usklađenosti od strane finansijskih institucija i DNFBP sa relevantnim zakonima ili sredstvima izvršenja koji propisuju obaveze u skladu sa Preporukom 7. Nepoštovanje takvih zakona ili drugih propisa podleže primeni građanskopravnih, upravnih i krivičnih sankcija.
- 7.4 Države treba da razviju i sprovedu javno poznate procedure za podnošenje zahteva za skidanje sa liste označenih lica Savetu bezbednosti u slučaju označenih fizičkih i pravnih lica koja, prema stanovištu te države, ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju kriterijume za označavanje²⁶. To treba da obuhvati sledeće:
- (a) omogućavanje označenim fizičkim i pravnim licima da podnesu zahtev za skidanje sa liste označenih lica Kontakt osobi za skidanje sa liste definisanoj u skladu sa Rezolucijom 1730 Saveta bezbednosti UN, ili obaveštavanje označenih fizičkih i pravnih lica da zahtev podnesu Kontakt osobi direktno;
- (b) javno poznate procedure za odmrzavanje novčanih sredstava ili druge imovine fizičkih i pravnih lica sa sličnim ili istim imenom kao označena fizička ili pravna lica, koja su nenamerno pogođena mehanizmom zamrzavanja (tj. potvrđene greške), nakon potvrde da takvo fizičko ili pravno lice nije označeno fizičko ili pravno lice;
- (c) omogućavanje pristupa novčanim sredstvima ili drugoj imovini, tamo gde su države utvrdile da su ispunjeni uslovi za izuzeće definisani u Rezoluciji 1718 i 2231 Saveta bezbednosti UN, u skladu sa procedurama propisanim u ovim rezolucijama; i
- (d) mehanizme za obaveštavanje finansijskog sektora i DNFBP o skidanju sa liste označenih lica i odmrzavanja imovine bez odlaganja nakon preduzimanja takvih radnji, kao i da pruže jasne smernice finansijskim institucijama i drugim fizičkim i pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih se nalaze ciljane novčana sredstva ili

---

²⁶ U slučaju Rezolucije 1718 Saveta bezbednosti UN i naknadnih rezolucija, takve procedure i kriterijumi treba da budu u skladu sa važećim smernicama ili procedurama koje je usvojio Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija u skladu sa Rezolucijom 1730 (2006) i naknadnim rezolucijama, uključujući i one u skladu sa kojima je ustanovljen mehanizam Kontakt osobe.

PROCENA TEHNIČKE USKLAĐENOSTI SA PREPORUKAMA FATF I DELOTVORNOSTI SISTEMA ZA SPN/FT
druga imovina, o njihovim obavezama da poštuju odluku o skidanju sa liste označenih
lica ili o odmrzavanju imovine.

- 7.5 U pogledu ugovora, sporazuma ili obaveza proisteklih pre datuma kada su računi postali predmet ciljanih finansijskih sankcija:
- (a) države treba da dozvole dodavanje na zamrznute račune u skladu sa Rezolucijom 1718 ili 2231 Saveta bezbednosti UN kamata ili drugih prihoda dospelih na te račune ili dospela plaćanja prema ugovorima, sporazumima ili obavezama nastalim pre datuma kada su ti računi postali predmet primene odredaba ove rezolucije, pod uslovom da su takve kamate, ostali prihodi i plaćanja i dalje predmet ovih odredaba i da su zamrznuti; i
  - (b) aktivnosti preduzete za zamrzavanje imovine u skladu sa Rezolucijom 1737 Saveta bezbednosti UN i koje su nastavljene u skladu sa Rezolucijom 2231 Saveta bezbednosti UN ne treba da spreče označeno fizičko ili pravno lice da izvrši plaćanja dospela prema ugovoru koji je zaključen pre stavljanja takvog fizičkog ili pravnog lica na listu označenih lica, pod uslovom da su: (i) relevantne države utvrdile da ugovor nije povezan sa bilo kojim zabranjenim artiklima, materijalima, opremom, dobrima, tehnologijama, pomoći, obukom, finansijskom pomoći, investicijama, brokerskim uslugama ili uslugama na koje se upućuje u Rezoluciji 2231 Saveta bezbednosti UN i budućim narednim rezolucijama; (ii) relevantne države utvrdile da plaćanje nije posredno ili neposredno primilo fizičko ili pravno lice koje je predmet mera iz stava 6 Aneksa B uz Rezoluciju 2231 Saveta bezbednosti UN; i (iii) relevantne države podnele prethodno obaveštenje Savetu bezbednosti o nameri da izvrše ili prime takva plaćanja ili da daju ovlašćenje, gde je to adekvatno, za odmrzavanje novčanih sredstvava, druge finansijske imovine ili ekonomskih resursa u ovu svrhu, deset radnih dana pre izdavanja takvog ovlašćenja.

PREPORUKA 8

NEPROFITNE ORGANIZACIJE (NPO)

Primena pristupa zasnovanog na proceni rizika

8.1 Države treba da:

- (a) Nedovodeći u pitanje zahteve u okviru Preporuke 1, budući da sve neprofitne organizacije ne predstavljaju nužno visok rizik (i neke mogu predstavljati nizak ili da ne nose nikakv rizik uopšte), identifikuju koja podgrupa organizacija potpada pod definiciju FATF²⁷ NPO i da iskoristi sve relevantne izvore informacija, kako bi identifikovala karakteristike i vrste NPO koje po prirodi svojih aktivnosti ili karakteristikama, imaju veću verovatnoću da se nađu pod rizikom zloupotrebe za svrhe finansiranja terorizma²⁸;
- (b) identifikuju prirodu pretnji koje nameću terorističke organizacije po NPO koje su pod rizikom, kao i načine na koje teroristički entiteti zloupotrebljavaju takve NPO;
- (c) izvrše pregled adekvatnosti mera, uključujući zakone i propise, koje se odnose na podgrupu sektora NPO koja može biti zloupotrebljena kao podrška finansiranju terorizma, kako bi bile u stanju da preduzmu srazmerne i delotvorne radnje za umanjenje identifikovanih rizika; i
- (d) periodično izvrše ponovnu procenu sektora pregledom novih informacija o potencijalnim ranjivostima sektora na terorističke aktivnosti kako bi osigurale delotvorno sprovođenje mera.

Održivi programi podrške u vezi sa pitanjima koja se tiču finansiranja terorizma

8.2 Države treba da:

- (a) poseduju jasne politike za promovisanje odgovornosti, integriteta, i poverenja javnosti u upravu i rukovodstvo NPO;
- (b) podstaknu i sprovode programe za podršku i edukaciju u cilju podizanja i produblivanja svesti među NPO kao i donatorskom zajednicom o potencijalnim ranjivostima NPO na zloupotrebu za finansiranje terorizma i rizike od finansiranja terorizma, i mere koje NPO mogu da preduzmu da se zaštite od takve zloupotrebe;
- (c) sarađuju sa NPO na razvoju i kristalisanju najboljih praksi kao odgovor na rizike od finansiranja terorizma i ranjivosti, i time se zaštite od zloupotrebe za svrhe finansiranje terorizma; i
- (d) ohrabre NPO da transakcije izvršavaju kroz uređene finansijske kanale, gde god je to moguće, imajući u vidu različite kapacitete finansijskih sektora u različitim zemljama i u različitim oblastima koje predstavljaju fokus humanitarnog delovanja.

²⁷ U svrhu ove Preporuke, NPO podrazumeva pravno lice ili aranžman ili organizaciju koja se primarno bavi prikupljanjem ili isplatom sredstava za namene poput humanitarnog rada, verskih aktivnosti, kulturnih, obrazovnih, socijalnih ili bratskih svrha, ili za realizaciju drugih vrsta "dobrih poslova"

²⁸ Na primer, takve informacije mogu pružiti regulatori, poreski organi, FOS, donatorske organizacije ili službe za sprovođenje zakona i obaveštajne službe

Ciljani nadzor zasnovan na proceni rizika i praćenje NPO

- 8.3 Države treba da preduzmu korake za promociju delotvornog nadzora ili praćenja koji im omogućava da pokažu da se mere zasnovane na proceni rizika primenjuju na NPO pod rizikom od zloupotrebe za svrhe finansiranja terorizma^{29,29}
- 8.4 Odgovarajući organi treba da:
- (a) prate usklađenost NPO sa zahtevima ove Preporuke, uključujući i mere zasnovane na proceni rizika koje se na njih primenjuju u skladu sa kriterijumom 8.3³⁰; i
  - (b) budu u mogućnosti da primene delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije za kršenja koje učine NPO ili fizička lica koja deluju za račun ovih NPO³¹.

Delotvorno prikupljanje informacija i istraga

- 8.5 Države treba da:
- (a) osiguraju delotvornu saradnju, koordinaciju i razmenu informacija u meri u kojoj je to moguće između svih nivoa odgovarajućih organa ili organizacija koje poseduju relevantne informacije o NPO;
  - (b) imaju iskustva u sprovođenju istraga i sposobnost da ispituju one NPO za koje se sumnja da su bile predmet eksploatacije ili da aktivno podržavaju terorističke aktivnosti ili terorističke organizacije;
  - (c) osiguraju dobijanje punog pristupa informacijama o upravi i rukovodstvu konkretne NPO (uključujući finansijske i programske informacije) tokom trajanja istrage; i
  - (d) uspostave odgovarajuće mehanizme da osiguraju da, kada postoji sumnja ili opravdano uverenje za sumnju da je konkretna NPO: (1) uključena u zloupotrebu sa ciljem finansiranja terorizma i/ili predstavlja paravan za prikupljanje sredstava u korist terorističke organizacije; (2) eksploatisana kao produžena ruka za finansiranje terorizma, uključujući u svrhu izbegavanja nametanja mera za zamrzavanje imovine, ili druge vrste podrške terorizmu; ili (3) sakriva ili prikriva tajno preusmeravanje sredstava namenjenih zakonitim namenama, ali ih preusmerava u korist terorista ili terorističkih organizacija, te da ove informacije bez odlaganja podeli sa nadležnim organima u cilju preduzimanja preventivnih ili istražnih radnji.

---

²⁹ Neki od primera mera koje se mogu primeniti na NPO, u celosti ili delom, u zavisnosti od identifikovanih rizika razrađeni su u podstavu 6(b) Napomene s tumačenjima uz P.8. Takođe je moguće da su postojeće regulatorne ili druge mere već u dovoljnoj meri usmerene na umanjenje postojećeg rizika od finansiranja terorizma po NPO u datoj nadležnosti, iako bi rizike od finansiranja terorizma u sektoru trebalo periodično ponovo proceniti.

³⁰ U ovom kontekstu, pravila i propisi mogu obuhvatiti pravila i standarde koje primenjuju samoregulatorne organizacije i akreditaciona tela.

³¹ Raspon takvih sankcija mogao bi da obuhvati zamrzavanje računa, uklanjanje poverenika, novčane kazne, oduzimanje sertifikata, oduzimanje licence i brisanje registracije. Sve to ne treba da spreči paralelno odvijanje građanskopravnih, upravnih i krivičnih postupaka protiv NPO ili lica koju deluju za njihov račun tako gde je to adekvatno.

Delotvoran kapacitet za odgovor na međunarodne zahteve za informacijama o NPO koja je predmet interesovanja

- 8.6 Države treba da identifikuju adekvatne kontakt osobe i procedure za dogovor na međunarodne zahteve za informacijama u vezi sa određenom NPO za koju se sumnja da učestvuje u finansiranju terorizma ili da je uključena u neku drugu vrstu podrške terorizmu.

PREPORUKA 9**ZAKONI O ČUVANJU POSLOVNE TAJNE FINANSIJSKIH INSTITUCIJA**

- 9.1 Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija ne sprečavaju sprovođenje Preporuka FATF³².

---

³² Oblasti u kojima ovo pitanje može biti od posebnog interesa su sposobnost nadležnih organa da pristupe informacijama koje su im potrebne za propisno izvršenje svojih funkcija u borbi protiv PN ili FT; razmena informacija između nadležnih organa, bilo na nacionalnom ili međunarodnom nivou; i razmena informacija između finansijskih institucija gde je to propisano Preporukama 13, 16 ili 17.

PREPORUKA 10**POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE³³ (CDD)**

10.1 Finansijskim institucijama bi trebalo da bude zabranjeno da vode anonimne račune ili račune otvorene na očigledno fiktivna imena.

Kada je Praćenje i poznavanje stranke (CDD) potrebno

- 10.2 Od finansijskih institucija treba zahtevati da preduzmu mere praćenja i poznavanja stranke kada:
- (a) uspostavljaju poslovne odnose;
  - (b) izvršavaju sporadične transakcije u iznosu koji premašuje definisani prag (15.000 evra/USD), uključujući i situacije kada se transakcija izvršava u jednoj operaciji ili kroz nekoliko operacija za koje se čini da su povezane;
  - (c) izvršavaju sporadične transakcije koje su elektronski transferi u okolnostima obuhvaćenim Preporukom 16 i pratećom Napomenom s tumačenjem;
  - (d) postoji sumnja u PN/FT bez obzira na bilo kakve izuzetke ili granične iznose na koje se upućuje na drugim mestima u okviru Preporuka FATF; ili
  - (e) finansijska institucija ima sumnju u istinitost ili adekvatnost prethodno pribavljenih identifikacionih podataka o klijentu.

Neophodne mere praćenja i poznavanja klijenta (CDD) koje se odnose na sve klijente

- 10.3 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da identifikuju klijenta (bilo kontinuirano ili povremeno, i bilo da je reč o fizičkom ili pravnom licu ili pravnom aranžmanu) i potvrde identitet klijenta koristeći pouzdane, nezavisne izvorne dokumente, podatke ili informacije (podaci za identifikaciju).
- 10.4 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da potvrde da bilo koje lice koje navodno deluje za račun klijenta je i ovlašćeno da to uradi, i da identifikuje i potvrdi identitet takvog lica.
- 10.5 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da identifikuju stvarnog vlasnika i preduzmu razumne mere da potvrde identitet stvarnog vlasnika, koristeći relevantne informacije ili podatke dobijene iz pouzdanog izvora i to tako da finansijska institucija bude zadovoljna time što je utvrdila stvarnog vlasnika.
- 10.6 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da razumeju i, ako je to adekvatno, dobiju informacije o svrsi i nameravanoj prirodi poslovnog odnosa.

³³ Načelo koje propisuje da finansijske institucije treba da sprovedu PPS treba da bude propisano

- 10.7 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da kontinuirano sprovode kontrolu poslovnog odnosa sa dužnom pažnjom, uključujući:
- (a) kritični osvrt na transakcije izvršene tokom trajanja tog odnosa kako bi osigurale da su transakcije koje se izvršavaju dosledne sa znanjem koje finansijska institucija poseduje o klijentu, njegovom poslovanju i profilu rizika, uključujući gde je to neophodno, izvor sredstava; i
  - (b) osiguraju da dokumentacija, podaci i informacije prikupljene u okviru procesa PPS budu ažurni i relevantni, tako što će sprovesti preglede postojeće evidencije, naročito za kategorije klijenata višeg rizika.

Specifične mere PPS neophodne za pravna lica i pravne aranžmane

- 10.8 Za klijente koji su pravna lica ili pravni aranžmani, finansijske institucije treba da budu u obavezi da razumeju prirodu poslovanja klijenta i njegovu vlasničku i kontrolnu strukturu.
- 10.9 Za klijente koji su pravna lica ili pravni aranžmani, finansijske institucije treba da budu u obavezi da identifikuje klijenta i verifikuju njegov identitet posredstvom sledećih informacija:
- (a) naziv, pravni oblik i dokaz o postojanju;
  - (b) ovlašćenja koja uređuju ili obavezuju pravno lice ili aranžman, kao i imena relevantnih lica na pozicijama višeg rukovodstva u pravnom licu ili aranžmanu; i
  - (c) adresa registrovanog sedišta i, ako se razlikuje, glavno sedište poslovanja.
- 10.10 Za klijente koji su pravna lica³⁴, finansijska institucija je u obavezi da identifikuje i preduzme opravdane mere da verifikuje identitet stvarnih vlasnika koristeći sledeće informacije:
- (a) identitet fizičkog(ih) lica (ukoliko postoje³⁵) koje uultimativno poseduje interes za kontrolu vlasništva³⁶ i u pravnom licu; i

---

³⁴ U slučajevima kada je klijent ili vlasnik kontrolnog udela privredno društvo koje je kotirano na berzi i podleže ispunjavanju zahteva u pogledu obelodanjivanja podataka (bilo pravilima berze ili na osnovu zakona ili sredstava izvršenja) koji nameću zahteve da bi se osigurala adekvatna transparentnost stvarnog vlasništva, ili je zavisno privredno društvo u kome takvo privredno društvo ima većinsko vlasništvo, nije neophodno da se identifikuje i verifikuje identitet svakog akcionara ili stvarnog vlasnika takvih privrednih društava. Relevantni podaci za identifikaciju mogu se pribaviti iz javnog registra, od klijenta ili iz drugih pouzdanih izvora.

³⁵ Vlasnički udeli mogu biti toliko različiti da ne postoje fizička lica (bilo da deluju samostalno ili zajednički) koja imaju kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom posredstvom vlasništva.

³⁶ Kontrolni vlasnički udeo zavisi od vlasničke strukture privrednog društva. Može se zasnivati na граниčnim vrednostima, npr svako lice koje ima vlasništvo u privrednom društvu iznad određenog procenta (npr. 25%).

- (b) u meri u kojoj postoji sumnja o (a) tome da li je lice(a) sa kontrolnim vlasničkim udalom stvarni vlasnik(ci) ili kada ne postoji fizičko lice koje vrši kontrolu putem vlasničkog udela, identitet fizičkog(ih) lica (ako ih ima) koje vrši kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom drugim sredstvima; i
  - (c) kada nijedno fizičko lice nije identifikovano pod (a) i (b) iznad, identitet relevantnog fizičkog lica koje vrši funkciju višeg rukovodioca.
- 10.11 Za klijente koji su pravni aranžmani, finansijska institucija je u obavezi da identifikuje i preduzme opravdane mere da verifikuje identitet stvarnih vlasnika koristeći sledeće informacije:
- (a) za trustove, identitet osnivača, poverenika, zaštitnika (ako postoji), korisnike ili kategorije korisnika³⁷, i bilo koje drugo fizičko lice koje ima delotvornu kontrolu nad trustom u krajnjoj instanci (uključujući i kroz lanac kontrole/vlasništva);
  - (b) za druge vrste pravnih aranžmana, identitet lica na jednakim ili sličnim položajima.

Poznavanje i praćenje stranke za korisnike polisa životnog osiguranja

- 10.12 Pored mera PPS koje su obavezne za klijenta i stvarnog vlasnika, finansijske institucije treba da budu u obavezi da sprovedu sledeće mere PPS za korisnika životnog osiguranja i druge polise osiguranja povezane sa investicijama, čim korisnik bude identifikovan ili označen:
- (a) za korisnika koji je identifikovan kao konkretno imenovano fizičko ili pravno lice ili pravni aranžman- evidencija imena/ naziva korisnika;
  - (b) za korisnika koji je označen putem karakteristika ili kategorije ili drugim sredstvima- pribavljanje dovoljno informacija o korisniku koje zadovoljavaju finansijsku instituciju tako da može da ustanovi identitet korisnika u trenutku isplate;
  - (c) za oba gorenavedena slučaja- potvrda identiteta korisnika vrši se u trenutku isplate.
- 10.13 Finansijske institucije treba da budu obavezne da uključe korisnika polise životnog osiguranja kao relevantni faktor rizika pri utvrđivanju da li treba primeniti pojačane mere PPS. Ukoliko finansijska institucija utvrdi da korisnik koji je pravno lice ili pravni aranžman predstavlja viši rizik, potrebno je da primeni pojačanemere koje treba da obuhvate razumne mere za identifikaciju i potvrdu identiteta stvarnog vlasnika korisnika, u trenutku isplate.

Vreme vršenja verifikacije

- 10.14 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da potvrde identitet klijenta ili stvarnog vlasnika pre ili tokom uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršavanja transakcija za povremene klijente; ili (ukoliko je to dozvoljeno) mogu da završe verifikaciju nakon uspostavljanja poslovnog odnosa, pod uslovom da:
- (a) se to dešava čim je to praktično moguće;

---

³⁷ Za korisnike trustova koji su označeni putem karakteristika ili kategorije finansijske institucije treba da pribave dovoljno informacija o korisniku koje zadovoljavaju finansijsku instituciju tako da može da ustanovi identitet korisnika u trenutku isplate ili kada korisnik namerava da ostvari stečena prava.

- (b) je to od ključnog značaja da se ne bi narušilo redovno poslovanje; i
- (c) ako se delotvorno upravlja rizicima od PN/FT.

10.15 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da usvoje procedure za upravljanje rizicima u pogledu uslova pod kojima klijent može da koristi poslovni odnos pre verifikacije.

Postojeći klijenti

10.16 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da primenjuju zahteve za Poznavanje i praćenje stranke³⁸ na osnovu materijalnosti i rizika, kao i da sprovedu postupak dužne pažnje nad takvim postojećim odnosima u odgovarajuća vremena, uzimajući u obzir da li su i kada mere PPS prethodno realizovane, kao i adekvatnost dobijenih podataka.

Pristup zasnovan na proceni rizika

10.17 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da sprovedu pojačane mere u okviru procesa dužne pažnje tako gde su utvrđeni viši rizici od PN/FT.

10.18 Finansijskim institucijama može biti dozvoljeno da primene pojednostavljene mere PPS samo ako su identifikovani niži nivoi rizika, putem adekvatne analize rizika koju je izvršila država ili finansijska institucija. Pojednostavljene mere treba da budu srazmerne faktorima nižeg rizika, ali nisu prihvatljive kada postoji sumnja na PN/FT ili kada se primenjuju specifični scenariji za više nivoa rizika.

Neuspešno sprovođenje PPS na zadovoljavajući način

- 10.19 U slučajevima kada finansijska institucija nije u mogućnosti da sprovede relevantne mere PPS:
- (a) u obavezi je da ne otvori račun, započne poslovni odnos ili izvrši transakciju; ili je u obavezi da raskine poslovni odnos; i
  - (b) u obavezi je da podnese izveštaj o sumnjivoj transakciji (IST) u vezi sa tim klijentom.

Mere i radnje poznavanja i praćenja stranke i dojavljivanje

10.20 U slučajevima kada finansijske institucije ustanove sumnju u pranje novca ili finansiranje terorizma, i opravdano veruju da će sprovođenje procesa PPS inicirati dojavu klijentu, treba da im bude dozvoljeno da ne sprovedu proces PPS, već da umesto toga podnesu Izveštaj o sumnjivoj transakciji (IST).

---

³⁸ Postojeći klijenti do datuma stupanja na snagu novih zahteva na nacionalnom nivou.

PREPORUKA 11**VOĐENJE EVIDENCIJA³⁹**

- 11.1 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da čuvaju sve neophodne evidencije o transakcijama, kako u zemlji tako i u inostranstvu, najmanje pet godina nakon završetka transakcije.
- 11.2 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da čuvaju sve evidencije pribavljene primenom mera PPS, dokumentaciju o računima i poslovnoj korespondenciji, i rezultate svih potencijalno izvršenih analiza, najmanje pet godina nakon raskida poslovnog odnosa ili nakon datuma povremene transakcije.
- 11.3 Evidencija o transakcijama treba da bude dovoljna da omogući rekonstrukciju pojedinačnih transakcija u cilju obezbeđivanja, ukoliko to bude potrebno, dokaza za krivično gonjenje kriminalne aktivnosti.
- 11.4 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da sve informacije pribavljene kroz proces PPS i evidencije o transakcijama budu bez problema dostupne nacionalnim nadležnim organima koji su nosioci odgovarajućih ovlašćenja.

---

³⁹ Načelo da finansijske institucije treba da čuvaju evidencije o transakcijama i informacije pribavljene primenom mera PSS treba da bude definisano u zakonu.

PREPORUKA 12**POLITIČKI EKSPONIRANA LICA (PEP)**

- 12.1 U vezi sa Politiki eksponiranim licima koja su strani državljani, pored sprovođenja mera PPS koje predstavljaju obavezu u okviru Preporuke 10, finansijske institucije treba da su u obavezi da:
- (a) uspostave sisteme upravljanja rizicima kako bi utvrdile da li je klijent ili stvarni vlasnik PEL;
  - (b) pribave odobrenje višeg rukovodstva pre uspostavljanja (ili nastavka, za postojeće klijente) takvih poslovnih odnosa;
  - (c) preduzmu opravdane mere da ustanove izvor bogatstva i izvor sredstava klijenata i stvarnih vlasnika identifikovanih kao PEL; i
  - (d) izvrše pojačano kontinuirano praćenje takvog odnosa.
- 12.2 U pogledu Politički eksponiranih lica koja su državljani zemlje ili lica kojima je neka međunarodna organizacija poverila istaknutu funkciju, pored realizacije mera neophodnih u okviru Preporuke 10, finansijske institucije treba da budu u obavezi da:
- (a) preduzmu razumne mere da utvrde da li je klijent ili stvarni vlasnik to lice; i
  - (b) u slučajevima kada postoji poslovni odnos sa takvim licem višeg rizika, usvoje mere definisane pod kriterijumom 12.1(b) do (d).
- 12.3 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da primene relevantne zahteve kriterijuma 12.1 i 12.2 na članove porodica i bliske saradnike svih vrsta Politički eksponiranih lica.
- 12.4 U pogledu polisa životnog osiguranja, finansijske institucije treba da budu u obavezi da preduzmu razumne mere kako bi utvrdile da li su korisnici i/ili, gde je to potrebno; stvarni vlasnik korisnika, PEL. Sve ovo treba najkasnije izvršiti u trenutku isplate. U slučajevima kada su identifikovani viši nivoi rizika, finansijske institucije treba da budu u obavezi da obaveste više rukovodstvo pre isplate primanja po polisi, u cilju sprovođenja pojačane kontrole celokupnog poslovnog odnosa sa vlasnikom polise, i razmatranja o tome da li je neophodno podneti izveštaj o sumnjivoj transakciji.

PREPORUKA 13

KORESPONDENSKO BANKARSTVO

- 13.1 U vezi sa prekograničnim korespondentskim bankarstvom i drugim sličnim odnosima, finansijske institucije treba da budu u obavezi da:
- (a) prikupe dovoljno informacija o respodentskoj instituciji da bi u potpunosti razumeli prirodu njenog poslovanja, i da bi iz javno dostupnih informacija utvrdili reputaciju institucije i kvalitet nadzora, uključujući i da li je bila predmet istrage o PN/FT ili delovanja od strane regulatornog organa;
  - (b) izvrši procenu kontrola za SPN/FT u respondentskoj instituciji;
  - (c) dobije odobrenje višeg rukovodstva pre uspostavljanja novih korespondentskh odnosa; i
  - (d) jasno razume odgovornosti svake od institucije u vezi sa SPN/FT.
- 13.2 U pogledu "prolaznih računa", finansijske institucije treba da budu u obavezi da zadovolje svoje zahteve o tome da je respondentaska banka:
- (a) izvršila obaveze za PPS nad svojim klijentima koji imaju direktan prisup računima koresponentske banke; i
  - (b) u mogućnosti da na zahtev dostavi relevantne informacije dobijene u procesu PPS korespodentskoj banci.
- 13.3 Finansijskim institucijama treba da bude zabranjeno da ulaze u, ili da nastavljaju, odnose korespondentskog bankarastva sa kvazi bankama. Treba utvrde da respondentaska finansijska institucija ne dozvoljava kvazi bankama da koriste njene račune.

PREPORUKA 14**USLUGA PRENOSA NOVCA ILI VREDNOSTI (MVTS)**

- 14.1 Fizička i pravna lica koja pružaju usluge prenosa novca i vrednosti (pružaoци MVTS) treba da budu u obavezi da poseduju licencu ili da su registrovani⁴⁰.
- 14.2 Države treba da preduzmu radnje da identifikuju fizička i pravna lica koja vrše usluge MVTS bez licence ili registracije, i primene protiv njih srazmerne i odvraćajne sankcije.
- 14.3 Pružaoци usluga MVTS treba da budu predmet praćenja u smislu usklađenosti za zahtevima za SPN/FT.
- 14.4 Zastupnici pružalaca usluga MVTS treba da dobiju licencu ili da se registruju kod nadležnog organa, ili pružalac usluga MVTS treba da bude u obavezi da vodi aktuelni spisak svih svojih zastupnika kojoj mogu pristupiti nadležni organi u zemljama u kojoj pružalac usluga MVTS i njegovi zastupnici posluju.
- 14.5 Pružaoци usluga MVTS koji koriste zastupnike treba da budu obavezni da ih obuhvate svojim programima za SPN/FT i da prate njihovu usklađenost sa ovim programima.

---

⁴⁰ Države ne treba da nameću poseban sistem za izdavanje licenci i registraciju za licencirane i registrovane finansijske institucije koje su ovlašćene za pružanje usluga MVTS

PREPORUKA 15**NOVE TEHNOLOGIJE**

- 15.1 Države i finansijske institucije treba da identifikuju i procene rizike od PN/FT koji mogu nastati u vezi sa razvojem novih proizvoda i novih poslovnih praksi, uključujući i nove mehanizme isporuke, i upotrebu novih ili tehnologija u razvoju za nove i prethodno postojeće proizvode.
- 15.2 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da:
- (a) izvrše procenu rizika pre pokretanja ili upotrebe takvih proizvoda, praksi i tehnologija; i
  - (b) preduzmu odgovarajuće mere za upravljanje rizicima i ublažavanje rizika.

PREPORUKA 16

ELEKTRONSKI TRANSFERI

Finansijske institucije nalagodavci

- 16.1 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da su svi prekogranični elektronski transferi u iznosu od 1.000 evra/USD ili više uvek praćeni sledećim:
- (a) potrebne i tačne⁴¹ informacije o platiocu;
    - (i) ime/naziv platioca;
    - (ii) broj računa platioca gde se takav račun koristi za obradu transakcije ili, ukoliko takav račun ne postoji, jedinstveni identifikacioni broj transakcije koji omogućava sledljivost transakcije; i
    - (iii) adresa platioca, ili JMBG, ili identifikacioni broj klijenta, ili datum i mesto rođenja.
  - (b) Potrebne informacije o primaocu:
    - (i) ime/naziv primaoca; i
    - (ii) broj računa primaoca gde se takav račun koristi za obradu transakcije ili, ukoliko takav račun ne postoji, jedinstveni identifikacioni broj transakcije koji omogućava sledljivost transakcije.
- 16.2 U slučajevima kada se pojedinačni prekogranični transferi od istog platioca objedinjuju u zbirnu datoteku za prenos do primalaca, zbirna datoteka treba da sadrži tražene i tačne informacije o platiocu i kompletne informacije o primaocu, koje su u potpunosti sledive u državi primaoca; i finansijska institucija treba da bude u obavezi da unese broj računa platioca ili jedinstveni identifikacioni broj transakcije.
- 16.3 Ukoliko države primenjuju *de minimis* graničnu vrednost za zahteve iz kriterijuma 16.1, finansijske institucije treba da budu u obavezi da osiguraju da svi prekogranični elektronski transferi ispod bilo koje *de minimis* granične vrednosti (ne više od 1.000 evra/USD) uvek budu praćene sledećim:
- (a) Potrebne informacije o platiocu:
    - (i) ime/naziv platiocu; i
    - (ii) broj računa platioca gde se takav račun koristi za obradu transakcije ili, ukoliko takav račun ne postoji, jedinstveni identifikacioni broj transakcije koji omogućava sledljivost transakcije.
  - (b) potrebne informacije o primaocu:
    - (i) ime/naziv primaoca; i

⁴¹ "Tačan" se koristi za opisivanje informacija koje su proverene na tačnost; npr. finansijska institucija treba da bude u obavezi da verifikuje tačnost potrebnih informacija o platiocu.

- (ii) broj računa primaoca gde se takav račun koristi za obradu transakcije ili, ukoliko takav račun ne postoji, jedinstveni identifikacioni broj transakcije koji omogućava sledljivost transakcije.
- 16.4 Informacije navedene u kriterijumu 16.3 ne moraju se verifikovati na tačnost. Međutim, finansijska institucija treba da bude obavezna da potvrdi informacije koje se odnose na njenog klijenta kada postoji sumnja o PN/FT.
- 16.5 Za elektronske transfere u zemlji⁴², finansijska institucija nalogodavac treba da osigura da prpratne informacije uz elektronski transfer uključuju informacije o platiocu kako je navedeno za prekogranične elektronske transfere, osim ako ove informacije ne mogu biti dostupne finansijskoj instituciji korisniku i odgovarajućim organima na neki drugi način.
- 16.6 U slučajevima kada prpratne informacije uz elektronski transfer u zemlji mogu biti dostupne finansijskoj instituciji korisniku i odgovarajućim organima na drugi način, finansijska institucija nalogodavac je samo obavezna da uključi broj računa ili jedinstveni identifikacioni broj transakcije, pod uslovom da ovaj broj ili identifikator omogućava praćenje transakcije nazad do platioca ili korisnika. Finansijska institucija nalogodavac informacije mora da stavi na raspolaganje u roku od tri radna dana od dana prijema zahteva bilo od finansijske institucije korisnika ili od odgovarajućih nadležnih organa. Organi za sprovođenje zakona da nareda dostavljanje takvih informacija bez odlaganja.
- 16.7 Finansijska institucija nalogodavac treba da čuva sve prikupljene informacije o platiocu i primaocu u skladu sa Preporukom 11.
- 16.8 Finansijskoj instituciji nalogodavcu ne bi trebalo da bude dozvoljeno da izvrši elektronski transfer ukoliko nije ispunila zahteve navedene iznad iz kriterijuma 16.1-16.7.

Posredničke finansijske institucije

- 16.9 Kod prekograničnih elektronskih transfera, posrednička finansijska institucija treba da osigura da se sve informacije o platiocu i primaocu koje prate elektronski transfer čuvaju uz takav transfer.
- 16.10 U slučajevima kada tehnička ograničenja ne dozvoljavaju da se potrebne informacije o platiocu ili primaocu koje prate prekogranični elektronski transfer čuvaju uz odgovarajući elektronski transfer u zemlji, posrednička finansijska institucija je u obavezi da čuva evidenciju, najmanje pet godina, o svim informacijama primljenim od finansijske institucije nalogodavca ili druge posredničke finansijske institucije.
- 16.11 Posredničke finansijske institucije treba da preduzmu razumne mere, koje su dosledne sa direktnom obradom (STP), za identifikovanje prekograničnih elektronskih transfera kojima nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o primaocu.
- 16.12 Posrednička finansijska institucija treba da poseduje politike zasnovane na proceni rizika i procedure za utvrđivanje sledećeg: (a) kada da izvrši, odbije ili obustavi elektronski transfer gde nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o primaocu; i (b) odgovarajuće naknadne radnje.

---

⁴² Ovaj termin se takođe odnosi na bilo koji lanac elektronskih transfera koji se u celosti realizuju u okviru granica Evropske unije. Dodatno treba naglasiti da se unutrašnje tržište Evropske unije i odgovarajući zakonodavni okvir odnose i na članice Evropskog ekonomskog prostora.

Finansijske institucije korisnici

- 16.13 Finansijske institucije korisnici treba da preduzmu razumne mere, koje uključuju praćenje nakon događaja ili praćenje u realnom vremenu gde je to izvodljivo, za identifikovanje prekograničnih elektronskih transfera kojima nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o primaocu.
- 16.14 Za prekogranične elektronske transfere u iznosu od 1.000 eвра/USD ili više⁴³, finansijska institucija korisnik treba da potvrdi identitet korisnika, ukoliko identitet prethodno nije bio verifikovan i čuva ovu informaciju u skladu sa Preporukom 11.
- 16.15 Finansijska institucija korisnik treba da poseduje politike zasnovane na proceni rizika i procedure za utvrđivanje sledećeg: (a) kada da izvrši, odbije ili obustavi elektronski transfer gde nedostaju potrebne informacije o platiocu ili potrebne informacije o primaocu; i (b) odgovarajuće naknadne radnje.

Pružaoци usluga prenosa novca i vrednosti (MVTС)

- 16.16 Pružaoци usluga MVTС treba da ispunjavaju sve relevantne zahteve Preporuke 16 u zemljama u kojima posluju, neposredno ili preko svojih zastupnika.
- 16.17 U slučaju pružaoца usluga MVTС koji kontroliše i stranu nalogodavca i stranu korisnika elektronskog transfera, pružalac usluga MVTС treba da:
- (a) uzme u obzir sve informacije i sa strane nalogodavca i sa strane korisnika kako bi utvrdio da li potrebno da podnese Izveštaj o sumnjivoj transakciji; i
  - (b) podnese Izveštaj o sumnjivoj transakciji u bilo kojoj državi koja je pogođena sumnjivim elektronskim transferom, i stavi relevantne informacije o transakciji na raspolaganje Finansijsko-obaveštajnoj službi.

---

⁴³ Države mogu da usvoje *de minimis* graničnu vrednost za prekogranične elektronske transfere (ne viši od 1 000 eвра/USD). Države, međutim, mogu zahtevati da dolazni prekogranični elektronski transferi ispod propisane granične vrednosti sadrže potrebne i tačne informacije o platiocu.

Primena Ciljanih finansijskih sankcija

- 16.18 Države treba da osiguraju da, u kontekstu obrade elektronskih transfera, finansijske institucije preduzmu radnje za zamrzavanje sredstava i poštuju zabranu izvršenja transakcija sa označenim fizičkim i pravnim licima, u skladu sa obavezama definisanim u relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN koje se odnose na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma, poput Rezolucije 1267 i 1373 Saveta bezbednosti UN i rezolucija koje su donete nakon njih.

PREPORUKA 17**POVERAVANJE ODREĐENIH POSLOVA TREĆIM LICIMA**

- 17.1 Ukoliko je finansijskim institucijama dozvoljeno da poveravaju određene poslove finansijskim institucijama trećih lica i DNFBP za izvršavanje elemenata (a)-(c) mera poznavanja i praćenja stranke definisanih u Preporuci 10 (identifikacija klijenta; identifikacija stvarnog vlasnika; i razumevanje prirode poslovanja) ili da uvedu poslovanje, krajnja odgovornost za mere poznavanja i praćenja stranke ostaje na finansijskoj instituciji koja je poverila određene poslove trećim licima, koja je u obavezi da:
- (a) bez odlaganja pribavi neophodne informacije o elementima (a)-(c) mera PPS definisanih u Preporuci 10;
  - (b) preduzme korake kako bise uverila da su kopije identifikacionih podataka i ostale relevantne dokumentacije koji se odnose na zahteve za PPS dostupne od trećeg lica na zahtev i bez odlaganja;
  - (c) se uveri da je poslovanje trećeg lica uređeno, da se nad njim vrši nadzor ili da se njihovo poslovanje prati, i da poseduje mere u skladu sa zahtevima za poznavanje i praćenje stranke i vođenje evidencije u skladu sa Preporukama 10 i 11.
- 17.2 Pri utvrđivanju u kojim državama može da se nalazi sedište trećeg lica koje ispunjava uslove, države bi trebalo da obrate pažnju na raspoložive informacije o nivou rizika zemlje.
- 17.3 Kod finansijskih institucija koje određene poslove poveravaju trećem licu koje je deo iste finansijske grupe, relevantni nadležni organi⁴⁴ treba da provere da li su zahtevi kriterijuma navedenih iznad ispunjeni u sledećim okolnostima:
- (a) grupa primenjuje zahteve za PPS i vođenje evidencije, u skladu sa Preporukama 10 do 12, i programe protiv pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa Preporukom 18;
  - (b) nadležni organ vrši nadzor na nivou grupe nad sprovođenjem takvih zahteva u pogledu PPS i vođenja evidencije, kao i programa za SPN/FT; i
  - (c) politike grupe za SPN/FT adekvatno ublažavaju viši rizik zemlje.

---

⁴⁴ Termin *relevantni nadležni organi* u Preporuci 17 znači (i) organ u zemlji koji treba da bude uključen u razumevanje politika grupe i kontrola na nivou cele grupe, i (ii) nadležni organi u zemlji domaćinu koji treba da budu uključeni za ogranke/ podružnice.

PREPORUKA 18**UNUTRAŠNJE KONTROLE I POSLOVNE JEDINICE I DRUŠTVA KĆERKE SA SEDIŠTEM U STRANOJ DRŽAVI**

- 18.1 Finansijske institucije treba da sprovedu programe za SPN/FT, koji uzimaju u obzir rizike od PN/FT i veličinu privrednog društva i da obuhvataju sledeće unutrašnje politike, procedure i kontrole:
- (a) aranžmani za upravljanje usklađenošću (uključujući imenovanje službenika za usklađenost na rukovodećem nivou);
  - (b) procedure skrininga za osiguravanje visokih standarda pri zapošljavanju kadrova;
  - (c) kontinuirani program obuke za zaposlene; i
  - (d) funkciju nezavisne revizije za testiranje sistema.
- 18.2 Finansijske grupe treba da sprovedu programe protiv PN/FT u okviru cele grupe, koji treba da se primenjuju i da budu adekvatni, i za sve ogranke i kćerke kompanije sa većinskim vlasništvom u okviru finansijske grupe. To treba da obuhvati i mere definisane kriterijumom 18.1 i takođe:
- (a) politike i procedure za razmenu informacija potrebnih za svrhe PPS i upravljanja rizicima od PN/FT;
  - (b) obezbeđivanje na nivou grupe, funkcija za usklađenost, reviziju i/ili SPN/FT, u odnosu na informacije o klijentu, računu i transakciji iz ogranaka i kćerki kompanija kada je to neophodno za svrhe SPN/FT. To treba da obuhvati i informacije i analize transakcija i aktivnosti koje se čine neuobičajenim (ako je takva analiza rađena)⁴⁵. Slično tome, ogranci i kćerke kompanije treba da dobijaju takve informacije od ovih funkcija na nivou grupe kada su relevantne i adekvatne za upravljanje rizicima⁴⁶; i
  - (c) adekvatne zaštitne mere o poverljivosti podataka i korišćenju razmenjenih informacija, uključujući i mere zaštite za sprečavanje dojavljivanja.
- 18.3 Finansijske institucije treba da osiguraju da njihovi ogranci i kćerke kompanije sa većinskim vlasništvom koje imaju sedišta u stranoj zemlji primenjuju mere za SPN/FT dosledno sa zahtevima matične zemlje, ukoliko su zahtevi za SPN/FT zemlje domaćina blaži od zahteva matične zemlje, u meri u kojoj to dozvoljavaju zakoni i propisi zemlje domaćina.
- Ukoliko zemlja domaćin ne dozvoljava propisno sprovođenje mera za SPN/FT u skladu sa zahtevima matične zemlje, finansijske grupe treba da primene odgovarajuće dodatne

⁴⁵ Ovo treba da obuhvati Izveštaj o sumnjivoj transakciji, polazne informacije ili činjenicu da je Izveštaj o sumnjivoj transakciji podnesen.

⁴⁶ Obim i raspon informacija koje se razmenjuju u skladu sa ovim kriterijumom mogu utvrditi same države, na osnovu osetljivosti informacija i njihovog značaja za upravljanje rizicima od PN/FT.

PROCENA TEHNIČKE USKLAĐENOSTI SA PREPORUKAMA FATF I DELOTVORNOSTI SISTEMA ZA SPN/FT
mere za upravljanje rizicima od PN/FT i o tome obaveste nadzorne organe u svojim
matičnim zemljama.

PREPORUKA 19**VISOKORIZIČNE DRŽAVE**

- 19.1 Finansijske institucije treba da primenjuju pojačan postupak dužne pažnje, srazmerno rizicima, na poslovne odnose i transakcije sa fizičkim i pravnim licima (uključujući finansijske institucije) iz država za koje to zahteva FATF.
- 19.2 Države treba da budu u mogućnosti da primene kontramere srazmerne rizicima: (a) kada od njih to zatraži FATF; i (b) nezavisno od naloga FATF da tako uradi.
- 19.3 Države treba da poseduju mere kako bi osigurale da finansijske institucije dobijaju savete o zabrinutostima u vezi sa slabostima sistema za SPN/FT u drugim zemljama.

PREPORUKA 20**PRIJAVLJIVANJE SUMNJIVIH TRANSAKCIJA⁴⁷**

- 20.1 Ukoliko finansijska institucija sumnja ili ima osnovano uverenja da sumnja da sredstva predstavljaju prihod iz kriminalne aktivnosti⁴⁸, ili da su povezana sa FT, svoje sumnje bez odlaganja treba da prijavi Finansijsko-obaveštajnoj službi.
- 20.2 Finansijske institucije treba da prijave sve sumnjive transakcije, uključujući i pokušaje transakcija, bez obzira na vredost transakcije.

“

---

⁴⁷ Zahtev za finansijske institucije prijavljuju sumnjive transakcije treba da bude propisan zakonom.

⁴⁸ Kriminalna aktivnost” odnosi se na: (a) sva krivična dela koja čine predikatno krivično delo za PN u zemlji; ili (b) minimalno, ona krivična dela koja čine predikatno krivično delo u skladu sa Preporukom 3.

PREPORUKA 21**DOJAVLJIVANJE I TAJNOST POSLOVANJA**

- 21.1 Finansijske institucije i njihovi direktori, službenici i zaposleni treba zakonom da budu zaštićeni od krivične i građanskopravne odgovornosti za kršenje bilo kakvog ograničenja u pogledu obelodanjivanja informacija nametnutog ugovorom ili zakonodavnom, regulatornom ili administrativnom odredbom, ukoliko prijave svoje sumnje u dobroj veri FOS. Ova zaštita treba da bude raspoloživa čak iako nisu tačno znali o kojoj se početnoj kriminalnoj aktivnosti radi i bez obzira na to da li je nezakonita aktivnost zapravo izvršena.
- 21.2 Finansijske institucije i njihovi direktori, službenici i zaposleni treba zakonom da budu sprečeni da obelodane činjenicu da su Izveštaj o sumnjivoj transakciji ili povezane informacije podneseni Finansijsko- obaveštajnoj službi. Ove odredbe nemaju za cilj sprečavanje razmene informacija u skladu sa Preporukom 18.

PREPORUKA 22**ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA (DNFBP): POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE**

- 22.1 DNFBP treba da poštuju zahteve za poznavanje i praćenje stranke definisane u Preporuci 10 u sledećim situacijama:
- (a) Igračnice– kada klijenti učestvuju u finansijskim transakcijama⁴⁹ koje su jednake ili više od 3 000 evra/USD.
  - (b) Posrednici u prometu i zakupu nepokretnosti – kada su uključeni u transakcije za klijenta vezano za kupovinu ili prodaju nepokretnosti⁵⁰.
  - (c) Trgovci plemenitim metalima i trgovci dragim kamenjem- kada su uključeni u bilo kakvu transakciju sa klijentom koja je jednaka ili viša od 15.000 evra/USD.
  - (d) Advokati, javni beležnici, ostale nezavisne pravničke profesije i računovođe kada pripremaju, ili izvršavaju transakcije za svog klijenta vezano za sledeće aktivnosti:
    - kupovina i prodaja nepokretnosti;
    - upravljanje gotovinskim sredstvima, hartijama od vrednosti ili drugom imovinom klijenta;
    - upravljanje bankovnim, štednim ili računima za poslovanje sa hartijama od vrednosti;
    - organizovanje doprinosa za osnivanje, rad ili rukovođenje privrednim društvima;
    - osnivanje, rad ili rukovođenje pravnim licima ili aranžmanima, i kupovina i prodaja privrednih društava.
  - (e) TrAstovi i pružaoci poslovnih usluga kada pripremaju ili izvršavaju transakcije za svog klijenta vezano za sledeće aktivnosti:
    - postupaju kao posrednik u formiranju pravnih lica;
    - postupaju (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) kao direktor ili sekretar privrednog društva, partner u ortačkom društvu ili na sličnom položaju u odnosu na druga pravna lica;

50

⁴⁹ Identifikovanje klijenata na ulazu u igračnicu moglo i da bude, ali nije nužno, dovoljno. Države moraju tražiti od priređivača posebnih igara na sreću u igračnicama da budu u stanju da povežu informacije o praćenju i poznavanju stranke za određenog klijenta sa transakcijama koje taj klijent izvršava u igračnici. "Finansijske transakcije" ne odnose se na transakcije klađenja koje podrazumevaju isključivo čipove ili tokene igračnice

⁵⁰ To znači da posrednici u prometu i zakupu nekretnina treba da poštuju zahteve definisane u Preporuci 10 u pogledu kako kupaca tako i prodavaca imovine.

- obezbeđuju registrovano sedište, poslovnu adresu ili smeštaj, korespondenciju ili administrativnu adresu za privredno društvo, ortačko društvo ili druga pravna lica ili aranžmane;
- postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) poverenik trasta ili izvršavaju ekvivalentnu funkciju za neku drugi oblik pravnog aranžmana;
- postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) imenovani akcionar za račun drugog lica.

- 22.2 U situacijama navedenim u okviru Kriterijuma 22.1, DNFBP treba da poštuju zahteve u pogledu vođenja evidencije definisane u Preporuci 11.
- 22.3 U situacijama navedenim u okviru Kriterijuma 22.1, DNFBP treba da poštuju zahteve koji se odnose na Politički eksponirana lica definisane u Preporuci 12.
- 22.4 U situacijama navedenim u okviru Kriterijuma 22.1, DNFBP treba da poštuju zahteve koji se odnose na nove tehnologije definisane u Preporuci 15.
- 22.5 U situacijama navedenim u okviru Kriterijuma 22.1, DNFBP treba da poštuju zahteve u pogledu poveravanja određenih poslova trećim licima definisane u Preporuci 17.

PREPORUKA 23**DNFBP: OSTALE MERE**

- 23.1 Zahtevi za prijavljivanje sumnjivih transakcija definisani u Preporuci 20 treba da se primenjuju na sve DNFBP koji poseduju sledeće kvalifikacije:
- (a) Advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe⁵¹ – kada za račun ili za klijenta učestvuju u finansijskoj transakciji povezanoj sa aktivnostima opisanim u kriterijumu 22.1(d)⁵²
  - (b) Trgovci plemenitim metalima ili dragim kamenjem- kada su uključeni gotovinsku transakciju sa klijentom koja je jednaka ili viša od 15.000 evra/USD.
  - (c) Trastovi i pružaoci poslovnih usluga – kada za račun ili za klijenta učestvuju u finansijskoj transakciji povezanoj sa aktivnostima opisanim u kriterijumu 22.1(e).
- 23.2 U situacijama navedenim u okviru kriterijuma 23.1, DNFBP treba da poštuju zahteve koji se odnose na unutrašnje kontrole definisane u Preporuci 18.
- 23.3 U situacijama navedenim u okviru kriterijuma 23.1, DNFBP treba da poštuju zahteve koji se odnose na zemlje sa višim nivoom rizika definisane u Preporuci 19.
- 23.4 U situacijama navedenim u okviru kriterijuma 23.1, DNFBP treba da poštuju zahteve koji se odnose na dojavljivanje i tajnost poslovanja definisane u Preporuci 21⁵³.

---

⁵¹ Advokati, javni beležnici, ostale pravničke profesije i računovođe koji deluju kao nezavisni pravni stručnjaci, nisu u obavezi da prijavljuju sumnjive transakcije ukoliko su relevantne informacije dobijene u okolnostima u kojoj su obavezni da čuvaju poslovnu tajnu ili uživaju pravnu profesionalnu privilegiju. Na svakoj je državi da utvrdi pitanja koja potpadaju pod pravnu profesionalnu privilegiju ili čuvanje poslovne tajne. To bi uobičajevno obuhvatalo informacije koje advokati, javni beležnici i ostali nezavisni pravnici dobijaju od ili pribavljaju posredstvom jednog od svojih klijenata: (a) tokom utvrđivanja pravnog položaja svog klijenta, ili (b) u izvršavanju posla u odbrani ili zastupanju tog klijenta u, ili u vezi sa, sudskim i upravnim postupcima i postupcima arbitraže ili medijacije.

53

⁵² U slučajevima kada države dozvoljavaju advokatima, javnim beležnicima, drugim nezavisnim pravničkim profesijama i računovođama da šalju Izveštaje o sumnjivim transakcijama odgovarajućim samoregulatornim telima, treba da postoje definisani vidovi saradnje između ovih tela i FOS.

⁵³ U slučajevima kada advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe postupaju kao nezavisni pravnici koji pokušavaju da svog klijenta odgovore od učešća u nezakonitoj aktivnosti, to se ne smatra dojavljivanjem

PREPORUKA 24

TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA⁵⁴

- 24.1 Države treba da poseduju mehanizme koji identifikuju i opisuju: (a) različite tipove, forme i osnovne karakteristike pravnih lica u zemlji; i (b) procese za osnivanje takvih pravnih lica i za pribavljanje i evidenciju osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu. Ovakve informacije treba da budu javno dostupne.
- 24.2 Države treba da izvrše procenu rizika od PN/FT povezanih sa svim tipovima pravnih lica u zemlji.

Osnovne informacije

- 24.3 Države treba da zahtevaju od svih privrednih društava osnovanih u zemlji da budu registrovana u privrednom registru, gde se evidentira naziv privrednog društva, dokaz o osnivanju, pravna forma i status, adresa registrovanog sedišta, osnovna ovlašćenja i spisak direktora. Ovakve informacije treba da budu javno dostupne.
- 24.4 Privredna društva treba da vode evidenciju o informacijama definisanim u okviru kriterijuma 24.3, i takođe da vode registar akcionara ili članova⁵⁵, koji obuhvata broj akcija koje poseduje svaki od akcionara i kategorije akcija (uključujući i prirodu povezanih prava glasa). Ove informacije se ovde u zemlji na lokaciji o kojoj je obavešten privredni registar⁵⁶.
- 24.5 Države treba da poseduju mehanizme kojima se osigurava da su informacije navedene u kriterijumu 24.3 i 24.4 tačne i blagovremeno ažurirane.

56 .

⁵⁴ Evaluatori treba da razmotre primenu svih kriterijuma na sve relevantne tipove pravnih lica. Način na koji se ovi zahtevi sprovode se mogu razlikovati u odnosu na vrstu pravnog lica:

1. *Privredna društva*- Mere definisane Preporukom 24 su definisane posebno za privredna društva.
2. *Fondacije, ustanove i društva sa ograničenom odgovornošću* - države treba da preduzmu slične mere i nametnu slične zahteve kao one koji se odnose na privredna društva, imajući u vidu njihove različite forme i strukture.
3. *Ostali tipovi pravnih lica*- države treba da uzmu u obzir različite forme i strukture ovih drugih pravnih lica, i nivo rizika od PN/FT povezan sa svakim tipom pravnog lica, sa ciljem ostvarivanja odgovarajućeg nivoa transparentnosti. Kao minimum, sva pravna lica treba da osiguraju da se evidentiraju slične vrste osnovnih informacija.

⁵⁵ Registar akcionara ili članova vodi samo privredno društvo ili treće lice pod odgovornošću samog privrednog društva.

⁵⁶ U slučajevima u kojim privredno društvo ili privredni registar sadrži informacija o stvarnom vlasništvu u zemlji, registar akcionara i članova ne mora biti u zemlji, ukoliko privredno društvo može da obezbedi ove informacije bez odlaganja na zahtev

Informacije o stvarnom vlasništvu

- 24.6 Države koriste jedan ili više od sledećih mehanizama kako bi osigurale da su informacije o stvarnom vlasništvu nad privrednim društvom pribavljene od strane tog privrednog društva i da su dostupne na određenoj lokaciji u njihovoj zemlji; ili ih nadležni organ može blagovremeno utvrditi na neki drugi način:
- (a) treba da zahtevaju od privrednih društava ili privrednog registra da pribave i vode ažurne informacije o stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima;
  - (b) treba da zahtevaju od privrednih društava da preduzmu razumne mere da pribave i vode ažurne informacije o stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima;
  - (c) koriste postojeće informacije uključujući: (a) informacije koje su pribavile finansijske institucije i/ili DNFBP u skladu sa Preporukama 10 i 22; (ii) informacije koje poseduju drugi nadležni organi o pravnom i stvarnom vlasništvu nad privrednim društvima; (iii) informacije koje poseduje privredno društvo kako to zahteva kriterijum 24.3 iznad; i (iv) dostupne informacije o privrednim društvima kotiranim na berzi, gde zahtevi za obelodanjivanje informacija osiguravaju adekvatnu transparentnost u pogledu stvarnog vlasništva.
- 24.7 Države treba da zahtevaju da su informacije o stvarnom vlasništvu tačne i ažurne koliko je to moguće.
- 24.8 Države treba da osiguraju da privredna društva sarađuju sa nadležnim organima u najvećoj mogućoj meri u utvrđivanju stvarnog vlasništva, na sledeći način:
- (a) tako što će zahtevati da jedno ili više fizičkih lica sa prebivalištem u zemlji bude ovlašćeno od strane privrednog društva⁵⁷, i odgovorno nadležnim organima, za pružanje svih osnovnih informacija i dostupnih informacija o stvarnom vlasništvu, i pružiti dodatnu pomoć nadležnim organima; i/ili
  - (b) tako što će zahtevati da DNFBP u zemlji bude ovlašćeno od strane privrednog društva i odgovorno nadležnim organima, za pružanje svih osnovnih informacija i dostupnih informacija o stvarnom vlasništvu, i pružiti dodatnu pomoć nadležnim organima; i/ili
  - (c) tako što će preduzeti druge uporedive mere, koje je država posebno identifikovala.
- 24.9 Od svih lica, organa i subjekata navedenih iznad, kao i od samog privrednog društva (ili njegovih prinudnih upravnika, likvidatora ili drugih lica uključenih u gašenje privrednog društva), treba zahtevati da čuvaju navedene informacije i evidenciju najmanje pet godina nakon datuma gašenja privrednog društva ili prestanka njegovog postojanja na drugi način, ili pet godina nakon datuma kada privredno društvo prestane da bude klijent profesionalne posredničke ili finansijske institucije.

⁵⁷ Članovima upravnog odbora privrednog društva ili višeg rukovodstva nije potrebno specifično ovlašćenje izdato od strane privrednog društva

Ostali zahtevi

- 24.10 Nadležni organi, a pogotovo organi reda (policija), treba da poseduju sva neophodna ovlašćenja kako bi blagovremeno dobili pristup osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu koje vode relevantne strane.
- 24.11 Države koje imaju pravna lica koja mogu da izdaju akcije na donosioca ili garancije na akcije na donosioca treba da primenjuju jedan ili više od sledećih mehanizama kako bi osigurale da se ne zloupotrebljavaju za svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma:
- (a) zabrana izdavanja akcija na donosioca ili garancija na akcije; ili
  - (b) konverzija akcija na donosioca i garancija na akcije u registrovane akcije ili garancije na akcije (na primer kroz dematerijalizaciju); ili
  - (c) imobilisanje akcija na donosioca i garancija na akcije tako što će se zahtevati da se vode kod regulisane finansijske institucije ili profesionalnog posrednika; ili
  - (d) postavljanje zahteva pred akcionare sa kontrolnim udelom da obaveste privredno društvo, i da privredno društvo da evidentira njihov identitet; ili
  - (e) primena drugih mehanizama koje je država utvrdila.
- 24.12 Države koje imaju pravna lica koja mogu da imaju akcionara posrednika ili direktora posrednika treba da primenjuju jedan ili više od sledećih mehanizama kako bi sprečile njihovu zloupotrebu:
- (a) tako što će se od akcionara i direktora posrednika zahtevati da obelodane identitet lica koje ih je nominovalo privrednom društvu i relevantnom registru, kao i da ove informacije budu unesene u odgovarajući registar;
  - (b) zahtevati od akcionara i direktora posrednika da dobiju licencu, kako bi njihov status posrednika bio evidentiran u privrednom registru, kao i da vode informacije kojima se identifikuje lice koje ih je postavilo, i da te informacije stave na raspolaganje nadležnim organima na zahtev; ili
  - (c) primena drugih mehanizama koje je država utvrdila.
- 24.13 Treba da postoji pozivanje na odgovornost i srazmerne i odvraćajne sankcije, adekvatne za bilo koje pravno ili fizičko lice koje ne poštuje zahteve.
- 24.14 Države treba što pre obezbede međunarodnu saradnju u vezi sa osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu, na osnovu definisano u Preporukama 37 i 40. Pomenuto treba da obuhvati:
- (a) olakšavanje pristupa stranim nadležnim organima osnovnim informacijama koje se vode u privrednim registrima;
  - (b) razmenu informacija o akcionarima; i
  - (c) primenu istražnih ovlašćenja njihovih nadležnih organa, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, za pribavljanje informacija o stvarnom vlasništvu za račun stranih partnera.

- 24.15 Države treba da prate kvalitet pomoći koju dobijaju iz drugih zemalja kao odgovor na zahteve za osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu ili zahteve za pomoć za lociranje stvarnih vlasnika sa prebivalištem u inostranstvu.

PREPORUKA 25

TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM ARANŽMANIMA⁵⁸

- 25.1 Države treba da zahtevaju:
- (a) od poverenika ekspresnog trasta kojim se upravlja u skladu sa njihovim zakonskim propisima⁵⁹ da pribave i vode adekvatne, tačne i ažurne informacije o identitetu osnivača, poverenika, zaštitnika (ako postoji), korisnicima ili kategorijama korisnika i fizičkim licima koja imaju krajnju efektivnu kontrolu nad trustom;
  - (b) poverenici bilo kog trasta kojim se upravlja u skladu sa njihovim zakonskim propisima treba da vode osnovne informacije o ostalim regulisanim zastupicima, ili pružaocima usluga, trustu, uključujući i investicione savetnike ili menadžere, računovođe i poreske savetnike; i
  - (c) profesionalni poverenici treba da čuvaju ove informacije najmanje pet godina nakon prestanka njihovog angažmana u trustu.
- 25.2 Države treba da zahtevaju da sve informacije koje se čuvaju u skladu sa ovom Preporukom budu tačne i aktuelne koliko je to moguće i da se blagovremeno ažuriraju.
- 25.3 Sve države treba da preduzmu mere kako bi osigurale da poverenici obelodanjuju svoj status finansijskim institucijama i DNFBP pri uspostavljanju poslovnog odnosa ili vršenja povremenih transakcija iznad propisane granične vrednosti.
- 25.4 Poverenici ne bi trebalo da budu sprečeni zakonom ili drugim propisima da nadležnim organima pruže bilo kakve informacije u vezi sa trustom⁶⁰; ili da obezbede finansijskim institucijama i DNFBP, na zahtev, informacije o stvarnom vlasništvu i sredstvima trasta koji se vode ili kojima se upravlja prema uslovima poslovnog odnosa.

⁵⁸ Mere definisane Preporukom 25 su definisane posebno za trustove. Ovo treba razumeti tako da se odnose i na ekspresne trustove (kako su definisani u pojmovniku). U vezi sa drugim vrstama pravnih aranžmana sa sličnom strukturom ili funkcijom, države treba da preduzmu slične mere onima koje se zahtevaju za trustove, imajući u vidu ostvarivanje sličnih nivoa transparentnosti. Kao minimum, države treba da osiguraju da se informacije slične onima koje su propisane za trustove, evidentiraju i čuvaju i da su tačne i aktuelne, i da nadležni organi blagovremeno mogu pristupiti takvim informacijama. Pri razmatranju primera definicija pravnog aranžmana navedenih u Pojmovniku, evaluatori treba da imaju na umu da navedeni primeri ne treba da se smatraju konačnim. Evaluatori treba da se pozovu na definiciju trasta i poverenika iz Pojmovnika koja upućuje na Član 2 Haške konvencije o zakonskim propisima koji se primenjuju na trustove i njihovo priznavanje kada se utvrđuje da li pravni aranžman ima sličnu strukturu ili funkciju kao ekspresni trust i time potpada pod delokrug primene P.25 bez obzira na to da li država takav pravni aranžman naziva drugačijim imenom. Ukoliko država ne primenjuje relevantne obaveze u skladu sa P. 25 o poverenicima (ili onima koji vrše sličnu funkciju u vezi sa drugim pravnim aranžmanima), evaluatori treba da potvrde da li su takvi izuzeci dosledni sa kriterijumom 1.6.

⁵⁹ Od država se ne zahteva da pravno priznaju trustove. Države ne moraju da uključe zahteve kriterijuma 25.1; 25.2; 25.3; i 25.4 u zakonodavstvo, pod uslovom da odgovarajuće obaveze sa istim dejstvom postoje za poverenike (npr. kroz običajno pravo ili sudsku praksu).

⁶⁰ Domaći nadležni organi ili relevantni nadležni organi druge države u skladu sa odgovarajućim zahtevom za međunarodnu saradnju

25.5 Nadležni organi, a posebno organi za sprovođenje zakona, treba da poseduju sva

neophodna ovlašćenja kako bi mogli da dobiju blagovremen pristup informacijama koje vode poverenici ili treća lica (posebno informacije koje vode finansijske institucije i DNFBP), o stvarnom vlasništvu i kontroli nad trastom, uključujući: (a) stvarno vlasništvo; (b) prebivalište poverenika; i (c) sredstva koja vodi ili kojima upravlja finansijska institucija ili DNFBP, u vezi sa poverenicima sa kojima imaju poslovni odnos ili za koje izvršavaju povremene transakcije.

25.6 Države treba što pre obezbede međunarodnu saradnju u vezi sa informacijama o trastovima i drugim pravnim aranžmanima, uključujući i informacije o stvarnom vlasništvu, na osnovi koja je definisana u Preporukama 37 i 40. Pomenuto treba da obuhvati:

- (a) olakšavanje pristupa stranim nadležnim organima osnovnim informacijama koje se vode u registrima ili kod domaćih organa;
- (b) razmenu informacija koje su dostupne na nacionalnom nivou o trastovima ili drugim pravnim aranžmanima; i
- (c) primenu istražnih ovlašćenja njihovih nadležnih organa, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, za pribavljanje informacija o stvarnom vlasništvu za račun stranih partnera.

25.7 Države treba da osiguraju da su poverenici (a) zakonski odgovorni za neizvršavanje dužnosti od značaja za ispunjavanje obaveza; ili (b) da postoje srazmerne i odvraćajne sankcije, bilo krivične, građanskopravne ili upravne, za neispunjavanje obaveza⁶¹.

25.8 Države treba da osiguraju da postoje srazmerne i odvraćajne sankcije, bilo krivične, građanskopravne ili upravne, za neomogućavanje blagovremenog pristupa nadležnim organima informacijama u vezi sa trastom koje su navedene u kriterijumu 25.1.

---

⁶¹ Ovo ne utiče na zahteve za postojanjem srazmernih i odvraćajnih sankcija za neispunjavanje zahteva u skladu sa drugim Preporukama

PREPORUKA 26

UREĐENJE RADA I NADZOR NAD RADOM FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

- 26.1 Države treba da imenuju jednog ili više nadzornih organa (supervizora) koji će biti odgovorni za uređenje rada i vršenje nadzora (ili praćenje) usklađenosti finansijskih institucija sa zahtevima za SPN/FT.

Ulazak na tržište

- 26.2 Ključna načela za finansijske institucije zahtevaju da institucije treba da poseduju licencu. Ostale finansijske institucije, uključujući one koje pružaju usluge prenosa novca ili vrednosnih pošiljki ili menjačnice, treba da poseduju licencu i da budu registrovane. Države ne treba da odobre osnivanje, ili nastavak poslovanja, kvazi banaka.
- 26.3 Nadležni organi ili nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da preduzmu neophodne zakonske i regulatorne mere da spreče kriminalce ili njihove saradnike da poseduju (ili da budu stvarni vlasnik) značajan ili kontrolni udeo, ili da vrše rukovodeću funkciju u finansijskoj instituciji.

Pristup nadzoru i praćenju zasnovan na proceni rizika

- 26.4 Finansijske institucije treba da budu u obavezi da:
- (a) *za institucije koje potpadaju pod ključna načela* - uređenje rada i vršenje nadzora u skladu sa ključnim načelima⁶², gde je to relevantno za SPN/FT, uključujući i primenu konsolidovanog nadzora na nivou grupe u svrhe SPN/FT.
  - (b) *za sve ostale finansijske institucije* - uređenje rada i vršenje nadzora ili praćenje, imajući u vidu rizike od PN/FT u tom sektoru. Kao minimum za *finansijske institucije koje pružaju usluge prenosa novca i vrednosti, ili za menjačnice*- sistemi za praćenje i osiguravanje usklađenosti sa nacionalnim zahtevima za SPN/FT.
- 26.5 Učestalost i intenzitet nadzora nad finansijskim institucijama ili grupama na licu mesta i van njega, treba utvrditi na osnovu:
- (a) rizika od PN/FT i politika, unutrašnjih kontrola i procedura povezanih sa institucijom ili grupom, kako je identifikovano u proceni nadzornog organa u profilu rizika institucije ili grupe;
  - (b) rizici od PN/FT koji su prisutni u zemlji; i

---

⁶² Ključna načela koja su relevantna za SPN/FT uključuju: Bazelski komitet za superviziju banaka (BCBS) Načela 1-3, 5-9, 11-15, 26, i 29; Međunarodna asocijacija nadzornih organa u osiguranju (IAIS) Načela 1, 3-11, 18, 21-23, i 25; i Međunarodna organizacija komisija za hartije od vrednosti (IOSCO) Načela 24, 28, 29 i 31; i Odgovornosti A, B, C i D. Evaluatori mogu da se pozovu na postojeće procene usklađenosti države sa ovim Ključnim načelima, gde su takve procene raspoložive.

(c) karakteristike finansijskih institucija ili grupa, posebno raznolikost i broj finansijskih institucija i stepen diskrecionog prava koji im je odobren prema pristupu zasnovanom na proceni rizika.

26.6 Nadzorni organ (supervizor) treba periodično da revidira procenu profila rizika od PN/FT finansijske institucije ili grupe (uključujući i rizike od neusklađenosti) i kada nastanu značajni događaji ili razvoji u vezi sa rukovodstvom ili poslovanjem finansijske institucije ili grupe.

PREPORUKA 27**OVLAŠĆENJA NADZORNIH ORGANA**

- 27.1 Nadzorni organi treba da poseduju ovlašćenja koja im omogućavaju da vrše nadzor ili praćenje i da osiguraju usklađenost finansijskih institucija sa zahtevima za SPN/FT.
- 27.2 Nadzorni organi treba da poseduju ovlašćenje za sprovođenje inspekcijskog nadzora nad finansijskim institucijama.
- 27.3 Nadzorni organi treba da budu ovlašćeni da primoraju⁶³ da se dostave bilo koje informacije od značaja za praćenje usklađenosti za zahtevima za SPN/FT.
- 27.4 Nadzorni organi treba da budu ovlašćeni da nametnu sankcije u skladu sa Preporukom 35 za neuslađenost za zahtevima za SPN/FT. To treba da obuhvati i ovlašćenja za izricanje disciplinskih i finansijskih kazni, uključujući i ovlašćenje za povlačenje, ograničavanje ili suspenziju licence finansijske institucije.

---

⁶³ Ovlašćenje nadzornog organa da primora na dostavljanje informacija ili dobijanje pristupa informacijama u svrhu vršenja nadzora ne sme da bude uslovljeno potrebom za pribavljanje sudskog naloga.

PREPORUKA 28**UREĐENJE RADA I NADZOR NAD RADOM DNFBP***Igračnice (Kazina)*

- 28.1 Države treba da osiguraju da su igračnice predmet uređenja i nadzora u smislu SPN/FT. Kao minimum:
- (a) Države treba od igračnica da zahtevaju da imaju licencu za rad.
  - (b) Nadležni organi treba da preduzmu neophodne zakonske i regulatorne mere da spreče kriminalce ili njihove saradnike da poseduju (ili da budu stvarni vlasnik) značajan ili kontrolni udeo, ili da vrše rukovodeću funkciju, ili da budu pružalac usluga igračnici.
  - (c) Nad igračnicama treba da se vrši nadzor u smislu usklađenosti za zahtevima za SPN/FT.

DNFBP koje nisu igračnice

- 28.2 Treba da postoji imenovan nadležni organ ili samoregulatorno telo koje je odgovorno za praćenje i osiguravanje usklađenosti DNFBP sa zahtevima za SPN/FT.
- 28.3 Države treba da osiguraju da su druge kategorije DNFBP obveznici sistema praćenja usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT.
- 28.4 Imenovani nadležni organ ili samoregulatorno telo treba da:
- (a) poseduje odgovarajuća ovlašćenja za vršenje svojih funkcija, uključujući i ovlašćenje za vršenje praćenja;
  - (b) preduzme neophodne mere da spreči kriminalce ili njihove saradnike da dobiju profesionalnu akreditaciju ili da poseduju (ili da budu stvarni vlasnik) značajnog ili kontrolnog udela ili da vrše rukovodeću funkciju u DNFBP; i
  - (c) raspoložu sankcijama u skladu sa Preporukom 35 za nepoštovanje zahteva za SPN/FT.

Svi DNFBP

- 28.5 Nadzor nad DNFBP treba vršiti na osnovu osetljivosti na rizike, uključujući:
- (a) utvrđivanje učestalosti i intenziteta vršenja nadzora u smislu SPN/FT nad DNFBP na bazi njihovog razumevanja rizika od PN/FT, uzimajući u obzir karakteristike DNFBP, a posebno njihovu raznolikost i broj; i
  - (b) uzimajući u obzir profil rizika od PN/FT ovih DNFBP i stepen diskrecionog prava koji im je dozvoljen u skladu sa pristupom zasnovanom na proceni rizika, pri proceni adekvatnosti unutrašnjih kontrola za SPN/FT, politika i procedura DNFBP.

PREPORUKA 29

FINANSIJSKO-OBAVEŠTAJNE SLUŽBE (FOS)

- 29.1 Države treba da ustanove FOS koja je odgovorna da postupa kao nacionalni centar za prijem i analizu izveštaja o sumnjivim transakcijama i drugih informacija od značaja za pranje novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranjem terorizma; i za diseminaciju rezultata takvih analiza.⁶⁴
- 29.2 FOS treba da služi kao centralna služba za prijem obelodanjenih podataka koje podnose obveznici, uključujući:
- (a) Izveštaje o sumnjivim transakcijama koje podnose obveznici u skladu sa Preporukama 20 i 23; i
  - (b) sve ostale informacije koje propisuje nacionalno zakonodavstvo (kao što su izveštaji o gotovinskim transakcijama, izveštaji o elektronskim transferima i ostale izjave/obelodanjivanje podataka koje se zasniva na propisanim graničnim vrednostima).
- 29.3 FOS treba da⁶⁵:
- (a) pored informacija koje pravna lica podnose FOS, bude u mogućnosti da pribavi i iskoristi dodatne informacije od obveznika, koje im mogu biti potrebne za adekvatno vršenje analize; i
  - (b) ima pristup najširem rasponu⁶⁶ finansijskih administrativnih i informacija od policijske službe, koje su im neophodne za propisno izvršavanje svojih funkcija.
- 29.4 FOS treba da sprovodi:
- (a) operativne analize, u kojima se koriste raspoložive i informacije koje se mogu pribaviti za identifikovanje specifičnih ciljeva, za praćenje traga konkretnih aktivnosti ili transakcija, i za utvrđivanje veza između tih ciljeva i mogućih prihoda stečenih izvršenjem krivičnog dela, pranja novca, predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma; i
- 29.5 strateške analize, u kojima se koriste raspoložive i informacije koje se mogu pribaviti, uključujući i podatke koje mogu dostaviti nadležni organi, za identifikovanje trendova i ustaljenih načina za pranje novca i finansiranje terorizma. FOS treba da bude u mogućnosti da prosledi, spontano ili na zahtev, informacije i rezultate svojih analiza relevantnim nadležnim organima i treba da koriste specijalizovane, bezbedne i zaštićene kanale za prosleđivanje takvih informacija.
- 29.6 FOS treba da zaštiti informacije tako što će:

⁶⁴ Imajući u vidu da postoje različiti modeli FOS, Preporuka 29 ne uslovljava države da odaberu određeni model i primenjuje se podjednako na sve modele.

⁶⁵ U kontekstu svoje analitičke funkcije, FOS treba da bude u stanju da pribavi od bilo kog obveznika dodatne informacije koje se odnose na sumnju o PN/FT. Ovo ne obuhvata proizvoljne zahteve za informacijama obveznicima u kontekstu analize FOS (npr. "lov u mutnom").

⁶⁶ To treba da obuhvati informacije iz otvorenih ili javnih izvora, kao i relevantne informacije prikupljene i/ili koje se vode kod, ili za račun, drugih organa i, gde je to adekvatno, podatke koji se vode na komercijalnoj osnovi.

- (a) posedovati pravila kojima se osigurava bezbednost i poverljivost informacija, uključujući i procedure za manipulaciju, čuvanje, širenje, zaštitu i pristup, informacijama;
- (b) osigurati da zaposleni u FOS imaju odgovarajuće dozvole po nivoima bezbednosti i da razumeju svoje odgovornosti u vezi da manipulacijom i širenjem osetljivih i poverljivih informacija; i
- (c) osigurati da postoji ograničen pristup njihovim prostorijama i informacijama, uključujući i informaciono- tehnološkim sistemima.

29.7 FOS bi trebalo da bude operativno nezavisna i autonomna, tako što će:

- (a) posedovati ovlašćenje i kapacitet da slobodno vrši svoje funkcije, uključujući i autonomno odlučivanje za vršenje analiza, slanje zahteva i/ili prosleđivanje ili širenje određenih informacija;
- (b) biti u mogućnosti da zaključuje poslove ili nezavisno ostvaruje saradnju sa drugim nacionalnim nadležnim organima ili stranim partnerima u pogledu razmene informacija;
- (c) kada se nalazi u okviru postojeće strukture drugog organa, treba da poseduje drugačije osnovne funkcije od funkcija tog organa; i
- (d) biti u stanju da dobije i iskoristi resurse koji su potrebni za izvršavanje svojih funkcija, na pojedinačnoj ili redovnoj osnovi, oslobođena nepropisnog uticaja ili mešanja politike, vlade ili privrede, što bi moglo da kompromituje njenu operativnu nezavisnost.

29.8 U slučaju da je država oformila FOS a da nije članica Egmont Grupe, FOS treba da podnese zahtev za članstvo u Egmont Grupi. FOS treba da podnese безусловnu prijavu za članstvo u Egmont Grupi i da se u celosti posveti procesu podnošenja prijave.

PREPORUKA 30

ODGOVORNOSTI ORGANA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA I
ISTRAŽNIH ORGANA

- 30.1 Potrebno je da postoje imenovani organi za sprovođenje zakona koji su odgovorni da osiguraju da se u slučajevima pranja novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i krivičnim delima finansiranja terorizma vrši propisna istraga, u sklopu okvira nacionalnih politika za SPN/FT.
- 30.2 Policijski istražitelji predikatnih krivičnih dela treba da budu ili ovlašćeni da sprovedu istragu bilo kakvih povezanih krivičnih dela PN/FT tokom paralelne finansijske istrage⁶⁷, ili da budu u mogućnosti da predmet upute drugoj službi koja će sprovesti takve istrage, bez obzira na to gde je predikatno krivično delo izvršeno.
- 30.3 Treba da postoji više od jednog imenovanog nadležnog organa koji će brzo identifikovati, ući u trag i inicirati zamrzavanje i oduzimanje imovine koja je, ili koja može postati, predmet oduzimanja, ili se za nju sumnja da predstavlja imovinu nastalu izvršenjem krivičnog dela.
- 30.4 Države treba da osiguraju da se Preporuka 30 takođe primenjuje na te nadležne organe, koji nisu organi za sprovođenje zakona *per se*, ali koji imaju ovlašćenje za sprovođenje finansijskih istraga predikatnih krivičnih dela, u meri u kojoj ti nadležni organi izvršavaju funkcije obuhvaćene Preporukom 30.
- 30.5 Ukoliko su organi za borbu protiv korupcije imenovani za vršenje istrage krivičnih dela PN/FT koji proizilaze iz, ili su povezani sa, krivičnim delima korupcije u skladu sa Preporukom 30, takvi organi bi trebalo da poseduju dovoljno ovlašćenja da identifikuju, prate i pokrenu postupak zamrzavanja i zaplene imovine.

67

---

⁶⁷ *Paralelna finansijska istraga*’ odnosi se na sprovođenje finansijske istrage pored, ili u kontekstu, (tradicionalne) kriminalističke istrage pranja novca, finansiranja terorizma i/ili predikatnog(ih) krivičnog dela.

‘*Finansijska istraga*’ podrazumeva preispitivanje finansijskih pitanja povezanih sa kriminalnom aktivnošću, u vezi sa: (i) identifikovanjem razmere kriminalnih mreža i/ili obima kriminaliteta; (ii) identifikovanje i praćenje imovine stečene izvršenjem krivičnog dela, novčanih sredstava terorista ili druge imovine koja je, ili može postati, predmet oduzimanja; i (iii) prikupljanjem dokaza koji će se koristiti u krivičnim postupcima.

PREPORUKA 31**OVLAŠĆENJA ORGANA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA I ISTRAŽNIH ORGANA**

- 31.1 Nadležni organi koji sprovode istrage pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma treba da budu u mogućnosti da dobiju pristup svim neophodnim dokumentima i informacijama koje će koristiti u takvim istragama, kao i u postupcima krivičnog gonjenja i povezanim radnjama. To treba da obuhvati ovlašćenja za primenu obavezujućih mera za:
- (a) dostavljanje evidencija koje se vode kod finansijskih institucija, DNFBP i drugih fizičkih i pravnih lica;
  - (b) pretres lica i prostorija;
  - (c) uzimanje izjava svedoka; i
  - (d) zaplenu i pribavljanje dokaza.
- 31.2 Nadležni organi koji sprovode istrage treba da budu u mogućnosti da primene širok raspon istražnih tehnika za istragu pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, uključujući:
- (a) operacije sa prikrivenim islednikom;
  - (b) presretanje komunikacija;
  - (c) pristup računarskim sistemima; i
  - (d) kontrolisane isporuke.
- 31.3 Države treba da poseduju mehanizme da:
- (a) blagovremeno identifikuju da li fizičko ili pravno lice poseduje ili kontroliše račune; i
  - (b) osigura da nadležni organi poseduju proces za identifikovanje imovine pre prethodnog obaveštavanja vlasnika.
- 31.4 Nadležni organi koji sprovode istrage pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, treba da budu u mogućnosti da zatraže sve relevantne informacije koje poseduje FOS.

PREPORUKA 32**LICA KOJA VRŠE USLUGE PRENOSA GOTOVINSKIH SREDSTAVA****Napomena evaluatorima:**

Preporuka 32 može se sprovesti na nadnacionalnom nivou od strane nadnacionalnih organa, tako da se samo kretanja kada se prelaze spoljne granice nadnacionalne jurisdikcije smatraju prekograničnim za svrhe Preporuke 32. Takvi aranžmani se procenjuju na nadnacionalnoj osnovi, na osnovu zahteva definisanih u Aneksu 1.

- 32.1 Države treba da sprovedu sistem podnošenja deklaracija ili prijavljivanja podataka za prenos gotovine i instrumenata koji glase na donosioca (BNI) u zemlju i iz zemlje. Države treba da osiguraju da su deklarisanje ili prijavljivanje neophodni za sve fizičke prekogranične prenose, bilo od strane putnika ili poštom ili putem pošiljki, ali za različite načine transporta mogu koristiti različite sisteme.
- 32.2 U sistemu podnošenja deklaracija, sva lica koja fizički prenose gotovinu ili instrumente koji glase na donosioca preko granice, u iznosu koji premašuje prethodno definisanu, maksimalnu graničnu vrednost od 15.000 evra/USD, treba da budu u obavezi da podnesu istinitu deklaraciju imenovanim nadležnim organima. Države mogu odabrati neki od sledeća tri tipa sistema deklarisanja:
- (a) Sistem pisanih deklaracija za sve putnike;
  - (b) Sistem pisanih deklaracija za sve putnike koji nose iznose iznad granične vrednosti; i/ili
  - (c) Sistem usmenih deklaracija za sve putnike.
- 32.3 U sistemu prijavljivanja, od putnika se zahteva da iskreno odgovore i vlastima pruže adekvatne informacije na zahtev, ali nisu u obavezi da unapred podnose pisanu ili usmenu deklaraciju.
- 32.4 Po otkrivanju lažne deklaracije ili neistinitog prijavljivanja gotovine ili BNI ili nedeklarisanja ili neprijavljivanja istih, imenovani nadležni organi treba da budu ovlašćeni da zatraže i dobiju dodatne informacije od prenosnika u pogledu porekla gotovine ili BNI, i o njihovoj nameni.
- 32.5 Lica koja podnesu lažne deklaracije ili podatke treba da podležu srazmernim i odvracajnim sankcijama, bilo krivičnim, građanskopravnim ili upravnim.
- 32.6 Informacije dobijene primenom procesa podnošenja deklaracija/prijavljivanja podataka treba da budu dostupne FOS bilo kroz: (a) sistem kojim se FOS obaveštava o sumnjivim pokušajima prenosa preko granice; ili (b) tako što će deklaraciju/ prijavljene informacije direktno staviti na raspolaganje FOS na neki drugi način.
- 32.7 Na domaćem terenu, države treba da osiguraju da postoji adekvatna koordinacija između carine, imigracione službe i ostalih povezanih organa u vezi sa pitanjima povezanim sa sprovođenjem Preporuke 32.

- 32.8 Nadležni organi treba da budu u mogućnosti da zaustave ili oduzmu gotovinu ili BNI na razuman vremenski period kako bi potvrdili da li se mogu pronaći dokazi o PN/FT u slučajevima kada:
- (a) postoji sumnja na PN/FT ili predikatna krivična dela; ili
  - (b) je ustanovljena lažna deklaracija ili davanje lažnih informacija.
- 32.9 Države treba da osiguraju da sistem podnošenja deklaracija/ prijavljivanja podataka omogućava međunarodnu saradnju i pomoć, u skladu sa Preporukama 36 do 40. Da bi se olakšala takva saradnja, informacije ⁶⁸se zadržavaju kada:
- (a) je podnesena deklaracija ili prijavljen iznos koji premašuje propisanu graničnu vrednost; ili
  - (b) je ustanovljena lažna deklaracija ili davanje lažnih informacija; ili
  - (c) postoji sumnja u PN/FT.
- 32.10 Države treba da osiguraju da postoje stroge zaštitne mere kako bi se obezbedila adekvatna upotreba informacija prikupljenih kroz sistem deklaracija/ prijavljivanja informacija, bez ograničavanja: (i) trgovinskih plaćanja između država za dobra i usluge; ili (ii) slobode kretanja kapitala, na bilo koji način.
- 32.11 Lica koja izvršavaju fizički prekogranični prenos gotovine ili BNI koji su povezani sa PN/FT ili predikatnim krivičnim delima treba da budu predmet: (a) srazmernih i odvraćajnih sankcija, bilo krivičnih, građanskopravnih ili upravnih; i (b) mera u skladu sa Preporukom 4 koje omogućavaju oduzimanje takve gotovine ili BNI.

---

⁶⁸ Kao minimum, u informacijama treba da bude naveden (i) iznos prijavljenog gotovinskog iznosa ili BNI, prijavljen ili otkriven na drugi način, i (ii) identifikacioni podaci o nosiocu(ima)

PREPORUKA 33**STATISTIKA**

- 33.1 Države treba da vode sveobuhvatnu statistiku o pitanjima od značaja za delotvornost i efikasnost svojih sistema za SPN/FT.⁶⁹ To treba da obuhvati vođenje statističkih podataka o:
- (a) Izveštajima o sumnjivim transakcijama (STR), primljenim i prosleđenim;
  - (b) istragama o PN/FT, krivičnom gonjenju i osuđujućim presudama;
  - (c) Zamrznutoj, zaplenjenoj i oduzetoj imovini; i
  - (d) Uzajamnoj pravnoj pomoći ili drugim međunarodnim zahtevima za saradnju koji su podneti ili primljeni.

---

⁶⁹ Za svrhe tehničke usklađenosti, procena treba da bude ograničena na četiri oblasti navedene ispod

PREPORUKA 34**SMERNICE I POVRATNE INFORMACIJE**

34.1 Nadležni organi, nadzorni organi i samoregulatorna tela treba da formulišu smernice i obezbede povratne informacije koje će pomoći finansijskim institucijama i DNFBP u primeni nacionalnih mera za SPN/FT, i naročito, u otkrivanju i prijavljivanju sumnjivih transakcija.

PREPORUKA 35**SANKCIJE**

- 35.1 Države treba da osiguraju da postoji raspon srazmernih i odvrćanih sankcija, bilo krivićnih, građanskopravnih ili upravnih, koje su dostupne za primenu nad fizićkim i pravnim licima koja ne poštuju zahteve o SPN/FT definisane u Preporukama 6, i 8 do 23.⁷⁰
- 35.2 Sankcije treba da se primenjuju ne samo na finansijske institucije i DNFBP, već i na njihove direktore i više rukovodstvo.

---

⁷⁰ Sankcije treba da budu neposredno ili posredno primenjive za svako nepoštovanje. Ne treba da se nalaze u istom dokumentu koji nameće ili podržava zahtev, mogu se nalaziti u drugom dokumentu, pod uslovom da postoje jasne veze između zahteva i dostupnih sankcija

PREPORUKA 36**MEĐUNARODNI INSTRUMENTI**

- 36.1 Države treba da postanu potpisnice Bečke konvencije, Konvencije iz Palerma, Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih nacija (Konvencija iz Meride) i Konvencije o suzbijanju finansiranja terorizma.
- 36.2 Države treba u celosti da primenjuju⁷¹ Bečku konvenciju, Konvenciju iz Palerma, Konvenciju iz Meride i Konvenciju o suzbijanju finansiranja terorizma.

---

⁷¹ Relevantni članovi su: Bečka konvencija (Članovi 3-11, 15, 17 i 19), Konvencija iz Palerma (Članovi 5-7, 10-16, 18-20, 24-27, 29-31, i 34), Konvencija iz Meride (Članovi 14-17, 23-24, 26-31, 38, 40, 43-44, 46, 48, 50-55, 57-58), Konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma (Članovi 2-18).

PREPORUKA 37

UZAJAMNA PRAVNA POMOĆ

- 37.1 Države treba da imaju pravni osnov koji im omogućava da brzo obezbede najširi mogući raspon uzajamne pravne pomoći u vezi sa istragama o pranju novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma, krivičnom gonjenju i povezanim postupcima.
- 37.2 Države treba da koriste centralni organ ili drugi ustanovljeni zvanični mehanizam, za prosleđivanje i izvršenje zahteva. Treba da postoje jasni procesi za blagovremeno utvrđivanje prioriteta i izvršavanje zahteva za uzajamnom pravnom pomoći. U cilju praćenja napretka zahteva, neophodno je da se vodi sistem za upravljanje predmetima.
- 37.3 Uzajamna pravna pomoć ne treba da bude zabranjena ili da bude uslovljena nerazumnim ili nepropisno restriktivnim zahtevima.
- 37.4 Države ne bi trebalo da odbiju zahtev za uzajamnom pravnom pomoći:
- (a) na isključivom osnovu da se za krivično delo smatra da obuhvata fiskalna pitanja; ili
  - (b) na osnovu zahteva o tajnosti ili poverljivosti koji se nameću finansijskim institucijama ili DNFBP, osim u slučajevima kada se relevantna informacija koja se traži vodi u okolnostima u kojima se primenjuje pravna profesionalna privilegija ili čuvanje poslovne tajne.
- 37.5 Države treba da čuvaju poverljivost zahteva za uzajamnu pravnu pomoć koje prime i informacije koje su u njima sadržane, u skladu sa osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva, kako bi zaštitile integritet istrage ili upita.
- 37.6 U slučajevima u kojima zahtevi za uzajamnu pravnu pomoć ne podrazumevaju mere prinude, države ne bi trebalo da postavljaju dvostruki kriminalitet kao uslov za pružanje pomoći.
- 37.7 U slučajevima kada je dvostruki kriminalitet neophodan za pružanje uzajamne pravne pomoći, takav zahtev bi trebalo smatrati ispunjenim bez obzira da li obe zemlje dato krivično delo svrstavaju u istu kategoriju krivičnih dela ili krivično delo nazivaju istim imenom, pod uslovom da obe države kriminalizuju ponašanje na kome se krivično delo zasniva.
- 37.8 Ovlašćenja i istražne tehnike koji se zahtevaju u skladu sa Preporukom 31 ili su na drugi način dostupne nacionalnim nadležnim organima takođe treba takođe biti moguće iskoristiti u odgovoru na zahteve za uzajamnom pravnom pomoći, i, ukoliko je to u skladu sa domaćim okvirom, u odgovoru na neposredni zahtev od strane sudskih ili organa unutrašnjih poslova strane zemlje podnesen partnerima na nacionalnom nivou. To treba da obuhvati sledeće:
- (a) sva specifična ovlašćenja propisana u okviru Preporuke 31 koja se odnose na dostavljanje, pretres i zaplenu informacija, dokumenata i dokaza (uključujući finansijsku evidenciju) od finansijskih institucija, ili drugih fizičkih i pravnih lica, i uzimanje izjava svedoka; i

- (b) širok opseg drugih ovlašćenja i istražnih tehnika.

PREPORUKA 38

UZAJAMNA PRAVNA POMOĆ ZAMRZAVANJE I ODUZIMANJE IMOVINE

- 38.1 Države treba da poseduju ovlašćenja da preduzmu ekspeditivne radnje kao odgovor na zahteve stranih zemalja da identifikuju, zamrznu, zaplene ili oduzmu:
- (a) "opranu" imovinu od,
  - (b) prihode od,
  - (c) sredstva izvršenja korišćena u, ili
  - (d) sredstva izvršenja namenjena za korišćenje u pranju novca, izvršenju predikatnih krivičnih dela ili finansiranju terorizma; ili
  - (e) imovinu ekvivalentne vrednosti.
- 38.2 Države treba da poseduju ovlašćenje da pruže pomoć na zahteve za saradnju podnete na osnovu postupka oduzimanja imovine bez osuđujuće presude i povezanih privremenih mera, kao minimum u okolnostima kada učinilac nije dostupan usled smrtnog slučaja, bekstva, odstustva ili je učinilac nepoznat, osim ako je to suprotno osnovnim načelima nacionalnog zakonodavstva.
- 38.3 Države treba da imaju: (a) aranžmane za koordinaciju operacija zaplene i oduzimanja sa drugim državama; i (b) mehanizme za upravljanje, i kada je to potrebno, raspolaganje, zamrznutom, zaplenjenom ili oduzetom imovinom.
- 38.4 Države treba da budu u mogućnosti da razmene oduzetu imovinu sa drugim državama, naročito kada je oduzimanje neposredno ili posredno rezultat koordiniranih policijskih akcija.

PREPORUKA 39**IZRUČENJE**

- 39.1 Države treba da budu u mogućnosti da izvrše zahteve za izručenje u vezi sa PN/FT bez nepropisnog odlaganja. Posebno, države treba da:
- (a) osiguraju da krivična dela PN i FT podrazumevaju izručenje;
  - (b) osiguraju da poseduju sistem za upravljanje predmetima i jasne procese za blagovremeno izvršenje zahteva za izručenje uključujući i utvrđivanje prioriteta gde je to adekvatno; i
  - (c) ne nameću nerazumne ili nepropisno restriktivne uslove za izvršenje zahteva.
- 39.2 Države treba da ili:
- (a) izruče sopstvene državljane; ili
  - (b) u slučajevima kada to ne urade isključivo na osnovu državljanstva, onda treba da, na zahtev države koja traži izručenje, podnesu predmet bez nepropisnog odlaganja sopstvenim nadležnim organima u cilju krivičnog gonjenja krivičnih dela navedenih u zahtevu.
- 39.3 U slučajevima kada je dvostruki kriminalitet neophodan za izručenje, takav zahtev bi trebalo smatrati ispunjenim bez obzira da li obe zemlje dato krivično delo svrstavaju u istu kategoriju krivičnih dela ili da li krivično delo nazivaju istim imenom, pod uslovom da obe države kriminalizuju ponašanje na kome se krivično delo zasniva.
- 39.4 U skladu sa osnovnim načelima domaćeg zakonodavstva, države bi trebalo da poseduju mehanizme za pojednostavljeno izručenje⁷².

---

⁷² Na primer, da dozvole direktno prosleđivanje zahteva za privremena hapšenja između odgovarajućih organa, izručenje lica samo na osnovu naloga za hapšenje ili sudskih odluka, ili uvođenje pojednostavljenog izručenja lica koja sarađuju a koja su se odrekla prava na formalni postupak izručenja.

PREPORUKA 40

OSTALI VIDOVI MEĐUNARODNE SARADNJE

Opšta načela

- 40.1 Države treba da osiguraju da njihovi nadležni organi brzo mogu da obezbede najširi raspon međunarodne saradnje u vezi sa pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim delima ili finansiranjem terorizma. Takve razmene informacija treba da budu moguće i spontano i na zahtev.
- 40.2 Nadležni organi treba da:
- (a) poseduju zakonit osnov za pružanje saradnje;
  - (b) budu ovlašćeni za upotrebu najefikasnijeg sredstva saradnje;
  - (c) poseduju jasne i bezbedne ulaze mehanizme ili kanale koji olakšavaju i omogućavaju prosleđivanje i izvršenje zahteva;
  - (d) imaju jasne procese za utvrđivanje prioriteta i blagovremeno izvršenje zahteva; i
  - (e) imaju jasne procese za zaštitu primljenih informacija.
- 40.3 U slučajevima kada su nadležnim organima potrebni bilateralni ili multilateralni aranžmani ili aranžmani za saradnju, o njima treba blagovremeno pregovarati i potpisati ih, sa što većim rasponom međunarodnih partnera.
- 40.4 Na zahtev, nadležni organi koji podnose zahtev treba da blagovremeno obezbede povratne informacije nadležnim organima od kojih su tražili pomoć o upotrebi i korisnosti pribavljenih informacija.
- 40.5 Države ne treba da zabranjuju ili nameću nerazumne ili nepropisno restriktivne uslove za pružanje razmene informacija ili pomoći. Posebno, nadležni organi ne treba da odbiju zahtev za pomoć na osnovu da:
- (a) se smatra da zahtev takođe uključuje fiskalna pitanja; i/ili
  - (b) zakoni zahtevaju od finansijskih institucija ili DNFBP da čuvaju tajnost i poverljivost (osim u slučajevima kada se relevantna informacija koja se traži vodi u okolnostima u kojima se primenjuje pravna profesionalna privilegija ili čuvanje poslovne tajne) i/ili
  - (c) postoji upit, istraga ili postupak u toku u zemlji podnosiocu zahteva, osim ako bi pomoć predstavljala prepreku za takav upit, istragu ili postupak; i/ili
  - (d) priroda ili status (građanskopravni, upravni, policijski, itd) nadležnog organa države koja je uputila zahtev su različiti od onih koje navodi njihov inostrani partner.
- 40.6 Države treba da ustanove kontrole i zaštitne mere kako bi osigurale da se informacije koje se razmenjuju sa nadležnim organima koriste isključivo u svrhu, ili od strane organa, za koje je informacija tražena ili pružena, osim ako nije izdato prethodno ovlašćenje od strane nadležnog organa koje je podnelo zahtev.

- 40.7 Nadležni organi treba da čuvaju odgovarajuću poverljivost u vezi sa bilo kojim zahtevom za saradnju i razmenjenim informacijama, u skladu sa obavezama obe strane u pogledu zaštite privatnosti i podataka. Kao minimum, nadležni organi treba da zaštite razmenjene informacije na isti način na koji bi zaštitili slične informacije primljene iz domaćih izvora. Nadležni organi treba da budu u mogućnosti da odbiju pružanje informacija ukoliko nadležni organ koji upućuje zahtev ne može delotvorno da zaštiti informacije.
- 40.8 Nadležni organi treba da budu u mogućnosti da sprovedu upite za račun inostranih partnera i razmene sa njihovim inostranim partnerima sve informacije koje bi mogli da dobiju ukoliko bi takvi upiti bili podneti na u zemlji.

Razmena informacija između FOS

- 40.9 FOS treba da poseduje odgovarajući pravni osnov za uspostavljanje saradnje o pranju novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma⁷³.
- 40.10 FOS treba da obezbedi povratne informacije svojim inostranim partnerima, na zahtev i kad god je to moguće, o upotrebi pruženih informacija, kao i o ishodu sprovedene analize, na osnovu pruženih informacija.
- 40.11 FOS treba da imaju ovlašćenje da razmene:
- (a) sve informacije kojima FOS neposredno ili posredno može pristupiti ili dobiti, posebno u skladu sa Preporukom 29; i
  - (b) sve druge informacije za koje poseduju ovlašćenje da pribave ili njima pristupe, neposredno ili posredno, na nacionalnom nivou, primenom načela reciprociteta.

Razmena informacija između nadzornih organa u finansijskom sektoru⁷⁴

- 40.12 Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da poseduju pravni osnov za uspostavljanje saradnje sa svojim inostranim partnerima (bez obzira na njihovu predmetnu prirodu ili status), u skladu sa važećim međunarodnim standardima za vršenje nadzora (superviziju), naročito u pogledu razmene informacija o nadzoru koje su povezane ili relevantne za SPN/FT.
- 40.13 Nadzorni organi u finansijskom sektoru treba da budu u mogućnosti da razmenjuju sa svojim inostranim partnerima informacije koje su im dostupne u zemlji, uključujući informacije koje vode finansijske institucije, na način koji je srazmeran njihovim predmetnim potrebama.
- 40.14 Finansijski nadzorni organi treba da budu u mogućnosti da razmene sledeće vrste informacija kada je to od značaja za svrhe SPN/FT, naročito sa drugim supervizorima sa kojima dele odgovornost za finansijske institucije koje posluju u okviru iste grupe;
- (a) regulatorne informacije, kao što su informacije o domaćem regulatornom sistemu, i

⁷³ FOS treba da budu u mogućnosti da uspostave saradnju bez obzira na to da li je njihova partnerska FOS upravne, pravosudne, policijske ili druge prirode.

⁷⁴ Ovo se odnosi na nadzorne organe u finansijskom sektoru koji su nadležni organi i ne obuhvata finansijske supervizore koji su samoregulatorna tela

opšte informacije o finansijskim sektorima;

- (b) prudencione informacije, naročito za supevizore koji potpadaju pod primenu Ključna načela, kao što su informacije o poslovnim aktivnostima finansijskih institucija, stvarnom vlasništvu, rukovođenju, i informacije o stručnosti i podobnosti; i
- (c) informacija o SPN/FT, kao što su interne procedure i politike finansijskih institucija o SPN/FT, informacije o poznavanju i praćenju stranke, dokumentacija klijenta, uzorci informacija o računima i transakcijama.

- 40.15 Finansijski supervizori treba da budu u mogućnosti da sprovode upite za račun inostranih partnera, i, ako je to adekvatno, odobre ili olakšaju sposobnost inostranih partnera da sami sprovode upite u zemlji, kako bi olakšali delotvorni nadzor nad grupom.
- 40.16 Finansijski nadzorni organi treba da osiguraju da imaju prethodno odobrenje finansijskog supervizora koji je podneo zahtev za širenje razmenjenih informacija ili za upotrebu takvih informacija za svrhe vršenja nadzora ili ne, osim ako finansijski supervizor koji je uputio zahtev nije pod zakonskom obavezom da obelodani ili prijavi informacije. U takvim slučajevima, kao minimum, finansijski supervizor koji je uputio zahtev treba bez odlaganja da obavesti organ kome je zahtev upućen o ovoj obavezi.

Razmena informacija između organa za sprovođenje zakona

- 40.17 Organi za sprovođenje zakona treba da budu u mogućnosti da razmenjuju informacije koje su dostupne na domaćem terenu sa inostranim partnerima za svrhe dostavljanja obaveštajnih podataka ili sprovođenja istrage u vezi sa pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim delima ili finansiranjem terorizma, uključujući i identifikaciju i praćenje imovine i sredstava izvršenja krivičnog dela.
- 40.18 Organi za sprovođenje zakona takođe treba da budu u mogućnosti da iskoriste svoja ovlašćenja, uključujući bilo koje dostupne istražne tehnike u skladu sa njihovim domaćim zakonodavstvom, da sprovode upite i pribavljaju informacije za račun inostranih partnera. Postojeći režimi ili prakse kojima se upravlja takva saradnja između organa unutrašnjih poslova, poput sporazuma između Interpola, Europolu ili Eurojusta i pojedinačnih zemalja, treba da propisuju i ograničenja o upotrebi koji je nametnuo organ unutrašnjih poslova kome je zahtev upućen.
- 40.19 Organi za sprovođenje zakona treba da budu u mogućnosti da formiraju zajedničke istražne timove, i kada je to potrebno, zaključe bilateralne ili multilateralne aranžmane kojima se omogućavaju zajedničke istrage.

Razmena informacija između organa koji nisu direktni partneri

- 40.20 Države treba da dozvole svojim nadležnim organima da posredno razmenjuju informacije⁷⁵ sa organima koji im nisu direktni partneri, primenjujući relevantna načela iznad. Države treba da osiguraju da nadležni organ koji traži informaciju posredno uvek jasno naznači u koju svrhu i u čije ime je zahtev podnet.

---

⁷⁵ Posredna razmena informacija odnosi se na tražene informacije koje prolaze od organa kome je zahtev upućen kroz jedan ili više domaćih ili inostranih organa pre nego što stignu do organa koji je zahtev uputio. Takva razmena informacija i njena primena mogu biti predmet odobrenja jednog ili više nadležnih organa države kojoj je zahtev upućen.

PROCENA DELOTVORNOSTI

Neposredni ishod 1

Rizici od pranja novca i finansiranja terorizma se razumeju, i gde je to pogodno, na nacionalnom nivou se koordinira delovanjima usmerenim na borbu protiv pranja novca, finansiranja terorizma i

Karakteristike delotvornog sistema

Država adekvatno identifikuje, procenjuje i shvata svoje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, i u zemlji koordinira delovanjima za ublažavanje tih rizika. To obuhvata uključivanje nadležnih organa i drugih relevantnih organa; upotrebu širokog raspona pouzdanih izvora informacija; upotrebu procene(a) rizika na osnovu razvoja i utvrđivanja prioriteta politika i aktivnosti za SPN/FT; i komunikaciju i sprovođenje tih politika i aktivnosti na koordiniran način adekvatnim kanalima. Relevantni nadležni organi takođe sarađuju i koordiniraju politike i aktivnosti za borbu protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. Tokom vremena, to će rezultirati značajnim ublažavanjem rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 1, 2, 33 i 34.

Napomena evaluatorima:

- 1) Od evaluatora se ne očekuje da sprovode detaljan pregled procene(a) rizika koji je izvršila data zemlja ili da takvu procenu izvrše. Evaluatori, na osnovu svojih stanovišta o razumnosti procene(a) rizika, treba da usmere pažnju na to koliko dobro nadležni organi koriste svoje razumevanje rizika u praksi u cilju pružanja informacija za razvoj politika i aktivnosti za ublažavanje rizika.
- 2) Evaluatori treba da uzmu u obzir svoje nalaze u okviru ovog Neposrednog ishoda pri proceni ostalih Neposrednih ishoda. Međutim, evaluatori bi trebalo da dozvole da njihovi nalazi povezani sa merama za saradnju i koordinaciju u borbi protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje utiču isključivo na procenu Neposrednog ishoda 11, ali ne i na ostale NI (tj. NI.2 do NI.10) koji se tiču borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 1.1. Koliko dobro država razume rizike od PN/FT?
- 1.2. Koliko dobro su identifikovani rizici od PN/FT adresirani u nacionalnim politikama i aktivnostima za SPN/FT?
- 1.3. U kojoj meri su rezultati procene(a) rizika adekvatno iskorišćeni da se opravdaju izuzeci i podrška primeni pojačanih mera za scenarije višeg rizika, ili pojednostavljenih mera za scenarije nižeg rizika?

- 1.4. U kojoj meri su ciljevi i aktivnosti nadležnih organa i samoregulatornih tela u skladu sa unapređenim nacionalnim politikama za SPN/FT i sa identifikovanim rizicima od PN/FT?
- 1.5. U kojoj meri nadzorni organi i samoregulatorna tela sarađuju i koordiniraju izradu i sprovođenje politika⁷⁶ i aktivnosti za borbu protiv PN/FT i, gde je to odgovarajuće, finansiranja širenja oružja za masovno uništenje?⁷⁷
- 1.6. U kojoj meri država osigurava da predmetne finansijske institucije, DNFBP i drugi sektori pogođeni primenom Standarda FATF imaju svest o relevantnim rezultatima nacionalne procene(a) rizika od PN/FT?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Procena(e) rizika od PN/FT zemlje (npr. vrste izvršenih procena, vrste objavljenih/komuniciranih procena).
2. Politike i strategije za SPN/FT (npr. politike, strategije i izjave o SPN/FT koje su objavljene/prosleđene; angažovanje i posvećenost na nivou viših zvaničnika i političara).
3. Aktivnosti za uključivanje privatnog sektora i relevantnih organa (npr. dopisi i smernice o relevantnim zaključcima procene(a) rizika; učestalost i relevantnost konsultacija o politikama i zakonskim propisima, doprinos za izradu procene(a) rizika i ostalih proizvoda javnih politika).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

4. Koji su metodi, alati i informacije korišćeni za izradu, pregled i evaluaciju zaključaka procene(a) rizika? Koliko su sveobuhvatne informacije i podaci koji su korišćeni?
5. Koliko su korisni strateški finansijski obaveštajni podaci, analize, tipologije i smernice?
6. Koji nadležni organi i relevantne zainteresovane strane (uključujući finansijske institucije i DNFBP) su uključeni u procenu(e) rizika? Na koji način pružaju doprinos proceni(ama) rizika od PN/FT na nacionalnom nivou, i u kojoj fazi?
7. Da li je procena(e) rizika, ažurna, da li se redovno revidira i da li je u dovoljnoj meri rezonovna na značajne događaje i razvoje (uključujući nove pretnje i trendove)?
8. U kojoj meri je procena(e) rizika osnovana i dosledna sa pretnjama, ranjivostima i specifičnostima sa kojima se država suočava u pogledu PN/FT? Gde je to odgovarajuće, da li uzima u obzir rizike identifikovane od strane drugih kredibilnih izvora?
9. Da li politike nadležnih organa odgovaraju rizicima od PN/FT koji se menjaju?
10. Koji mehanizam(e) ili telo organi koriste da osiguraju propisnu i redovnu saradnju i koordinaciju u nacionalnom okviru i razvoj i sprovođenje politika za borbu protiv PN/FT, i na nivou kreiranja politika i na operativnom nivou (i gde je to relevantno, finansiranje širenja oružja za masovno uništenje)? Da li mehanizam ili telo obuhvata sve relevantne organe?

⁷⁶ Uzimajući u obzir zahteve za SPN/FT i pravila o Zaštiti podataka i privatnosti i druge slične odredbe (npr. bezbednost podataka/lokalizacija) kako je to potrebno

⁷⁷ Imajući u vidu da postoje različiti načini saradnje i koordinacije između nadležnih organa, Ključno pitanje 1.5 ne uslovljava države da odaberu određeni model i primenjuje se podjednako na sve modele

11. Da li se razmena informacija između službi sprovodi blagovremeno na bilateralnom ili multilateralnom osnovu kako je potrebno?
12. Da li postoje adekvatni resursi i stručnost uključeni u sprovođenje procene(a) rizika, i u saradnju i koordinaciju na nacionalnom nivou?

Neposredni ishod 2

Međunarodna saradnja pruža adekvatne informacije, finansijske obaveštajne podatke i dokaze i olakšava delovanja protiv učinilaca

Karakteristike delotvornog sistema

Država pruža konstruktivne i blagovremene informacije ili pomoć kada to od nje zatraže druge zemlje. Nadležni organi pružaju pomoć oko zahteva u vezi sa:

- lociranjem i izručenjem učinilaca krivičnih dela; i
- identifikovanjem, zamrzavanjem, zaplenom, oduzimanjem i raspodelom imovine i pružaju informacije (uključujući dokaze, finansijsko-obaveštajne podatke, informacije o izvršenom nadzoru i stvarnom vlasništvu) u vezi sa pranjem novca, finansiranjem terorizma i povezanim predikatnim privičnim delima.

Nadležni organi takođe podnose zahtev za međunarodnu saradnju u cilju gonjenja učinilaca krivičnih dela i njihove imovine. Vremenom, sve to čini državu neatraktivnom lokacijom za učinioce krivičnih dela (uključujući i teroriste) u smislu poslovanja, čuvanja prihoda stečenih krivičnim delom, ili da je koriste kao utočište.

Napomena evaluatorima:

Evaluatori treba da razmotre na koji način njihovi nalazi o specifičnoj ulozi relevantnih nadležnih organa u traženju i pružanju međunarodne saradnje u okviru ovog NI utiču na druge NI (posebno na NI.3, NI.5, NI. 6-10) uključujući i kako države traže međunarodnu saradnju u vezi sa domaćim predmetima kada je to adekvatno.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 2.1. U kom obimu je država pružila konstruktivnu i blagovremenu uzajamnu pravnu pomoć i izručenje u odnosu na raspon zahteva za međunarodnu saradnju? Kakav je kvalitet te pružene pomoći?
- 2.2. U kom obimu je država tražila pravnu pomoć za međunarodnu saradnju na odgovarajući i blagovremen način za gonjenje krivičnih dela pranja novca na nacionalnom nivou, povezanih predikatnih krivičnih dela i predmeta FT koji imaju transnacionalne elemente?
- 2.3. U kojoj meri različiti nadležni organi traže druge vrste međunarodne saradnje za razmenu finansijsko-obaveštajnih podataka i informacija od nadzornih organa, organa unutrašnjih poslova i drugih informacija, na odgovarajući i blagovremen način od svojih inostranih partnera u svrhe SPN/FT?

- 2.4. U kojoj meri različiti nadležni organi pružaju (uključujući spontano) druge vrste međunarodne saradnje za razmenu finansijsko-obaveštajnih podataka i informacija od nadzornih organa, organa unutrašnjih poslova ili druge informacije na konstruktivan i blagovremen način svojim inostranim partnerima u svrhe SPN/FT?
- 2.5. Koliko dobro nadležni organi pružaju i odgovaraju na inostrane zahteve za saradnju u vezi sa identifikovanjem i razmenom osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu nad pravnim licima i aranžmanima?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Dokazi o postupanju i podnošenju zahteva za međunarodnu saradnju u pogledu izručenja, uzajamne pravne pomoći i drugih vidova međunarodne saradnje (npr. broj podnetih, primljenih, obrađenih, odobrenih ili odbijenih zahteva, u odnosu na različite nadležne organe (npr. državni organi, FOS, nadzorni organi i organi unutrašnjih poslova) i vrste zahteva; blagovremenost odgovora; uključujući i definisanje prioriteta zahteva; slučajevi spontanog deljenja/ razmene).
2. Vrste i broj aranžmana za saradnju sa drugim državama (uključujući bilateralne i multilateralne MoR, sporazume, saradnja zasnovana na reciprocitetu, ili drugim mehanizmima saradnje).
3. Primeri: (a) podnošenja zahteva za, i (b) uspešan odgovor na zahtev za međunarodnu saradnju (npr. upotreba finansijsko-obaveštajnih podataka/ dokaza pruženih državi ili od strane te države (kako kod da je slučaj); sprovedene istrage za račun ili zajedno sa inostranim partnerima; izručenje osumnjičenih/ učinilaca krivičnih dela PN/FT).
4. Informacije o istragama, krivičnom gonjenju, oduzimanju i repatrijaciji/ deljenju imovine (npr. broj istraga/krivičnih postupaka za PN/FT, broj i vrednost zamrznute i oduzete imovine (uključujući broj oduzimanja imovine koji se ne zasniva na osuđujućim presudama) koji proizilaze iz međunarodne saradnje; vrednost imovine koja je vraćena u zemlju ili podeljena).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

5. Koje operativne mere postoje kako bi se osigurala primena adekvatnih zaštitnih mera, kako bi se sa zahtevima postupalo poštujući poverljivost u cilju zaštite integriteta procesa (npr. istrage i upiti) i da se razmenjene informacije koriste za ovlašćene namene?
6. Koji mehanizmi (uključujući i sisteme za upravljanje predmetima) se koriste između nadležnih organa za prijem, procenu, priritetizaciju i odgovor na zahteve za pomoć?
7. Koji su razlozi za odbijanje u slučajevima kada pomoć nije ili ne može biti pružena?
8. Koji mehanizmi (uključujući i sisteme za upravljanje predmetima) se koriste između nadležnih organa za odabir, priritetizaciju i podnošenje zahteva za pomoć?
9. Na koji način različiti nadležni organi osiguravaju da se državi kojoj se odnosi zahtev pružaju relevantne i tačne informacije kako bi joj se omogućilo da razume i adekvatno proceni zahteve?

10. U kojoj meri je država dobro sarađivala sa državom koja je podnela zahtev ili kojoj je podnet zahtev u cilju izbegavanja ili rešavanja sukoba nadležnosti ili problema prouzrokovanih lošim kvalitetom informacija u zahtevima?
11. Na koji način nadležni organi osiguravaju da su detalji o kontakt osobama i uslovi u zahtevima za međunarodnu saradnju jasni i lako dostupni državama koje podnose zahtev?
12. U kojoj meri država krivično goni sopstvene državljane bez nepropisnog odlaganja u situacijama kada zakonski nije u mogućnosti da ih izruči?
13. Koje mere i aranžmani postoje za upravljanje i vraćanje u zemlju oduzete imovine na zahtev drugih država?
14. Da li postoje određeni aspekti zakonskog, operativnog ili sudskog procesa (npr. preterano stroga primena zahteva o dvostrukom kriminalitetu, itd.) koji sprečavaju ili otežavaju međunarodnu saradnju?
15. U kojoj meri nadležni organi razmenjuju informacije, posredno, sa organima koji im nisu neposredni partneri?
16. Da li su dostupni adekvatni resursi za: (a) prijem, upravljanje, koordinaciju i odgovor na dolazne zahteve za saradnju; i (b) podnošenje i koordinaciju zahteva za pomoć na blagovremen način?

Neposredni ishod 3

Supervizori vrše adekvatan nadzor, prate i uređuju rad finansijskih institucija i DNFBP u cilju postizanja usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima.

Karakteristike delotvornog sistema

Sistemi nadzora i praćenja prate i ublažavaju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma u finansijskom i drugim relevantnim sektorima kroz:

- sprečavanje učinilaca krivičnih dela i njihovih saradnika od posedovanja, ili stvarnog vlasništva nad značajnim ili kontrolnim udelom ili rukovodeće funkcije u finansijskoj instituciji ili DNFBP; i
- brzo identifikovanje, sprovođenje korektivnih mera i sankcionisanje, gde je to adekvatno, kršenja zahteva za SPN/FT ili neuspešno upravljanje rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma.

Nadzorni organi (Upućivanja na "Nadzorne organe" obuhvataju i samoregulatorna tela u svrhu procene delotvornosti) finansijskim institucijama i DNFBP pružaju adekvatne povratne informacije i smernice o poštovanju zahteva za SPN/FT. Vremenom, nadzor i praćenje dovode do unapređenja usklađenosti sa zahtevima o SPN/FT i obeshrabruju pokušaje učinilaca krivičnih dela za zloupotrebu finansijskog sektora i DNFBP, posebno u sektorima koji su najviše izloženi rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma.

Napomena evaluatorima:

1) Evaluatori treba da utvrde koji finansijski i DNFBP sektori treba da budu ponderisani kao najznačajniji, umereno značajni ili manje značajni i svoj sud treba da navedu u Poglavljima 1, 5 i 6 izveštaja. Pri oceni sveobuhvatne delotvornosti ovog NI, evaluatori treba da objasne koje pondere su pripisali identifikovanim nedostacima i kako je to uzeto u obzir u obzir pri dodeli pondera različitim sektorima od strane evaluatora.

2) Pri utvrđivanju koje pondere pripisati različitim finansijskim i DNFBP sektorima, evaluatori treba da razmotre njihov relativni značaj, uzimajući u obzir sledeće faktore:

- a) rizike od PN/FT sa kojima se svaki sektor suočava, uzimajući u obzir relevantnu materijalnost povezanu sa svakim sektorom (npr. relativni značaj različitih delova finansijskog sektora i različitih DNFBP; veličinu i sastav finansijskog sektora⁷⁸; relativni značaj različitih vrsta finansijskih proizvoda ili institucija; količinu poslovanja koje se vrši u zemlji ili prekogranično; obim u kome se privreda zasniva na gotovini; i procene veličine neformalnog sektora i/ili sive ekonomije) i

⁷⁸ Npr. uključujući, ali se ne ograničavajući na, koncentraciju privrednih društava u različitim sektorima

- b) strukturne elemente i druge kontekstualne faktore (npr. da li za svaki sektor postoje nadzorni organi koje odlikuju odgovornost, integritet i transparentnost; i zrelost i sofisticiranost regulatornog i nadzornog režima za svaki sektor)⁷⁹.

Za dodatne informacije o tome kako evaluatori treba da uzimaju u obzir rizik, materijalnost, strukturne elemente i druge kontekstualne faktore, v. stavove 5 do 12 Metodologije. Za dodatne smernice o načinu predstavljanja suda u izveštaju o relativnom značaju finansijskog i DNFBP sektora, v. Model Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji u Aneksi II Metodologije.

3) Evaluatori takođe treba da razmotre relevantne nalaze (uključujući na nivou finansijske grupe) o nivou međunarodne saradnje u kojoj nadzorni organi učestvuju pri vršenju procene ovog NI.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 3.1. U kojoj meri licenciranje, registracija i druge kontrolne mere koje sprovode nadzorni ili drugi organi sprečavaju učionice krivičnih dela i njihove saradnjike da poseduju, ili budu stvarni vlasnik, značajnog ili kontrolnog udela ili da vrše rukovodeću funkciju u finansijskim institucijama ili DNFBP? U kojoj meri se otkrivaju kršenja takvih zahteva za sticanjem licence ili registracijom?
- 3.2. U kojoj meri nadzorni organi identifikuju i održavaju razumevanje rizika od PN/FT u finansijskom i drugim sektorima u celini, između različitih sektora i vrsta institucija ili o pojedinačnim institucijama?
- 3.3. U pogledu ublažavanja rizika, u kojoj meri nadzorni organi, na osnovu osetljivosti na rizike, vrše nadzor i praćenje obima u kome se finansijske institucije i DNFBP pridržavaju zahteva o SPN/FT?
- 3.4. U kojoj meri su korektivne mere i/ili delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije primenjuju u praksi?
- 3.5. U kojoj meri su nadzorni organi u mogućnosti da pokažu da njihova delovanja utiču na usklađenost finansijskih institucija i DNFBP?
- 3.6. Koliko dobro nadzorni organi promovišu jasno razumevanje finansijskih institucija i DNFBP o njihovim obavezama i rizicima od PN/FT?

---

⁷⁹ Npr. specijalne nadzorne aktivnosti, poput tematskih pregleda i ciljanog uključivanja određenih sektora ili institucija.

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Kontekstualni faktori u pogledu veličine, sastava i strukture finansijskog i DNFBP sektora i neformalnog ili neuređenog sektora (*npr. broj i tipovi finansijskih institucija (uključujući MVTs) i DNFBP koji su licencirani i registrovani u svakoj kategoriji; vrste finansijskih (uključujući prekogranične) aktivnosti; relativna veličina, značaj i materijalnost sektora*).
2. Modeli rizika, priručnici i smernice nadzornih organa o SPN/FT (*npr., priručnici za rad zaposlenih u nadzornim organima; publikacije u kojima je opisan pristup vršenju nadzora/praćenja u pogledu SPN/FT; cirkularna obaveštenja nadzornih organa, dobre i loše prakse, tematske studije, godišnji izveštaji*).
3. Informacije o nadzornom angažmanu sa privredom, FOS i drugim nadležnim organima u vezi sa pitanjima SPN/FT (*npr., pružanje smernica i obuka, organizovanje sastanaka ili promovisanje interakcije između finansijskih institucija i DNFBP*).
4. Informacije o nadzoru (*npr., učestalost, delokrug i priroda praćenja i inspeksijskog nadzora (posredno i neposredno); priroda identifikovanih kršenja; izrečene sankcije i druge korektivne mere (npr., prinudne mere, opomene, novčane kazne), primeri slučajeva u kojima su sankcija i druge korektivne mere dovele do unapređenja usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT*).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

5. Koje su mere sprovedene za sprečavanje osnivanja ili nastavka poslovanja kvazi banaka u zemlji?
6. U kojoj meri se koriste testovi "stručnosti i pogodnosti" i druge slične mere u odnosu na lica koja vrše funkcije u višem rukovodstvu, poseduju značajan ili kontrolni udeo, ili su nosioci profesionalne akreditacije u finansijskim institucijama i DNFBP?
7. Koje mere primenjuju nadzorni organi za procenu rizika od PN/FT u sektorima i pravnim licima nad kojima vrše nadzor/praćenje? Koliko često se revidiraju profili rizika i koji su okidači za to (*npr. promene u rukovodstvu ili poslovnim delatnostima*)?
8. Koje mere i alate za vršenje nadzora koriste kako bi osigurali da je poslovanje finansijskih institucija (uključujući i finansijske grupe) i DNFBP uređeno i da ispunjava svoje obaveze u pogledu SPN/FT (uključujući one koje se odnose na ciljne finansijske sankcije za terorizam i na protivmere koje propisuje FATF)? U kojoj meri je to promovisalo korišćenje formalnog finansijskog sistema?
9. U kojoj su meri učestalost, intenzitet i obim posrednog i neposrednog inspeksijskog nadzora povezani sa profilom rizika finansijskih institucija (uključujući i finansijsku grupu) i DNFBP?
10. Koji je nivo saradnje između nadzornih organa i drugih nadležnih organa u vezi sa pitanjima SPN/FT (uključujući upravljanje rizicima od PN/FT na nivou finansijske grupe)? U kojim okolnostima nadzorni organi dele ili traže informacije od drugih nadležnih organa u vezi sa pitanjima PN/FT (uključujući i ulazak na tržište)?
11. Koje mere se preduzimaju za identifikovanje, licenciranje ili registraciju, praćenje i sankcionisanje, kako je adekvatno, lica koja pružaju usluge prenosa novca i vrednosnih pošiljki?

12. Da li nadzorni organi poseduju adekvatne resurse za sprovođenje nadzora ili praćenja za svrhe SPN/FT, uzimajući u obzir veličinu, složenost i profile rizika sektora koji je predmet nadzora ili praćenja?
13. Koje se mere sprovode da bi se osiguralo da nadzorni organi u finansijskom sektoru imaju operativnu nezavisnost kako ne bi bili predmet nepropisnog uticaja u pogledu pitanja koja se tiču SPN/FT?

Neposredni ishod 4

Finansijske institucije i DNFBP adekvatno primenjuju preventivne mere za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima i prijavljuju sumnjive transakcije.

Karakteristike delotvornog sistema

Finansijske institucije i DNFBP razumeju prirodu i nivo svojih rizika od pranja nova i finansiranja terorizma; razvijaju i primenjuju politike za SPN/FT (uključujući i politike na nivou cele grupe), unutrašnje kontrole i programe za adekvatno ublažavanje ovih rizika; primenjuju odgovarajuće mere poznavanja i praćenja stranke za identifikaciju i verifikaciju identiteta stranki (uključujući i stvarnih vlasnika) i sprovode kontinuirano praćenje; adekvatno otkrivaju i prijavljuju sumnjive transakcije; i poštuju druge zahteve u pogledu SPN/FT. Sve to na kraju rezultira smanjenjem aktivnosti pranja novca i finansiranja terorizma u okviru ovih pravnih lica.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 9 do 23, ali takođe i sa elementima Preporuka 1, 6 i 29.

Napomena evaluatorima:

1) Evaluatori treba da utvrde koji finansijski i DNFBP sektori treba da budu ponderisani kao najznačajniji, umereno značajni ili manje značajni i svoj sud treba da navedu u Poglavljima 1, 5 i 6 izveštaja. Pri oceni sveobuhvatne delotvornosti ovog NI, evaluatori treba da objasne koje pondere su pripisali identifikovanim nedostacima i kako je to uzeto u obzir u obzir pri dodeli pondera različitim sektorima od strane evaluatora.

2) Pri utvrđivanju koje pondere pripisati različitim finansijskim i DNFBP sektorima, evaluatori treba da razmotre njihov relativni značaj, uzimajući u obzir sledeće faktore:

- a) rizike od PN/FT sa kojima se svaki sektor suočava, uzimajući u obzir relevantnu materijalnost za svaki sektor (npr. relativni značaj različitih delova finansijskog sektora i različitih DNFBP; veličinu, integraciju i sastav finansijskog sektora⁸⁰; relativni značaj različitih vrsta finansijskih proizvoda ili institucija; obim poslovanja u zemlji ili u inostranstvu; obim u kome se ekonomija zasniva na gotovinskim plaćanjima; i procene rizika neformalnog sektora i/ili sive ekonomije), i
- b) strukturne elemente i druge kontekstualne faktore (npr. da li za svaki sektor postoje nadzorni organi koje odlikuju odgovornost, integritet i transparentnost; i zrelost i sofisticiranost regulatornog i nadzornog režima za svaki sektor)⁸¹.

⁸⁰ Npr. uključujući, ali se ne ograničavajući na, koncentraciju privrednih društava u različitim sektorima.

⁸¹ Npr. specijalne nadzorne aktivnosti, poput tematskih pregleda i ciljanog uključivanja određenih sektora ili institucija

Za dodatne informacije o tome kako evaluatori treba da uzimaju u obzir rizik, materijalnost,

strukturne elemente i druge kontekstualne faktore, v. stavove 5 do 12 Metodologije. Za dodatne smernice o načinu predstavljanja suda u izveštaju o relativnom značaju finansijskog i DNFBP sektora, v. Model Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji u Aneksi II Metodologije.

3) Od evaluatora se ne očekuje da sprovede detaljan pregled poslovanja finansijskih institucija ili DNFBP, već da razmotre na osnovu dokaza i intervjuja sa nadzornim organima, FOS, finansijskim institucijama i DNFBP, da li su se finansijske institucije i DNFBP adekvatno pozabavile i razumele svoju izloženost rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma; da li njihove politike, procedure i unutrašnje kontrole adekvatno predupređuju ove rizike; i da li se regulatorni zahtevi (uključujući i prijavljivanje sumnjivih transakcija) propisno sprovede.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 4.1. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP razumeju sopstvene rizike od PN/FT i obaveze u vezi sa SPN/FT?
- 4.2. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP primenjuju mere za ublažavanje rizika koje su srazmerne njihovim rizicima?
- 4.3. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP primenjuju mere poznavanja i praćenja stranke i vođenja evidencija (uključujući informacije o stvarnom vlasništvu i kontinuirano praćenje)? U kojoj meri se poslovni odnos odbija ukoliko su rezultati mera poznavanja i praćenja stranke nekompletni?
- 4.4. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP primenjuju pojačane ili specifične mere za:
(a) politički eksponirana lica, (b) korespondentsko bankarstvo, (c) nove tehnologije, (d) pravila o elektronskim transferima, (e) ciljane finansijske sankcije koje se odnose na FT, i (f) visokorizične države koje je identifikovao FATF?
- 4.5. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP ispunjavaju svoje obaveze izveštavanja o sumnjivim prihodima stečenim krivičnim delom i novčanim sredstvima kojima se podržava terorizam? Koje praktične mere postoje za sprečavanje dojavljivanja?
- 4.6. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP primenjuju unutrašnje kontrole i procedure (uključujući i na nivou grupe) za osiguravanje usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT? U kojoj meri postoje zakonski ili regulatorni zahtevi (npr. tajnost poslovanja finansijskih institucija) koji sprečavaju njihovo sprovođenje?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Kontekstualni faktori u pogledu veličine, sastava i strukture finansijskog i DNFBP sektora i neformalnog ili neuređenog sektora (*npr. broj i tipovi finansijskih institucija (uključujući MVTs) i DNFBP koji su licencirani i registrovani u svakoj kategoriji; vrste finansijskih (uključujući prekogranične) aktivnosti; relativna veličina, značaj i materijalnost sektora*).
2. Informacije (uključujući trendove) u pogledu rizika i opštih nivoa usklađenosti (*npr. interne politike, procedure i programi, trendovi i izveštaji o tipologijama za SPN/FT*).
3. Primeri neusklađenosti (*npr. anonimizirani predmeti; tipologije zloupotrebe finansijskih institucija i DNFBP*).
4. Informacije o usklađenosti finansijskih institucija i DNFBP (*npr. učestalost vršenja internog pregleda usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT; priroda identifikovanih kršenja i preduzete korektivne mere ili izrečene sankcije; učestalost i kvalitet obuka o SPN/FT; uloženo vreme da bi se nadležnim organima pružile tačne i celovite informacije o merama poznavanja i praćenja stranke za svrhe SPN/FT; odbijeni računi/odnosi usled nepotpunih informacija o poznavanju i praćenju stranke; odbijeni elektronski transferi usled nedovoljne količine potrebnih informacija*).
5. Informacije o prijavljivanju sumnjivih transakcija i druge informacije propisane nacionalnim zakonodavstvom (*npr. broj podnetih Izveštaja o sumnjivim transakcijama i vrednost povezanih transakcija; broj i udeo IST iz različitih sektora; vrste, priroda i trendovi navoda u IST koji korespondiraju rizicima od PN/FT; prosečno vreme uloženo u analizu sumnjive transakcije pre podnošenja Izveštaja o sumnjivoj transakciji*).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

6. Koje mere postoje za identifikovanje i postupanje sa strankama, poslovnim odnosima, transakcijama, proizvodima i visokorizičnim državama (ili nižim gd je to relevantno)?
7. Da li način na koji se mere za SPN/FT sprovode sprečavaju legitimnu upotrebu formalnog finansijskog sistema i koje mere su preduzete za promovisanje finansijske inkluzije?
8. U kojoj meri mere poznavanja i praćenja stranke i pojačane ili specifične mere variraju u odnosu na rizike od PN/FT u različitim sektorima/ vrstama institucija i pojedinačnih institucija? Koji je relativni nivo usklađenosti između međunarodnih finansijskih grupa i domaćih institucija?
9. U kojoj meri se određeni poslovi poveravaju trećim licima za svrhe procesa poznavanja i praćenja stranke i koliko dobro se primenjuju mere kontrole?
10. U kojoj meri finansijske institucije i grupe i DNFBP osiguravaju adekvatan pristup informacijama u cilju sprovođenja funkcije usklađenosti sa zahtevima o SPN/FT?
11. Da li unutrašnje politike i kontrole finansijskih institucija i grupa i DNFBP omogućavaju blagovremen pregled: (i) složenih i neuobičajenih transakcija, (ii) potencijalnih Izveštaja o sumnjivim transakcijama za izveštavanje prema FOS, i (iii) potencijalnih potvrđenih grešaka? U kojoj meri podneti Izveštaji o sumnjivim transakcijama sadrže potpune, tačne i adekvatne informacije o sumnjivoj transakciji?

12. Koje se mere i alati koriste za procenu rizika, formulisanje i reviziju odgovora politike i aktiviranje odgovarajućih mera za ublažavanje rizika i sistema i kontrole rizika od PN/FT?
13. Kako se o politikama i kontrolama za SPN/FT obaveštavaju više rukovodstvo i zaposleni? Koje korektivne mere i sankcije preduzimaju finansijske institucije i DNFBP u slučaju kršenja obaveza u pogledu SPN/FT?
14. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP dokumentuju svoje procene rizika od PN/FT i koliko često ih ažuriraju?
15. Da li finansijske institucije i DNFBP poseduju adekvatne resurse za sprovođenje politika i kontrolnih mera za SPN/FT u skladu sa svojom veličinom, složenošću, poslovnim aktivnostima i profilom rizika?
16. U kojoj meri se finansijskim institucijama i DNFBP pružaju povratne informacije o otkrivanju i prijavljivanju sumnjivih transakcija?

Neposredni ishod 5

Sprečena je zloupotreba pravnih lica i aranžmana za svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma, i informacije o stvarnom vlasništvu nad njima su dostupne nadležnim organima bez

Karakteristike delotvornog sistema

Postoje mere da:

- se spreči da pravna lica i aranžmani budu korišćeni u kriminalne svrhe;
- pravna lica i aranžmani budu dovoljno transparentni; i
- se osigura da su tačne i ažurne osnovne i informacije o stvarnom vlasništvu blagovremeno dostupne.

Osnovne informacije su javno dostupne, a informacije o stvarnom vlasništvu su dostupne nadležnim organima. Lica koja prekše ove mere podležu primeni delotvornih, srazmernih i odvraćajnih sankcija. Rezultat je da pravna lica i aranžmani nisu atraktivni učiniocima krivičnih dela za zloupotrebu u cilju pranja novca i finansiranja terorizma.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 24 i 25, ali takođe i sa elementima Preporuka 1, 10, 37 i 40.

Napomena evaluatorima:

Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda. To treba da obuhvati i meru u kojoj nadležni organi traže i u kojoj su u mogućnosti da pruže odgovarajuću pomoć u vezi sa identifikovanjem i razmenom informacija (uključujući informacije o stvarnom vlasništvu) za pravna lica i aranžmane.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 5.1. U kojoj meri su informacije o formiranju u tipovima pravnih lica i aranžmana u zemlji javno dostupne?
- 5.2. U kom obimu nadležni organi identifikuju, procenjuju i razumeju ranjivosti, i obim u kom pravna lica osnovana u zemlji mogu biti ili jesu zloupotrebljena za PN/FT?
- 5.3. U kom obimu država sprovodi mere za sprečavanje zloupotrebe pravnih lica i aranžmana u svrhe PN/FT?

- 5.4. U kojoj meri relevantni nadležni organi blagovremeno pribavljaju adekvatne, tačne i ažurne osnovne i informacije o stvarnom vlasništvu o svim tipovima pravnih lica osnovanih u zemlji?
- 5.5. U kojoj meri relevantni nadležni organi blagovremeno pribavljaju adekvatne, tačne i ažurne informacije o stvarnom vlasništvu o pravnim aranžmanima?
- 5.6. U kojoj meri se primenjuju delotvorne, srazmerne i odvrtačajne sankcije protiv lica koja ne poštuju zahteve u pogledu dostavljanja informacija?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Kontekstualne informacije o vrstama, vidovima i osnovnim karakteristikama pravnih lica i aranžmana pod nadležnošću.
2. Iskustva organa unutrašnjih poslova i drugih relevantnih nadležnih organa (npr. *nivo izrečenih sankcija za kršenje zahteva o informacijama; odakle i kako se pribavljaju osnovne i informacije o stvarnom vlasništvu (uključujući informacije o osnivaču, povereniku(cima), zaštitniku i korisnicima); informacije koje se koriste kao podrška u sprovođenju istraga*).
3. Tipologije i primeri zloupotrebe pravnih lica i aranžmana (npr. *učestalost pribavljanja dokaza u okviru krivičnih istraga da su pravna lica i aranžmani date države korišćeni za PN/FT; pravna lica zloupotrebljena za nezakonite aktivnosti rasformirana ili izbrisana iz registra*).
4. Izvori osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu (npr. *vrste javnih informacija dostupnih finansijskim institucijama i DNFBP; vrste informacija koje vode privredni registar ili privredno društvo*).
5. Informacije o ulozi koju igraju "čuvari kapije" (npr. *pružaoci usluga privrednim društvima, računovođe, pravnici*) u formiranju i administraciji pravnih lica i aranžmana.
6. Druge informacije (npr. *informacije o postojanju pravnih aranžmana; odgovori (pozitivni i negativni) na zahteve za osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu primljene od drugih država; informacije o praćenju kvaliteta pomoći*).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

7. Koje su mere preduzete za jačanje transparentnosti pravnih lica (uključujući postupanje sa akcijama na donosioca i garancijama na akcije i akcionarima i direktorima posrednicima) i aranžmana?
8. Na koji način relevantni organi osiguravaju vođenje tačnih i ažurnih osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu o pravnim licima? Da li se postojanje i tačnost informacija prati, testira/ potvrđuje ili verifikuje?
9. U kojoj meri je vreme koje pravna lica troše za evidentiranje promena u osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu adekvatno da bi se osiguralo da su takve informacije tačne i ažurne? Gde je to primenjivo, u kojoj meri se slične promene u pravnim aranžmanima blagovremeno evidentiraju?
10. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP pribavljaju tačne i ažurne osnovne i informacije o stvarnom vlasništvu o pravnim licima i aranžmanima? U kojoj meri poverenici obelodanjuju

11. Da li relevantni organi poseduju odgovarajuće resurse za adekvatno sprovođenje mera?

Neposredni ishod 6

Nadležni organi adekvatno koriste finansijske obaveštajne podatke i sve ostale relevantne informacije za sprovođenje istraga o pranju novca i finansiranju terorizma.

Karakteristike delotvornog sistema

Nadležni organi prikupljaju širok raspon finansijsko-obaveštajnih podataka i drugih relevantnih informacija za sprovođenje istraga o pranju novca, povezanim predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma. Na taj način se pribavljaju pouzdane, tačne i ažurne informacije; i nadležni organi poseduju resurse i veštine da iskoriste informacije za vršenje analiza i finansijskih istraga, za identifikovanje i praćenje imovine, i za izradu operativnih analiza.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 29 do 32, ali takođe i sa elementima Preporuka 1, 2, 4, 8, 9, 34 i 40.

Napomena evaluatorima:

- 1) Ovaj ishod obuhvata aktivnosti FOS za analizu Izveštaja o sumnjivim transakcijama i drugih podataka; i upotrebu od strane nadležnih organa proizvoda FOS, drugih vrsta finansijsko-obaveštajnih podataka i drugih relevantnih informacija⁸².
- 2) Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda. Pomenuto treba da obuhvati obim u kom su FOS i organi za sprovođenje zakona u mogućnosti da traže i u kojoj traže odgovarajuće policijske obaveštajne podatke i druge informacije od svojih inostranih partnera.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 6.1. U kojoj meri se može pristupiti finansijsko-obaveštajnim podacima i drugim relevantnim informacijama i u kom obimu se takve informacije koriste u istragama za pribavljanje dokaza i praćenje prihoda stečenih krivičnim delom povezanih sa PN, povezanim predikatnim krivičnim delima i FT?
- 6.2. U kojoj meri nadležni organi dobijaju ili traže izveštaje (npr. Izveštaje o sumnjivim transakcijama, izveštaje o valuti i instrumentima na donosioca) koji sadrže relevantne i tačne informacije koje im pomažu da izvrše svoje dužnosti?

⁸² Izvori obuhvataju informacije koje proističu iz Izveštaja o sumnjivim transakcijama, prekograničnim izveštajima o kretanjima gotovine i instrumenata na donosioca, obaveštajnih podataka službi za sprovođenje zakona; krivičnih dosijea; informacija nadzornih organa i regulatornih tela; i informacija iz privrednih registra, itd. Gde je to primenjivo, takođe bi trebalo da obuhvati izveštaje o gotovinskim transakcijama, transakcijama u stranoj valuti, evidenciju o elektronskim transferima, informacije od drugih državnih službi uključujući bezbednosno-informacione agencije; poreske organe; registre imovine, službe za doprinose, neprofitne organe; i informacije koje se mogu dobiti primenom prinudnih mera od finansijskih institucija i DNFBP uključujući informacije o poznavanju i praćenju stranke i evidenciju transakcija, kao i informacije iz otvorenih izvora

- 6.3. U kojoj meri analize FOS i širenje podataka podržava operativne potrebe nadležnih organa?
- 6.4. U kojoj meri FOS i ostali nadležni organi saraduju i razmenjuju informacije i finansijsko-obaveštajne podatke? Koliko bezbedno FOS i nadležni organi štite poverljivost informacija koje razmenjuju ili koriste?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Iskustva organa unutrašnjih poslova i ostalih nadležnih organa (npr. vrste finansijsko-obaveštajnih podataka i drugih dostupnih informacija; učestalost u kojoj se koriste kao istražni alati).
2. Primeri saradnje između FOS i ostalih nadležnih organa i upotreba finansijsko-obaveštajnih podataka (npr. statistika o podeljenim/ razmenjenim finansijsko-obaveštajnim podacima; slučajevi u kojima su finansijsko-obaveštajni podaci korišćeni u istagama i krivičnom gonjenju PN/FT i povezanih predikatnih krivičnih dela ili u identifikovanju i praćenju imovine).
3. Informacije o Izveštajima o sumnjivim transakcijama (npr. broj analiziranih izveštaja/predmeta; percepcija o kvalitetu informacija obelodanjenih u IST; učestalost sa kojom nadležni organi nailaze na primere neprijavljenih sumnjivih transakcija; slučajevi dojavljivanja; v. takođe Neposredni ishod 4 za informacije o Izveštajima o sumnjivim transakcijama).
4. Informacije o drugim finansijsko-obaveštajnim podacima i informacijama (npr. broj primljenih i analiziranih izveštaja o valuti i instrumentima na donosioca; vrste informacija koje policijski organi i drugi nadležni organi primaju ili pribavljaju/ kojima pristupaju od drugih organa, finansijskih institucija i DNFBP).
5. Drugi dokumenti (npr. smernice o upotrebi i prijavljivanju sumnjivih transakcija i drugi finansijsko-obaveštajni podaci; izrađene tipologije uz upotrebu finansijsko-obaveštajnih podataka).

b) Primeri specifičnih faktora koji mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

6. U kojoj meri FOS ima pristup i koristi dodatne informacije u cilju analize i dodavanja vrednosti Izveštajima o sumnjivim transakcijama? Na koji način FOS osigurava strogost pri vršenju analitičkih procena?
7. U kojoj meri nadležni organi koriste informacije sadržane u Izveštajima o sumnjivim transakcijama i druge finansijsko-obaveštajne podatke za izradu operativne analize?
8. U kojoj meri FOS uključuje povratne informacije od nadležnih organa, tipologija i operativnog iskustva u svoje funkcije?
9. Koji se mehanizmi sprovode kako bi se osigurala kompletna i blagovremena saradnja između nadležnih organa, i sa finansijskim institucijama, DNFBP i drugim obveznicima u cilju pružanja relevantnih informacija? Da li postoje bilo kakve prepreke za pristup informacijama?
10. U kojoj meri podneti Izveštaji o sumnjivim transakcijama sadrže potpune, tačne i adekvatne informacije o sumnjivoj transakciji?

11. U kojoj meri relevantni nadležni organi vrše pregled nad i uključuju (uključujući angažovanje trećih lica od strane FOS) obveznike u cilju unapređenja izveštavanja o finansijsko-obaveštajnim podacima?
12. Da li relevantni organi poseduju adekvatne resurse (uključujući IT alate za "rudarenje" podataka i analizu finansijsko-obaveštajnih podataka i za zaštitu poverljivosti podataka) za vršenje svojih funkcija?
13. Koje se mere sprovode da bi se osiguralo da FOS im operativnu nezavisnost kako ne bi bila predmet nepropisnog uticaja u pogledu pitanja koja se tiču SPN/FT?

Neposredni ishod 7

Sprovode se istrage za krivična dela i aktivnosti pranja novca, a učinioci se krivično gone i podležu delotvornim, srazmernim i odvraćajnim sankcijama.

Karakteristike delotvornog sistema

Istrage se vrše za aktivnosti krivičnog dela pranja novca i posebno za veća krivična dela gnerisanja prihoda; učinioci krivičnih dela se uspešno krivično gone; i sudovi primenjuju delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije na lica kojima je izrečena osuđujuća presuda. To obuhvata sprovođenje paralelnih finansijskih istraga i predmete u kojima se povezana predikatna krivična dela dešavaju van zemlje, i istragu i krivično gonjenje samostalnih krivičnih dela pranja novca. Sastavni delovi sistema (istraga, krivično gonjenje, izricanje osuđujuće presude i sankcije) funkcionišu koherentno u cilju ublažavanja rizika od pranja novca. U krajnjoj instanci, mogućnost otkrivanja, osude i kazne odvraća potencijalne učinioce krivičnih dela od izvršavanja krivičnih dela prikupljanja sredstava i pranja novca.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 3, 30 i 31, ali takođe i sa elementima Preporuka 1, 2, 32, 37, 39 i 40.

Napomena evaluatorima:

Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda. To obuhvata razmatranje o obimu u kom policijski organi traže odgovarajuću pomoć od svojih inostranih kolega u predmetnima prekograničnog pranja novca.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 7.1. U kojoj meri i u kojim okolnostima se identifikuju i istražuju potencijalni predmeti PN (uključujući i putem paralelnih finansijskih istraga)?
- 7.2. U kojoj meri se vrši istraga i krivično gonjenje tipova aktivnosti PN u skladu sa pretnjama i profilom rizika zemlje i nacionalnim politikama za SPN/FT?
- 7.3. U kojoj meri se različite vrste predmeta PN krivično gone (*npr.* predikatno krivično delo koje se odigralo u inostranstvu, pranje novca od strane trećih lica, samostalna krivična dela⁸³ itd.) i učiniocima izriče osuđujuća presuda?

⁸³ **Pranje novca od strane trećih lica** je pranje imovine od strane lica koje nije bilo uključeno u izvršenje predikatnog krivičnog dela. **Pranje novca od strane trećih lica** je pranje imovine od strane lica koje nije bilo uključeno u izvršenje predikatnog krivičnog dela. **Samostalno (ili autonomno) pranje novca** odnosi se na nezavisno krivično gonjenje krivičnih dela pranja novca, takođe bez nužnog krivičnog gonjenja predikatnog krivičnog dela. Ovo može biti posebno od značaja između ostalog i) kada ne postoji dovoljno dokaza za konkretno predikatno krivično delo koje je osnov za pokretanje krivičnog postupka; ili ii) u situacijama kada je prisutan nedostatak teritorijalne nadležnosti nad predikatnim krivičnim delom. Prihode može "oprati" optuženi (samostalno pranje novca) ili angažovanjem trećih lica (pranje novca preko trećih lica).

7.4. U kom obimu su sankcije primenjene protiv fizičkih ili pravnih lica osuđenih za krivično delo PN delotvorne, srazmerne i odvrajaćne?

7.5. U kojoj meri države primenjuju druge krivičnopravne mere u predmetima kada je sprovedena istraga o PN ali iz opravdanih razloga, nije moguće da bude izrečena osuđujuća presuda za PN? Takve alternativne mere ne treba da umanjuju značaj, ili da predstavljaju zamenu za, krivično gonjenje ili izricanje osuđujućih presuda za krivična dela PN.

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Iskustva i primeri istraga, krivičnih postupaka i osuda (npr. *primeri predmeta koji su odbijeni usled nedovoljno istražnih dokaza; koji su to značajni ili složeni predmeti PN koje je država istražila i krivično gonila; primeri uspešnih predmeta protiv donaćeg i transnacionalnog organizovanog kriminala; predmeti u kojima su primenjene druge krivične sankcije ili mere umesto osuđujućih presuda za PN*).

2. Informacije o istragama krivičnim postupcima i osuđujućim presudama za krivično delo PN (npr. *broj istraga ili krivičnih postupaka za aktivnosti PN; udeo predmeta koji su doveli do krivičnog gonjenja ili koji su izneti pred sud; broj ili udeo osuđujućih presuda za PN koji se odnose na pranje novca od strane trećih lica, samostalna krivična dela, samostalno PN i predikatna krivična dela nastala u inostranstvu; vrste obuhvaćenih predikatnih krivičnih dela; nivo izrečenih sankcija za krivična dela PN; izrečene sankcije za PN u poređenju sa onima za predikatna krivična dela*).

b) Primeri specifičnih faktora koji mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

3. Koje su mere preduzete da se identifikuju, iniciraju i definišu kao prioritet predmeti PN (u najmanju ruku u vezi sa svim glavnim prethodnim krivičnim delima) u cilju istrage (npr. naglasak između manjih i većih ili složenih predmeta, između domaćih i inostranih predikatnih krivičnih dela, itd.)?

4. U kojoj meri, i koliko brzo, nadležni organi mogu da pribave ili pristupe relevantnim finansijsko-obaveštajnim podacima i drugim informacijama neophodnim za istrage PN?

5. U kojoj meri se koriste zajedničke ili saradničke istrage (uključujući primenu multidisciplinarnih istražnih jedinica) i druge istražne tehnike (npr. odlaganje ili odustajanje od hapšenja ili zaplene novca u cilju identifikovanja uključenih lica) u vodećim prethodnim krivičnim delima?

6. Kako se predmeti PN pripremaju za blagovremeno krivično gonjenje i suđenje?

7. U kojim okolnostima se donose odluke da se ne nastavi sa krivičnim gonjenjem ukoliko postoje indikativni dokazi za krivično delo PN?

8. U kojoj meri su krivična gonjenja PN: (i) povezana sa krivičnim gonjenjem predikatnog krivičnog dela (uključujući predikatna dela koja su izvršena u inostranstvu) ili (ii) krivično gonjena kao nezavisno krivično delo?

9. Na koji način relevantni organi, uzimajući u obzir pravne sisteme, međusobno komuniciraju tokom životnog veka predmeta PN, od pokretanja istrage, kroz prikupljanje dokaza, upućivanje tužiocima i odluke da se ide na suđenje?

10. Da li postoje drugi aspekti istražnog, tužilačkog ili sudskog procesa koji sprečavaju ili ometaju krivično gonjenje i izricanje sankcija za krivično delo PN?
11. Da li nadženi organi poseduju adekvatne resurse (uključujući alate za sprovođenje finansijske istrage) da adekvatno upravljaju svojim poslom ili da se adekvatno bave rizicima od PN?
12. Da li postoje posvećeni zaposleni/jedinice za istragu PN? U slučajevima kada je prisutna raspodela resursa, na koji način se prioritet daje istragama PN?

Karakteristike delotvornog sistema

Učinioci krivičnih dela se lišavaju (blagovremenom primenom privremenih i mera oduzimanja imovine) prihoda i sredstava izvršenja krivičnog dela (i u zemlji i u inostranstvu) ili imovine ekvivalentne vrednosti. Oduzimanje obuhvata prihode vraćene u okviru krivičnih, građanskopravnih ili upravnih procesa; oduzimanje koje proizilazi iz lažnih prekograničnih obelodanjivanja podataka ili deklaracija; i restituciju žrtvama (u okviru sudskog postupka). Država upravlja zaplenjenom ili oduzetom imovinom i vraća u matičnu državu ili deli oduzetu imovinu sa drugim državama. U krajnjoj instanci, na ovaj način se krivično delo čini neprofitabilnim i smanjuje se broj kako predikatnih krivičnih dela tako i krivičnih dela pranja novca.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 1, 4 i 32, ali takođe i sa elementima Preporuka 30, 31, 37, 38 i 40.

Napomena evaluatorima:

Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda. To obuhvata razmatranje o obimu u kom policijski organi i tužilaštva traže odgovarajuću pomoć od svojih inostranih kolega u vezi sa prekograničnim prihodima i instrumentima krivičnog dela.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 8.1. U kojoj meri je oduzimanje prihoda stečenih izvršenjem krivičnog dela, sredstava izvršenja i imovine ekvivalentne vrednosti kao što je definisano u cilju politike?
- 8.2. U kojoj meri nadležni organi koji vrše oduzimanje⁸⁴ (uključujući repatrijaciju, podelu i restituciju) prihoda i sredstava izvršenja krivičnog dela i imovine ekvivalentne vrednosti, uključuju predikatna krivična dela izvršena u zemlji i u inostranstvu i prihode koji su premešteni u druge zemlje?
- 8.3. U kojoj meri se oduzimanje u pogledu lažno/ neprijavljenih ili neobelodanjenih prekograničnih kretanja gotovine i instrumenata na donosioca uzima u obzir i primenjuje kao delotvorna, srazmerna i odvraćajna sankcija od strane pograničnih/ carinskih ili drugih relevantnih organa?

⁸⁴ U cilju procene delotvornosti NI.8 neophodno je dati pune zasluge za relevantnu upotrebu poreskog sistema, odnosno povraćenih iznosa primenom poreskih procedura procene koje se odnose na prihode i sredstva izvršenja krivičnog dela. Država koja je predmet procene treba da osigura da su svi dostavljeni podaci ograničeni samo na povraćaj sredstava putem poreskih sistema, a koja su povezana sa kriminalnim prihodima/ sredstvima izvršenja, ili cifre treba adekvatno naznačiti

- 8.4. U kojoj meri rezultati oduzimanja reflektuju procenu(e) rizika od PN/FT i nacionalne politike i prioritete u SPN/FT?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Iskustva i primeri postupaka oduzimanja (npr. *naznačajniji predmeti iz prošlosti; vrste naloga za oduzimanje koje je zemlja pribavila; trendovi koji ukazuju na promene u metodama za pranje imovine stečene krivičnim delom*).
2. Informacije o oduzimanju (npr. *broj krivičnih predmeta u kojima je došlo do oduzimanja; vrste predmeta koje obuhvataju oduzimanje; vrednost prihoda od krivičnog dela, oduzeta sredstva izvršenja ili imovina ekvivalentne vrednosti, razvrstana prema krivičnim delima u zemlji i u inostranstvu, bilo u okviru krivičnih ili građanskopravih postupaka (uključujući i oduzimanje koje se ne zasniva na osuđujućoj presudi); vrednost lažno prijavljenih/ neprijavljenih ili neobelodanjenih oduzetih prekograničnih prenosa gotovine i instrumenata na donosioca; vrednost ili udeo oduzete ili zamrznute imovine koja je predmet oduzimanja; vrednost ili udeo izdatih naloga za oduzimanje*).
3. Druge relevantne informacije (npr. *vrednost oduzete/ zamrznute imovine stečene krivičnim delom; iznos prihoda od krivičnog dela koji su vraćeni žrtvama; koji su podeljeni ili vraćeni u zemlju*).

b) Primeri specifičnih faktora koji mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

4. Koje su mere i pristupe nadležni organi usvojili za ciljanje prihoda i sredstava izvršenja krivičnog dela (uključujući glavna prethodna krivična dela i ona koja ne potiču iz zemlje ili koja su iznesena u inostranstvo)?
5. Na koji način nadležni organi odlučuju, na početku krivičnih istraga, da pokrenu i finansijsku istragu, u vezi sa oduzimanjem imovine?
6. Koliko dobro nadležni organi identifikuju i prate prihode i sredstva izvršenja krivičnog dela ili imovine ekvivalentne vrednosti? Koliko dobro se koriste privremene mere (npr. zamrzavanje ili zaplene) da bi se sprečilo iznošenje ili rasipanje sredstava?
7. Koji je pristup država usvojila za otkrivanje i oduzimanje gotovine i instrumenata na donosioca koji se iznose preko granice za koje se sumnja da su povezani sa PN/FT i povezanim predikatnim krivičnim delom ili da su lažno prijavljeni/nisu prijavljeni ili obelodanjeni?
8. Koje su usvojene mere za očuvanje i upravljanje vrednošću zaplenjene/ oduzete imovine?
9. Da li postoje drugi aspekti istražnog, tužilačkog ili sudskog procesa koji unapređuju ili ometaju identifikovanje, praćenje i oduzimanje prihoda i sredstava izvršenja krivičnog dela ili imovine ekvivalentne vrednosti?
10. Da li relevantni nadležni organi poseduju odgovarajuće resurse za adekvatno vršenje svojih funkcija?

Neposredni ishod 9

Sprovode se istrage za krivična dela i aktivnosti finansiranja terorizma, a lica koja finansiraju terorizam se krivično gone i podležu delotvornim, srazmernim i odvraćajnim sankcijama.

Karakteristike delotvornog sistema

Istrage se vrše za aktivnosti krivičnog dela finansiranja terorizma; učinioci krivičnih dela se uspešno krivično gone; i sudovi primenjuju delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije na lica kojima je izrečena osuđujuća presuda. Kada je to odgovarajuće, finansiranje terorizma se goni kao zasebna kriminalna aktivnost i sprovode se finansijske istrage kao podrška istragama za borbu protiv terorizma, uz dobru koordinaciju između relevantnih organa. Komponente sistema (istraga, krivično gonjenje, izricanje osuđujuće presude i sankcije) funkcionišu koherentno u cilju ublažavanja rizika od finansiranja terorizma. U krajnjoj instanci, mogućnost od otkrivanja, osude i kazne odvraća lica od upuštanja u aktivnosti finansiranja terorizma.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 5, 30, 31 i 39, ali takođe i sa elementima Preporuka 1, 2, 32, 37 i 40.

Napomena evaluatorima:

- 1) Evaluatori treba da imaju svest o tome da neki elementi ovog ishoda mogu da uključuju materijal osetljive prirode (npr. informacije koje su pribavljene u svrhu nacionalne bezbednosti) za koje države oklevaju da dostave ili nisu u mogućnosti da stave na raspolaganje evaluatorima.
- 2) Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda. To obuhvata razmatranje o obimu u kom policijski organi i tužilaštva traže odgovarajuću pomoć od svojih inostranih kolega u predmetima prekograničnog finansiranja terorizma.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 9.1. U kojoj meri se različiti vidovi aktivnosti FT (npr. prikupljanje, kretanje i korišćenje sredstava i druge imovine) krivično gone i učinocima krivičnih dela izriče osuđujuća presuda? Da li je ovo u skladu sa profilom rizika od FT zemlje?
- 9.2. Koliko dobro se slučajevi FT otkrivaju i istražuju? U kojoj meri se u okviru istraga identifikuje specifična uloga koju je odigrao finansijer terorizma?
- 9.3. U kojoj meri je istraga FT integrisana sa, i koristi se kao podrška, nacionalnim strategijama za borbu protiv terorizma i istragama (npr. identifikacija i označavanje terorista, terorističkih organizacija i mreža za podršku teroristima)?

- 9.4. U kom obimu su sankcije primenjene protiv fizičkih ili pravnih lica osuđenih za krivično delo FT delotvorne, srazmerne i odvrajaćne?

9.5. U kojoj meri je ostvaren cilj ishoda primenom krivičnog sistema, regulatornih i drugih mera za prekidanje aktivnosti FT tamo gde nije moguće da se osigura osuđujuća presuda za FT?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Iskustva i primeri istraga i krivičnih postupaka za FT (npr. predmeti u kojima se istrage FT koriste kao podrška istragama i krivičnim gonjenjima u borbi protiv terorizma; značajni predmeti u kojima se cilja na (domaće ili inostrane) teroriste i terorističke grupe, u kojima se oni krivično gone ili se njihove aktivnosti prekidaju; primećeni trendovi u nivoima i tehnikama FT; predmeti u kojima se primenjuju druge krivične sankcije ili mere umesto osuđujućih presuda za FT).
2. Informacije o istragama, krivičnim postupcima i osuđujućim presudama (npr. broj istraga i krivičnih postupaka FT; udeo predmeta koji dovode do krivičnog gonjenja FT, vrste krivičnih gonjenja i osuđujućih presuda (npr. različita krivična dela, teroristi u zemlji ili inostranstvu, finansiranje putovanja inostranih terorističkih boraca); nivo sankcija izrečenih za krivična dela FT; sankcije izrečene za FT u poređenju sa onima za druge kriminalne aktivnosti; vrste i nivo primenjenih disruptivnih mera).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

3. Koje su mere preduzete za identifikovanje, pokretanje i prioritizaciju predmeta FT da bi se osigurala propisna istraga i delovanje protiv glavnih pretnji za maksimiziranje disrupcije?
4. U kojoj meri, i koliko brzo, nadležni organi mogu da pribave i pristupe relevantnim finansijsko-obaveštajnim podacima i drugim informacijama neophodnim za istrage FT?
5. Koja su početna razmatranja za odluke da se ne uđe u krivično gonjenje krivičnih dela FT?
6. U kojoj meri organi primenjuju specifične akcione planove ili strategije kao odgovor na određene pretnje i trendove u FT? Da li je to u skladu sa nacionalnim politikama, strategijama i rizicima za SPN/FT?
7. U kojoj meri organi reda, FOS, jedinice za borbu protiv terorizma i ostale bezbednosno-informacione agencije sarađuju i koordiniraju svoje predmetne poslove u vezi sa ovim ishodom?
8. Da li postoje drugi aspekti istražnog, tužilačkog ili sudskog procesa koji sprečavaju ili ometaju krivično gonjenje, izricanje sankcija i prekidanje aktivnosti za krivično delo FT?
9. Da li nadležni organi poseduju adekvatne resurse (uključujući atate za sprovođenje finansijske istrage) da adekvatno upravljaju svojim poslom ili da se adekvatno bave rizicima od FT?
10. Da li postoje posvećeni zaposleni/jedinice za istragu FT? U slučajevima kada je prisutna raspodela resursa, na koji način se prioritet daje istragama FT?

Neposredni ishod 10

Teroristi, terorističke organizacije i finansijeri terorizma se sprečavaju u prikupljanju, premeštanju i korišćenju sredstava, kao i da zloupotrebljavaju NVO sektor.

Karakteristike delotvornog sistema

Teroristi, terorističke organizacije i mreže za podršku teroristima se identifikuju i lišavaju resursa i sredstava za finansiranje ili podršku terorističkim aktivnostima i organizacijama. To obuhvata pravilnu primenu ciljanih finansijskih sankcija protiv fizičkih i pravnih lica označenih od strane Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i u skladu sa važećim nacionalnim i regionalnim režimima sankcija. Država dobro razume rizike od finansiranja terorizma i preuzima odgovarajuća i srazmerna delovanja za ublažavanje tih rizika, uključujući mere koje sprečavaju prikupljanje i kretanje sredstava posredstvom subjekata ili metoda koji su pod najvećim rizikom od zloupotrebe od strane terorista. U poslednjoj instanci, na ovaj način se umanjuju tokovi finansiranja terorizma, što dovodi do sprečavanja terorističkih akata.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukama 1, 4, 6 i 8, ali takođe i sa elementima Preporuka 14, 16, 30 do 32, 37, 38 i 40.

Napomena evaluatorima:

Evaluatori treba da razmotre relevantne nalaze u vezi sa nivoom međunarodne saradnje u kojoj nadležni organi učestvuju u proceni ovog Neposrednog ishoda.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 10.1. U kojoj meri država primenjuje ciljane finansijske sankcije u skladu sa (i) Rezolucijom 1267 Saveta bezbednosti UN i narednih rezolucija koje su iz nje nastale i (ii) Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN (na nadnacionalnom ili nacionalnom nivou, bilo na predlog same države ili nakon preispitivanja, kako bi se izašlo u susret zahtevu druge države)?
- 10.2. U kojoj meri, bez prekidanja ili obeshrabrivanja legitimnih aktivnosti NPO, je država primenila usmerene i srazmerne mere na takve NPO koje je država identifikovala kao ranjive na zloupotrebu za finansiranje terorizma, u skladu sa pristupom zasnovanim na proceni rizika?
- 10.3. U kojoj meri su teroristi, terorističke organizacije i finansijeri terorizma lišeni (bilo posredstvom krivičnih, građanskopravnih ili upravnih procesa) imovine i sredstava izvršenja povezanih sa aktivnostima FT?
- 10.4. U kojoj meri su mere navedene iznad u skladu sa sveobuhvatnim profilom rizika od FT?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Iskustva organa unutrašnjih poslova, FOS i organa za borbu protiv terorizma (npr. *trendovi koji ukazuju da finansijeri terorizma istražuju alternativne metode za prikupljanje/ prenos sredstava; obaveštajni podaci/ izvori koji prijavljuju da terorističke organizacije imaju poteškoća u prikupljanju sredstava u zemlji*).
2. Primeri intervencija i oduzimanja imovine (npr. *značajni predmeti u kojima su teroristi, terorističke organizacije i finansijeri terorizma sprečeni da prikupljaju, premeštaju i koriste sredstva ili drugu imovinu koja je zaplenjena/ oduzeta; istrage i intervencije NPO koje su zloupotrebjene od strane terorista*).
3. Informacije o ciljanim finansijskim sankcijama (npr. *lica i računi koji su predmet sankcija izrečenih od strane Saveta bezbednosti UN ili druge vrste označavanja; izvršena označavanja (u skladu sa Rezolucijom 1373 Saveta bezbednosti UN); zamrznuta imovina; odbijene transakcije; potrebno vreme za označavanje pojedinaca; potrebno vreme za zamrzavanje imovine nakon označavanja*).
4. Informacije o uključivanju partnera i ciljanih aktivnosti nadzora i praćenja zasnovanih na proceni rizika nad NPO koje je država identifikovala kao one koje su pod rizikom od zloupotrebe za svrhe finansiranja terorizma (npr. *učestalost revizije i praćenja takvih NPO (uključujući procene rizika); učestalost uključivanja (uključujući i smernice) NPO u pogledu mera i trendova u borbi protiv finansiranja terorizma; korektivne mere i sankcije preduzete protiv NPO*).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

5. Koje je mere država usvojila kako bi osigurala pravilnu primenu ciljanih finansijskih sankcija bez odlaganja? Kako se ovakva označavanja i obaveze blagovremeno komuniciraju finansijskim institucijama, DNFBP i opštoj javnosti?
6. Koliko dobro se sprovedu procedure i mehanizmi za (i) identifikovanje meta za označavanje/ stavljanje na listu, (ii) zamrzavanje/ odmrzavanje, (iii) skidanje sa liste i (iv) odobravanje izuzeća? Koliko dobro se prikupljaju relevantne informacije?
7. U kojoj meri država koristi alate u skladu sa Rezolucijama 1267 i 1373 Saveta bezbednosti UN za zamrzavanje imovine i sprečavanje finansijskih tokova terorista?
8. U kojoj meri su sistemi za odobravanje ili izdavanje dozvole za korišćenje imovine od strane označenih lica u odobrene namene u skladu sa zahtevima definisanim u relevantnim Rezolucijama SBUN (npr. Rezolucijom 1452 SBUN i naknadnim rezolucijama koje su iz nje proizašle)?
9. Koji pristup su usvojili nadležni organi za ciljanje terorističke imovine? U kojoj meri se praćenje imovine, finansijske istrage i privremene mere (npr. zamrzavanje i zaplena) koriste kao dopuna ovom pristupu?
10. U kojoj meri se sva četiri od sledećih elemenata koriste za identifikovanje, sprečavanje i borbu protiv zloupotrebe NPO u svrhu finansiranja terorizma: (a) aktivna saradnja, (b) ciljani nadzor ili praćenje zasnovani na proceni rizika, (c) delotvorna istraga i prikupljanje informacija, i

(d) delotvorni mehanizmi za međunarodnu saradnju. U kojoj meri su primenjene mere usmerene i srazmerne i u skladu sa pristupom zasnovanom na proceni rizika tako da su NPO zaštićene od zloupotrebe u cilju finansiranja terorizma i da se ne prekidaju ili obeshrabruju dalje legitimne humanitarne aktivnosti?

11. U kojoj meri su odgovarajuće istražne, krivične, građanskopravne ili upravne radnje, mehanizmi koordinacije i saradnje primenjeni na NVO za koje se sumnja da su eksploatisane od strane, ili da su aktivno podržavale terorističke aktivnosti ili terorističke organizacije? Da li odgovarajući organi poseduju adekvatne resurse za delotvorno vršenje njihovih dužnosti u pogledu kontakta sa javnošću/ nadzora praćenja/ istrage?
12. U kojoj meri NPO razumeju sopstvene ranjivosti i poštuju mere kojima se štite od pretnje od zloupotrebe od strane terorista?
13. Da li postoje drugi aspekti istražnog, tužilačkog ili sudskog procesa koji unapređuju ili ometaju identifikovanje, praćenje i oduzimanje prihoda i sredstava izvršenja povezanih sa teroristima, terorističkim organizacijama ili finansiranjem terorizma?
14. Da li relevantni nadležni organi poseduju adekvatne resurse da upravljaju svojim poslom ili da se adekvatno bave rizicima od FT?
15. U slučajevima kada je prisutna raspodela resursa, na koji način se prioritet daje aktivnostima povezanim sa FT?

Neposredni ishod 11

Fizička i pravna lica uključena u širenje oružja za masovno uništenje se sprečavaju da prikupljaju, premeštaju i koriste sredstva, u skladu sa relevantnim Rezolucijama Saveta bezbednosti UN.

Karakteristike delotvornog sistema

Fizička i pravna lica koja su označena u skladu sa Rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o širenju oružja za masovno uništenje se identifikuju, lišavaju resursa, i sprečavaju da prikupljaju, premeštaju i koriste sredstva i drugu imovinu za finansiranje širenje oružja za masovno uništenje. Ciljane finansijske sankcije su u potpunosti i pravilno primenjene uz odlaganja; prate se u pogledu usklađenosti i postoji adekvatna saradnja i koordinacija između relevantnih organa kako bi se sprečilo izbegavanje sankcija, i razvile i sprovele politike i aktivnosti za borbu protiv finansiranja širenja OMU.

Ovaj ishod prvenstveno je povezan sa Preporukom 7, ali takođe i sa elementima Preporuke 2.

Ključna pitanja koja treba uzeti u obzir kada se utvrđuje da li je Ishod ostvaren

- 11.1. U kojoj meri država sprovodi, bez odlaganja, ciljne finansijske sankcije u skladu sa Rezolucijama Saveta bezbednosti UN u cilju borbe protiv finansiranja širenja OMU?
- 11.2. U kojoj meri se identifikuju sredstva i druga imovina označenih fizičkih i pravnih lica (i onih koji postupaju za njihov račun ili po njihovom uputstvu) i takva fizička i pravna lica se sprečavaju da upravljaju ili izvršavaju finansijske transakcije povezane sa širenjem OMU?
- 11.3. U kojoj meri finansijske institucije i DNFBP poštuju i razumeju svoje obaveze u pogledu ciljanih finansijskih sankcija koje se odnose na finansiranje širenja OMU?
- 11.4. Koliko dobro relevantni nadležni organi prate i osiguravaju usklađenost finansijskih institucija i DNFBP sa njihovim obavezama u pogledu ciljanih finansijskih sankcija koje se odnose na finansiranje širenja OMU?

a) Primeri informacija koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

1. Primeri istraga i intervencija u vezi sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje (npr. istrage kršenja sankcija; značajni predmeti u kojima je država preduzela radnje sprovođenja zakona (npr. zamrzavanje ili zaplene) ili pružila pomoć).
2. Informacije o ciljanim finansijskim sankcijama u vezi sa finansiranjem oružja za masovno uništenje (npr. računi fizičkih i pravnih lica koji su predmet ciljanih finansijskih sankcija; vrednost zamrznutih sredstava i imovine; utrošeno vreme za označavanje fizičkih i pravnih lica; utrošeno vreme za zamrzavanje sredstava i imovine fizičkih i pravnih lica nakon njihovog označavanja od strane Saveta bezbednosti UN).

3. Informacije o praćenju i druge relevantne informacije o finansiranju širenja oružja za masovno uništenje (npr. učestalost pregleda i praćenja finansijskih institucija i DNFBP u pogledu poštovanja ciljanih finansijskih sankcija; učestalost uključivanja i komunikacije sa javnošću; dokumenti sa smernicama; nivo sankcija izrečenih finansijskim institucijama i DNFBP za kršenja).

b) Primeri specifičnih faktora koje mogu podržati zaključke o Ključnim pitanjima

4. Koje je mere država usvojila kako bi osigurala pravilnu primenu ciljanih finansijskih sankcija povezanih sa širenjem oružja za masovno uništenje bez odlaganja? Na koji način su relevantni sektori blagovremeno obavešteni o ovakvim označavanjima i obavezama?
5. U slučajevima kada je to relevantno, koliko dobro se sprovode procedure i mehanizmi za (i) označavanje/ stavljanje na listu, (ii) zamrzavanje/ odmrzavanje, (iii) skidanje sa liste i (iv) odobravanje izuzeća? U kojoj meri se poštuju zahtevi Rezolucija Saveta bezbednosti UN?
6. U kojoj meri sistemi i mehanizmi za upravljanje zamrznutim sredstvima i izdavanje dozvole za upotrebu sredstava od strane označenih fizičkih i pravnih lica za dozvoljene namene, štite ljudska prava i sprečavaju zloupotrebu sredstava?
7. Koji se mehanizmi koriste za sprečavanje izbegavanja sankcija? Da li relevantni nadležni organi pružaju finansijskim institucijama i DNFBP dodatne smernice i konkretne povratne informacije?
8. U kojoj meri bi relevantni nadležni organi bili u mogućnosti da pribave tačne osnovne i informacije o stvarnom vlasništvu o pravnim licima (npr. "izolatorima"), pri vršenju istrage krivičnih dela i kršenja Rezolucija Saveta bezbednosti UN koje se odnose na širenje oružja za masovno uništenje?
9. U kojoj meri relevantni nadležni organi razmenjuju obaveštajne podatke i druge informacije za istragu kršenja i nepridržavanja ciljanih finansijskih sankcija u vezi sa finansiranjem širenja za masovno uništenje, u skladu sa relevantnim Rezolucijama SBUN.
10. Da li relevantni nadležni organi poseduju adekvatne resurse da upravljaju svojim poslom ili da se adekvatno bave rizicima od finansiranja širenja oružja za masovno uništenje?

ANEKS I

PROCENA NA NADNACIONALNOM NIVOU

[Aneks treba da bude finaliziran]

ANEKS II

MODEL IZVEŠTAJA ZA UZAJAMNU EVALUACIJU

Napomena evaluatorima:

Ovaj model treba koristiti kao osnov za izradu Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji za evaluacije sprovedene na osnovu Metodologije FATF iz 2013. godine. Njime se definiše struktura IUE i informacije i zaključci koje treba obuhvatiti u svakom od delova.

Model obuhvata i smernice evaluatorima o načinu pisanja IUE, uključujući koje informacije treba da budu uključene, i način predstavljanja analize i zaključaka. Ove smernice su jasno naznačene u tekstu fontom Calibri, i zasenčene su. Takve smernice ne bi trebalo da se pojave u finalnom IUE.

Tekst koji nije zasenčen (uključujući naslove poglavlja i odeljaka i pro-forma stavove) treba da budu uključeni u konačni izveštaj (sa kukičastim zagradama ukoliko je to potrebno).

Evaluatori treba da imaju na umu da završen Izveštaj o uzajamnoj evaluaciji treba da bude dug 100 strana ili manje (zajedno sa tehničkim aneksom od 60 strana ili manje). Ne postoji unapred definisani limit o dužini svakog poglavlja, i evaluatori mogu da odluče da posvete više ili manje pažnje bilo kom konkretnom pitanju, ukoliko to zahteva situacija u zemlji. Međutim, evaluatori bi trebalo da se postaraju da IUE ne bude previše dugačak i takođe bi trebalo da budu spremni da svoju analizu uredi ako to bude neophodno. Kako bi osigurali pravi balans u konačnom izveštaju, evaluatori treba da rezimiraju tehničku usklađenost sa svakom od Preporuka u jednom ili dva stava, najduže na pola strane. Evaluatori mogu ukratko da se izjasne o pitanjima tamo gde postoji malo ili nema materijala o kome bi se izveštavalo (npr. opis u jednoj rečenici o tehničkoj usklađenosti dovoljan je za Preporuke koje su ocenjene "uskađeno").

Izvršni rezime treba da služi kao osnov za plenarnu diskusiju u okviru svake Uzajamne evaluacije, u njemu treba navesti jasne zaključke i preporuke za ministre, zakonodavce i druge kreatore politika u državi koja je predmet procene. Stoga je važno da ne bude duži od pet strana, kao i da evaluatori prate smernice u tom odeljku o odabiru i predstavljanju pitanja.

Model uputstava za evaluatore u Poglavlju 2 predstavlja opšti pristup koji evaluatori treba da prate kada predstavljaju svoju analizu delotvornosti za svaki ishod, a pri formulisanju zaključaka, ključne nalaze i preporučena delovanja za svako poglavlje.

ANEKS TEHNIČKA USKLAĐENOST	145
Preporuka 1 - Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika	145
Preporuka 2 - Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou	147
Preporuka 3 - Krivično delo pranja novca	147
Preporuka 4 - Oduzimanje imovine i privremene mere	147
Preporuka 5 - Krivično delo finansiranja terorizma.....	147
Preporuka 6 - Ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem terorizma	147
Preporuka 7 – Ciljane finansijske sankcije u vezi sa širenjem oružja za masovno uništenje	147
Preporuka 8 – Neprofitne organizacije	147
Preporuka 9 – Zakoni o tajnosti poslovanja finansijskih institucija.....	147
Preporuka 10 – Poznavanje i praćenje stranke.....	147
Preporuka 11 – Vođenje evidencija	147
Preporuka 12 – Politički eksponirana lica.....	147
Preporuka 13 – Korespondentsko bankarstvo.....	147
Preporuka 14 – Usluge prenosa novca i vrednosti	147
Preporuka 15 – Nove tehnologije.....	147
Preporuka 16 – Elektronski transferi	147
Preporuka 17 – Poveravanje određenih poslova trećim licima	147
Preporuka 18 – Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i kćerke kompanije sa sedištem u stranoj državi	147
Preporuka 19 – Države sa višim nivoom rizika	147
Preporuka 20 – Prijavljivanje sumnjivih transakcija	147
Preporuka 21 – Dojavljivanje i poverljivost	147
Preporuka 22 – DNFBP: Poznavanje i praćenje stranke.....	147
Preporuka 23 – DNFBP: Druge mere	148
Preporuka 24 – Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima	148
Preporuka 25 – Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima.....	148
Preporuka 26 – Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem finansijskih institucija.....	148
Preporuka 27 – Ovlašćenja nadzornih organa.....	148
Preporuka 28 – Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem DNFBP	148
Preporuka 29 - Finansijsko-obaveštajne službe	148
Preporuka 30 – Odgovornosti organa unutrašnjih poslova i istražnih organa	148
Preporuka 31 – Ovlašćenja organa unutrašnjih poslova i istražnih organa.....	148
Preporuka 32 – Lica koja obavljaju usluge prenosa gotovinskih sredstava.....	148
Preporuka 33 - Statistika.....	148
Preporuka 34 – Smernice i povratne informacije.....	148
Preporuka 35 - Sankcije	148
Preporuka 36 – Međunarodni instrumenti	148
Preporuka 37 - Uzajamna pravna pomoć.....	148
Preporuka 38 – Uzajamna pravna pomoć: zamrzavanje i oduzimanje imovine	148
Preporuka 39 - Izručenje.....	148
Preporuka 40 – Drugi vidovi međunarodne saradnje.....	148
Sažetak Tehničke usklađenosti- Ključni nedostaci.....	149

IZVRŠNI REZIME

Ovaj izveštaj predstavlja sažetak mera za SPN/FT u [naziv države koja je predmet procene] na datum izvršene terenske posete [datum]. U izveštaju je analiziran nivo usklađenosti sa 40 Preporuka FATF i nivo delotvornosti sistema za SPN/FT [države] i navedene su preporuke o načinima na koje se sistem može unaprediti.

Ključni nalazi

Evaluatori treba da navedu kratak sažetak ključnih nalaza, i pozitivnih i negativnih, uzimajući u obzir profil rizika zemlje i režim za SPN/FT. Fokus treba da bude na 5-7 stavki koje su naglašene u izveštaju, pre nego da se rezimira svaki i pojedinačni NI ili poglavlje.

Rizici i opšte stanje

U ovom odeljku treba navesti kratak sažetak (1-2 pasusa) o situaciji i kontekstu u državi u pogledu rizika od PN/FT- sa posebnim naglaskom na izloženost države rizicima od PN/FT u zemlji i inostranstvu, i identifikovati pitanja i sektore koji predstavljaju najveće rizike. Evaluatori treba da navedu potencijalne oblasti u kojima su identifikovali materijalne rizike koji nisu ramotreni u proceni rizika koju je izvršila data država ili u kojima smatraju da se nivo rizika u značajnoj meri razlikuje.

Ukupni nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti

Evaluatori treba veoma kratko da se osvrnu na situaciju u zemlji u pogledu SPN/FT, na osnovu nivoa i tehničke usklađenosti i delotvornosti. Evaluatori treba kratko da rezimiraju sveukupni nivo tehničke usklađenosti sa Preporukama FATF i istaknu oblasti posebnih snaga ili slabosti. Evaluatori takođe treba da navedu ostvareni napredak od poslednjeg Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji, ističući značajne promene i naznačavajući bilo koja ključna pitanja koja od prethodne procene još uvek nisu rešena.

Evaluatori treba da detaljnije definišu svoje glavne nalaze i za svako poglavlje glavnog izveštaja kako je to struktuirano u pododjeljcima ispod. Neophodno je navesti sve relevantne faktore od značaja poput visokog rizika ili značajnih kontekstualnih ili drugi pitanja za državu; oblasti u kojima država ostvaruje posebno dobar učinak i u pogledu delotvornosti i tehničke usklađenosti, ističući neuobičajene ili inovativne mehanizme; značajne nedostatke delotvornosti; i važne oblasti tehničke usklađenosti. Svaki odeljak treba da sadrži kratak sažetak zaključaka evaluatora o sveukupnom nivou usklađenosti i delotvornosti- uključujući naglašavanje ključnih nalaza za svaki relevantni NI- i sva neophodna delovanja. Opis treba da obuhvati dovoljno detalja kako bi čitaoci shvatili zaključke evaluatora i glavne probleme/ pozitivne karakteristike. Međutim, to ne treba da uključuje kompletnu analizu i ne treba da brani zaključke evaluatora ili da predviđa i osporava prigovore. Sve dodatne informacije treba da budu navedene u glavnom tekstu izveštaja, pre nego u izvršnom rezimeu.

Finansijsko-obaveštajni podaci, pranje novca i oduzimanje imovine (Poglavlje 3 - NI 6-8; P.3, P.4, P.29- 32)

Finansiranje terorizma i finansiranje oružja za masovno uništenje (Poglavlje

4 - NI 9-11; P.5-8) Preventivne mere (Poglavlje 5 - NI4; P.9-23)

Nadzor (Poglavlje 6 - NI3; P.26-28, P. 34-35)

Transparentnost pravnih lica i aranžmana (Poglavlje 7 - NI5; P. 24-25)

Međunarodna saradnja (Poglavlje 8 - NI2; P. 36-40)

U izveštaju treba da budu definisani nizovi prioriternih delovanja koje država

- *Evaluatori treba da navedu prioritne radnje koje država treba da preduzme kako bi unapredila svoj sistem za SPN/FT. To može da obuhvati mere za unapređenje delotvornosti; za rešavanje*
- *Evaluatori treba da kratko naznače koje je to radnja potrebna i razloge zašto bi trebalo da bude definisana kao*
- *Identifikovana delovanja su obično u skladu sa pitanjima navedenim u odeljku ključni nalazi iznad - ali ne moraju nužno uvek biti, npr. ukoliko evaluatori identifikuju delokrug pojedinačnog*
- *Prioritetna delovanja treba obično da budu navedena na*
- *Ukoliko evaluatori identifikuju delovanja koja omogućavaju značajna unapređenja brzo ili sa relativno niskim troškovima, takva delovanja takođe treba da istaknu u ovom*

Ocene delotvornosti i tehničke usklađenosti

Ocene delotvornosti

NI.1	NI.2	NI.3	NI.4	NI.5	NI.6	NI.7	NI.8	NI.9	NI.10	NI.11
Visok/Značajan										

Ocene tehničke usklađenosti

P.1	P.2	P.3	P.4	P.5	P.6	P.7	P.8	P.9	P.10
U/VU/DU/N									

P.11	P.12	P.13	P.14	P.15	P.16	P.17	P.18	P.19	P.20

P.21	P.22	P.23	P.24	P.25	P.26	P.27	P.28	P.29	P.30

P.31	P.32	P.33	P.34	P.35	P.36	P.37	P.38	P.39	P.40

IZVEŠTAJ O UZAJAMNOJ EVALUACIJI

Uvod

Ovaj izveštaj predstavlja sažetak mera za SPN/FT zaključno sa datumom izvršene terenske posete. U izveštaju je analiziran nivo usklađenosti sa 40 Preporuka FATF i nivo delotvornosti sistema za SPN/FT i navedene su preporuke o načinima na koje se sistem može ojačati.

Ova evaluacija se zasniva na Preporukama FATF iz 2012. godine i pripremljena je primenom Metodologije iz 2013. godine. Evaluacija se zasniva na informacijama koje je dostavila država i informacijama pribavljenim od strane evaluacionog tima tokom terenske posete državi od [datum].

Evaluaciju je sproveo tim za procenu u sastavu: [spisak imena i agencija evaluatora i njihova uloga npr. pravni ekspert] uz podršku Sekretarijata FATF [spisak imena iz Sekretarijata FATF]. Reviziju izveštaja izvršili su [spisak imena kontrolora].

[Naziv države] je prethodno bila predmet Uzajamne evaluacije FATF [godina], izvršene u skladu sa Metodologijom FATF iz 2004. godine. Evaluacija od [datum] [i [datum] naknadnog izveštaja] objavljena je i dostupna je na [internet adresa].

U okviru te Uzajamne evaluacije zaključeno je da je zemlja usklađena sa Preporukama [...]; veoma usklađena sa [...]; delimično usklađena sa [...], i neusklađena sa [...]. [Država] je ocenjena kao usklađena ili veoma usklađena sa...od 16 Ključnih preporuka.

[Napomenuti status zemlje u nastavku procesa – uključujući i da li i kada je država ušla u i završila nastavak procesa(tj. VU sa svim Ključnim i Suštinskim Preporukama, ili sa nerešenim pitanjima). Evaluatori treba da navedu sve ključne ili suštinske Preporuke koje još uvek nisu dostigle nivo VU).

Ovaj odeljak počinje veoma kratkim opisom opšte situacije u zemlji: veličina zemlje, teritorijalni sastav, broj stanovnika, BDP i ustavotvorna struktura.

U ovom odeljku treba navesti bilo kakva teritorijalna ili pitanja koja se tiču nadležnosti koja utiču na evaluaciju (npr. da li je IUE obuhvaćena procena teritorija ili regiona sa različitim režimima za SPN/BT, ili da li zemlja čini deo nadnacionalne jurisdikcije).

Za sve informacije sadržane u pododjeljcima 1.1-1.4, evaluatori treba da navedu uravnoteženu sliku gde je to moguće, koja obuhvata na primer, oblasti višeg i nižeg rizika, snage i slabosti.

Rizici od PN/FT i utvrđivanje obima pitanja višeg rizika

Pregled rizika od PN/FT

U ovom odeljku treba definisati pretnje od PN i FT sa kojima se zemlja suočava. To treba da obuhvati glavne osnovne pretnje, na kojima se zasniva procena rizika zemlje i ostale relevantne informacije, kako je definisano u uvodu u ovu metodologiju. Posebne stavke treba da obuhvate:

- osnovne nivoe prethodnih krivičnih dela u državi i njihovu prirodu;
- izloženost države prekograničnim nelegalnim tokovima (u vezi sa krivičnim delima u drugim državama) -
- sve raspoložive informacije o izloženosti države pretnjama od finansiranja terorizma (uključujući postojanje terorističkih grupa aktivnih u zemlji; ili korišćenje zemlje kao izvora sredstava ili regrutovanje terorističkih grupa aktivnih u drugim zemljama) i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje; i
- rizike od PN/FT, uzimajući u obzir ranjivosti i posledice.

Gorenavedeno treba da bude okvireno kontekstom razumevanja države i procenom sopstvenih rizika. Evaluatori treba da definišu aranžmane za pripremu Nacionalne procene(a) rizika, uključujući i kako je procena(e) rizika izrađena, kako je strukturirana (npr. kao jedinstvena procena ili na osnovu regionalnih/sektorskih procena), kako je pripremljena i vrste informacija korišćenih u sprovođenju procene(a) rizika, kao i zaključke evaluatori o adekvatnosti procesa. Evaluatori treba da iznesu svoja stanovišta u pogledu osnovanosti zaključaka procene(a), kao i bilo koja pitanja za koja smatraju da zaključci nisu bili osnovani, i sve dodatne rizike ili faktore rizika koje smatraju značajnim, ali koji nisu adekvatno uzeti u obzir u proceni. Ukoliko evaluatori identifikuju takve dodatne rizike, treba da zabeleže osnov za svoj sud i kredibilne ili pouzdane izvore informacija koji to podržavaju. Pored toga, evaluatori treba da rezimiraju utvrđivanje obima koji je sproveden pre početka kako bi identifikovali pitanja višeg i nižeg rizika koja treba detaljnije razmotriti tokom procene. To treba da obuhvati navođenje razloga zašto svako od pitanja smatraju pitanjem višeg ili nižeg rizika, i napomenu o tome koliko je dodatne pažnje posvećeno tim pitanjima tokom evaluacije.

Materijalnost

U ovom odeljku treba definisati veličinu i opšti sastav privrede, i finansijskog i DNFBP sektora. Tu treba navesti relativni značaj različitih tipova finansijskih institucija i DNFBP i njihovih aktivnosti, ulogu finansijskog i DNFBP sektora zemlje na međunarodnom nivou (npr. ukoliko je zemlja regionalni finansijski centar, međunarodni finansijski centar, centar za osnivanje i registraciju privrednih društava), i naglasiti posebno značajne karakteristike finansijskog i DNFBP sektora u zemlji. U ovom odeljku takođe treba navesti druge značajne faktore koji utiču na materijalnost, kako su definisani u stavu 8 uvoda u Metodologiju. To treba da bude jedan kratak sažetak.

Strukturni elementi

Evaluatori treba da navedu da li postoje glavni strukturni elementi neophodni za delotvoran sistem SPN/FT u zemlji (kako je navedeno u stavu 9 uvoda u Metodologiju).

Ukoliko postoje ozbiljne zabrinutosti da je bilo koji strukturni element na koji se delotvoran sistem SPN/FT oslanja slab ili nedostajući, evaluatori te zabrinutosti treba da iznesu u ovom odeljku. Skrećemo pažnju da se od evaluatori ne očekuje da dođu do opšteg zaključka o obimu u kome su takvi faktori prisutni.

Polazne informacije i drugi kontekstualni faktori

Evaluatori treba da navedu domaće i međunarodne kontekstualne faktore koji bi mogli u značajnoj meri da utiču na delotvornost mera za SPN/FT u zemlji. To treba da obuhvati faktore kao što su materijalnost i sofisticiranost režima SPN/FT i institucije koje ih sprovode, ili pitanja korupcije i finansijskog isključivanja. Sve ostale polazne informacije neophodne za razumevanje delotvornosti analize u glavnim poglavljima izveštaja treba ovde da budu uključene kao i sledeće:

Strategija za SPN/FT

U ovom odeljku treba navesti glavne politike i ciljeve Vlade u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Tu bi trebalo opisati prioritete i ciljeve Vlade u ovim oblastima, uz skretanje pažnje gde takođe postoje širi politički ciljevi (poput finansijske inkluzije) koji utiču na strategiju SPN/FT. Sve relevantne politike i ciljevi za borbu protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje takođe treba da budu izneseni u ovom odeljku.

Zakonski i institucionalni okvir

Evaluatori treba da daju kratak pregled ministarstava, službi i organa koji su nadležni za formulisanje i sprovođenje politika Vlade za SPN/FT i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. Evaluatori treba da ukratko opišu vodeću ulogu i odgovornosti svakog od tela uključenih u sprovođenje strategije za SPN/FT, kao i da navedu tela odgovorna za borbu protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. Evaluatori treba da navedu sve značajne promene od poslednjeg IUE u institucionalnom okviru, uključujući i objašnjenje za takve promene. U ovom odeljku takođe treba opisati zakonodavni okvir države za SPN/FT i finansiranja širenja oružja za masovno uništenje u jednoj kratkoj sažetoj formi. Detaljni opis i analiza svakog elementa nisu neophodni- to treba da bude uključeno u tehnički aneks. Evaluatori treba da opišu mehanizme saradnje i koordinacije koje država koristi da pomogne razvoj politika za SPN/FT i politika za borbu protiv finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

U ovom odeljku, evaluatori treba da opišu veličinu i sastav finansijskog i DNFBP sektora. U ovom odeljku treba naznačiti relativni značaj različitih tipova finansijskih institucija i delatnosti, kao i DNFBP- Važno je da evaluatori objasne koje su pondere pripisali relativnom značaju različitih vrsta finansijskih institucija i DNFBP kako bi osigurali dosledno ponderisanje u celom IUE, posebno u proceni NI. 3 i NI.4. Ovo je važno zato što rizici, materijalnost i kontekst naširoko variraju od zemlje do zemlje (npr. u nekim državama, određena vrsta DNFBP poput TCSP ili igračnica mogu biti podjednako (ili skoro podjednako) važni kao i bankarski sektor što znači da slab nadzor ili slabe preventivne mere u tom sektoru mogu imati mnogo veći ponder u NI.3 i NI.4 nego u državama u kojima su takvi sektori mnogo manje važni).

Preventivne mere

Evaluatori mogu uopšteno da objasne kako su dodeljivali pondere različitim sektorima (npr. tako što će objasniti koji su sektori ponderisani kao najznačajniji, veoma značajni, umereno značajni ili manje značajni) pre nego da pokušavaju da pojedinačno ocenjuju značaj svakog sektora (npr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8...) što bi bilo preterano usitnjeno i predstavljalo bi više veštačku razliku budući da različite vrste finansijskih institucija i DNFBP podležu primeni Preporuka FATF.

U ovom odeljku treba takođe da opišu ulogu finansijskog i DNFBP sektora zemlje na međunarodnom nivou (npr. ukoliko je država regionalni finansijski centar, međunarodni finansijski centar, centar za osnivanje i registraciju privrednih društava) i naglase posebno značajne karakteristike finansijskog i DNFBP sektora u zemlji.

Takođe treba da rezimiraju tipove i ključne karakteristike finansijskih institucija i DNFBP koji postoje u zemlji i broj svake vrste institucija, kao i određene informacije koje se odnose na materijalnost sektora i institucije u njemu. Da bi se sažele informacije mogu se koristiti tabele.

U ovom odeljku se navode zakonski (ili drugi instrumenti sprovođenja) instrumenti putem kojih se primenjuju, i obim takvih obaveza. Ukoliko evaluatori identifikuju bilo kakve probleme u pogledu obima obaveza za SPN/FT, takve probleme bi trebalo kratko da izlože u ovom odeljku. Ukoliko su države izuzele određene sektore ili aktivnosti od ovih zahteva, takve izuzetke takođe treba navesti u ovom odeljku. Evaluatori treba da navedu da li takvi izuzeci ispunjavaju kriterijume definisane u P.1 i da li smatraju da su izuzeci opravdani na osnovu procene rizika države od PN/FT. U ovom odeljku isto tako treba navesti slučajeve u kojima je država odlučila, na osnovu rizika, da od dodatnih sektora koji su uobičajeno izvan delokruga primene Preporuka FATF, da primene preventivne mere za SPN/FT.

Evaluatori treba ukratko da opišu vrste pravnih lica i pravnih aranžmana koji mogu biti osnovani ili formirani u državi, a koji su relevantni sa stanovišta SPN/FT. Potrebno je navesti njihove osnovne karakteristike kao i broj i značaj u okviru zemlje i u finansijskom i DNFBP sektoru. Da bi se sažele informacije mogu se koristiti tabele. U pododeljku (c) treba se osvrnuti na međunarodne elemente posebno u pogledu obima u kom država deluje kao međunarodni centar za formiranje ili administriranje pravnih lica ili aranžmana (čak iako samo kao nadležnost izvora prava); i obim u kom su pravna lica i aranžmani osnovani u drugim nadležnostima (ili u skladu sa zakonom druge nadležnosti) poseduju ili koriste sredstva u zemlji.

Nadzorni aranžmani

Evaluatori treba da navedu institucionalne aranžmane za nadzor i kontrolu nad finansijskim institucijama i DNFBP, uključujući uloge i odgovornosti regulatora, nadzornih organa i samoregulatornih tela; njihova opšta ovlašćenja i resurse. Slično tome, u ovom odeljku treba opisati intitucionalni okvir za pravna lica i aranžmane, uključujući organe (ako postoje) koji su odgovorni za osnivanje, registraciju i nadzor nad pravnim licima i aranžmanima.

Međunarodna saradnja

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju međunarodne rizike od PN/FT i pretnje sa kojima se država suočava, uključujući potencijalno korišćenje zemlje za pranje imovine stečene krivičnim delom izvršenim u drugim državama i obrnuto. U meri u kojoj je to moguće, evaluatori treba da identifikuju najznačajnije međunarodne partnere zemlje u vezi sa pitanjima PN/FT. U ovom odeljku isto tako treba navesti institucionalni okvir za međunarodnu saradnu, npr. Centralni organ za uzajamnu pravnu

POGLAVLJE 2. POLITIKE ZA SPN/FT I KOORDINACIJA NA NACIONALNOM

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

U ovom odeljku treba navesti ciljani i prioritetni set preporuka o tome kako bi država mogla da unapredi svoj nivo delotvornosti i nivo usklađenosti sa Preporukama FATF. U ovom odeljku treba navesti preporuke evaluatora u vezi sa Neposrednim ishodima i Preporukama kojima se ovaj odeljak Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji bavi. Evaluatori stoga moraju da razmotre raspon Ishoda i Preporuka, kao i delovanja koji se bave kako tehničkim nedostacima i praktičnim pitanjima sprovođenja ili delotvornosti, i da odluče koja delovanja treba da budu definisana kao prioritetna.

Evaluatori treba jasno da naznače na koju Preporuku(e) ili Ishod(e) se svako preporučeno delovanje odnosi. Evaluatori treba da primene isti opšti pristup pri formulisanju preporuka u drugim odeljcima u okviru ovog Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji.

Relevantni Neposredni ishod koji se razmatra i procenjuje u ovom poglavlju je NI1. Preporuke koje su relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P1-2.

U ovom odeljku se opisuje analiza evaluatora o Neposrednom ishodu 1. U prvom pasusu treba navesti sva opšta razmatranja u pogledu rizika države i kontekst koji utiče na procenu.

U ovom odeljku takođe treba rezimirati opšti utisak evaluatora o tome da li zemlja pokazuje *karakteristike delotvornog sistema*.

Evaluatori u svojoj analizi treba da obuhvate svako od Ključnih pitanja. Evaluatorima je dozvoljena određena fleksibilnost u vezi sa načinom na koji organizuju analizu u ovom odeljku. Za neke od neposrednih ishoda, može biti dobro da se razmotri svako od ključnih pitanja jedno za drugim. Kod drugih (npr. NI.4) može biti bolje da se analiza postavi na sektorskom nivou; ili (npr. za NI.7) treba krenuti sa korak-po-korak analizom svakog elementa procesa koji je obuhvaćen Ishodom. Koji god pristup da evaluatori usvoje za organizovanje

svoje analize, treba da osiguraju da su razmotrili svako od ključnih pitanja, **i da istaknu sve opšte zaključke do kojih su u vezi sa njima došli**. Evaluatori su obavezni da koriste podnaslove kako bi strukturirali svoju analizu i da jasno naznače kako su izvršili procenu ključnih pitanja. To ih ne sprečava da koriste dodatne podnaslove tako gde je to potrebno ili da naznače da određeno Ključno pitanje nije primenjivo u datoj zemlji (i zašto). U slučaju NI.1, to obuhvata sledeće predložene podnaslove:

Razumevanje države o sopstvenim rizicima od PN/FT

Nacionalne politike za bavljenje identifikovanim rizicima

od PN/FT

Dodatni primeri podnaslova navedeni su i za ostale NI u nastavku teksta. Evaluatori treba da zadrže punu fleksibilnost da izmene i poređaju podnaslove onako kako to najbolje odgovara njihovoj analizi i celokupnom izveštaju. Slično tome, evaluatori mogu da dodaju ili obrišu podnaslove kako smatraju da je potrebno i u skladu sa specifičnim okolnostima u zemlji koja je predmet procene. U svim slučajevima podnaslovi treba da budu neutralnog karaktera i da ne navode kvalitativne komentare u vezi sa učinkom države u odnosu na dati NI. Evaluatori treba da navedu glavne izvore informacija i dokaza koje su koristili (npr. izvore navedene u odeljcima (a) i (b) Neposrednog ishoda). Evaluatori nisu obavezni da koriste sve informacije navedene u metodologiji- ali ovde svakako treba da navedu informacije i dokaze koji su imali materijalni uticaj na njihov zaključak. Evaluatori takođe treba da navedu u svojoj analizi tehničke usklađenosti pitanja koja utiču na nivo delotvornosti.

Na kraju ovog odeljka, evaluatori **treba da naznače ocenu delotvornosti za Neposredni ishod**. Kada odlučuju o sveukupnom nivou delotvornosti, evaluatori treba da uzmu u obzir sledeće: (a) ključna pitanja, (b) sve relevantne probleme/ nedostatke u vezi sa tehničkom usklađenošću; (c) rizike i kontekstualne faktore; i (d) nivo delotvornosti u okviru ostalih Neposrednih ishoda koji su relevantni. Glavni nalazi u kojima je sažeto u kom obimu država ostvaruje ishod treba da budu smešteni u odeljku Ključni nalazi na početku svakog poglavlja. Iako za svako ključno pitanje sadržaj treba da bude celovit (npr. da sadrži uvod, analizu i zaključak), nema potrebe da se navodi zaseban pasus o ukupnom zaključku na kraju Neposrednog ishoda jer bi se na taj način duplirao odeljak o Ključnim nalazima.

Evaluatori treba da primene isti opšti pristup kada navode svoju analizu delotvornosti za sve ostale ishode.

POGLAVLJE 3. PRAVNI SISTEM I OPERATIVNA PITANJA

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti na ciljani i prioritetizovani način. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishodi koji se razmatraju i procenjuju u ovom poglavlju su NI6-8. Preporuke koje su relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P3, P4 i P29-32.

Neposredni ishod 6 (Finansijsko-obaveštajni podaci o PN/FT)

Ovaj Neposredni ishod odnosi se i na pranje novca i na finansiranje terorizma. Evaluatori treba da zabeleže sva pitanja koja nisu konkretno povezana sa bilo PN ili FT. Podnaslovi koji se odnose na ključna pitanja treba da obuhvate:

Korišćenje finansijsko-obaveštajnih podataka i drugih informacija

Izveštaji o sumnjivim transakcijama koje su nadležni organi primili ili tražili

Operativne potrebe podržane analizom i prosleđivanjem

podataka od strane FOS

Saradnja i razmena informacija/finansijsko- obaveštajnih podataka

Neposredni ishod 7 (Istraga i krivično gonjenje PN)

Otkrivanje i istraga PN

Doslednost istraga i krivičnog gonjenja PN sa pretnjama i profilom rizika, kao i sa nacionalnim politikama za SPN

Vrste predmeta PN

Delotvornost, srazmernost i odvačajnost sankcija

Neposredni ishod 8 (Oduzimanje imovine)

Oduzimanje prihoda, sredstava izvršenja i imovine ekvivalentne vrednosti kao što je definisano u cilju politike

Oduzimanje prihoda stečenih izveštenjem predikatnih krivičnih dela u zemlju i inostranstvu i prihoda koji se nalaze u inostranstvu

Oduzimanje lažno prijavljenih ili neprijavljenih prekograničnih transakcija valutom/instrumentima na donosioca

Doslednost rezultata oduzimanja imovine sa rizicima od PN/FT i nacionalnim politikama i prioritetima u SPN/FT.

POGLAVLJE 4. FINANSIRANJE TERORIZMA I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba ukratko da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishodi koji se razmatraju i procenjuju u ovom poglavlju su NI9-11. Preporuke koje su relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P5-8.

Neposredni ishod 9 (Istraga i krivično gonjenje krivičnog dela FT)

Krivično gonjenje/izricanje osuđujućih presuda za tipove aktivnosti FT u skladu sa profilom rizika zemlje

Otkrivanje i istraga FT

Istraga FT kao deo i podrška nacionalnim strategijama

Delotvornost, srazmernost i odvraćajnost sankcija

Alternativne mere koje se primenjuju ukoliko izricanje osuđujuće presude za

FT nije moguće (npr. prekidanje aktivnosti)

Neposredni ishod 10 (preventivne mere i finansijske sankcije za FT)

Sprovođenje ciljanih finansijskih sankcija za FT bez odlaganja

Ciljani pristup, aktivna saradnja i kontrola rada neprofitnih organizacija pod rizikom

Lišavanje imovine i sredstava izvršenja stečenih krivičnim delom

Doslednost mera sa sveukupnim profilom rizika od FT

Neposredni ishod 11 (Finansijske sankcije za PN)

Sprovođenje ciljnih finansijskih sankcija u vezi sa finansiranjem širenja OMU bez odlaganja

Identifikacija imovine i sredstava u vlasništvu označenih fizičkih lica/pravnih lica i zabrane

Razumevanje obaveza i usklađenost sa obavezama od strane FI i DNFBP

Nadležni organi koji osiguravaju i prate usklađenost

POGLAVLJE 5. Preventivne mere

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje, i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba ukratko da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishod koji se razmatra i procenjuje u ovom poglavlju je NI4.⁸⁵ Preporuke relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P9-23.

Neposredni ishod 4 (Preventivne mere)⁸⁶

Razumevanje rizika od PN/FT i obaveza u cilju SPN/FT

Primena mera za ublažavanje rizika

Primena pojačanih ili specifičnih mera poznavanja i praćenja stranke i zahtevi u

pogledu vođenja evidencija

⁸⁵ Kada se procenjuje delotvornost u okviru Neposrednog ishoda 4, evaluatori treba da uzmu u obzir rizik, kontekst i materijalnost države koja je predmet procene. Evaluatori treba jasno da objasne ove faktore u Poglavlju 1 Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji u okviru glave Finansijske institucije i DNFBP, kako je definisano na strani 131 Metodologije

⁸⁶ U prvom pasusu treba navesti kratak sažetak o nivou relativnog značaja koji su evaluatori pripisali različitim vrstama finansijskih institucija i DNFBP, uzimajući u obzir rizik, kontekst i materijalnost zemlje koja je predmet procene. Navedeno treba nadopuniti unakrsnim upućivanjem na detaljnije informacije u Poglavlju 1 o tome kako su pripisani ponderi svakom od sektora (na osnovu rizika, konteksta i materijalnosti) (kako je definisano na strani 131 Metodologije)

Primena pojačanih mera poznavanja i praćenja stranke

Obaveze izveštavanja i dojavljivanje

Unutrašnje kontrole i zakonski/regulatorni zahtevi koji sprečavaju sprovođenje

POGLAVLJE 6. NADZOR

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje, i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba ukratko da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishod koji se razmatra i procenjuje u ovom poglavlju je NI3.⁸⁷ Preporuke relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P26-28 i P.34 i 35.

Neposredni ishod 3 (Nadzor)⁸⁸

Licenciranje, registracija i kontrole koje sprečavaju kriminalce i njihove saradnike da uđu na tržište

Razumevanje i identifikovanje rizika od PN/FT od strane nadzornih organa

Nadzor zasnovan na proceni rizika nad usklađenošću sa zahtevima za SPN/FT

Korektivne mere i delotvorne, srazmerne i odvraćane sankcije

Uticao delovanja nadzornih organa na usklađenost

Promovisanje jasnog razumevanja obaveza u pogledu SPN/FT i rizika od PN/FT

⁸⁷ Kada se procenjuje delotvornost u okviru Neposrednog ishoda 3, evaluatori treba da uzmu u obzir rizik, kontekst i materijalnost države koja je predmet procene. Evaluatori treba jasno da objasne ove faktore u Poglavlju 1 Izveštaja o uzajamnoj evaluaciji u okviru glave Finansijske institucije i DNFBP, kako je definisano na strani 131 Metodologije.

⁸⁸ U prvom pasusu treba navesti kratak sažetak o nivou relativnog značaja koji su evaluatori pripisali različitim vrstama finansijskih institucija i DNFBP, uzimajući u obzir rizik, kontekst i materijalnost zemlje koja je predmet procene. Navedeno treba nadopuniti unakrsnim upućivanjem na detaljnije informacije u Poglavlju 1 o tome kako su pripisani ponderi svakom od sektora (na osnovu rizika, konteksta i materijalnosti) (kako je definisano na strani 131 Metodologije)

POGLAVLJE 7. PRAVNA LICA I ARANŽMANI

Ključni nalazi

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba ukratko da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishod koji se razmatra i procenjuje u ovom poglavlju je NI5. Preporuke koje su relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P24-25⁸⁹

Neposredni ishod 5 (Pravna lica i aranžmani)

Javna dostupnost informacija o osnivanju i tipovima pravnih lica i aranžmana

Identifikacija, procena i razumevanje rizila od PN/FT i ranjivosti pravnih lica

Mere ublažavanja za sprečavanje zloupotrebe pravnih lica i aranžmana

Blagovremen pristup adekvatnim, tačnim i aktuelnim osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu nad pravnim licima

Blagovremen pristup adekvatnim, tačnim i aktuelnim osnovnim i informacijama o stvarnom vlasništvu nad pravnim aranžmanima

Delotvornost, srazmernost i odvačajnost sankcija

POGLAVLJE 8. MEĐUNARODNA SARADNJA

Ključni nalazi i preporučena delovanja

Ključni nalazi

⁸⁹ Dostupnost tačnih i ažurnih osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu se takođe procenjuje u okviru Globalnog foruma OECD-a o transparentnosti i razmeni informacija u poreske svrhe. U nekim slučajevima, nalazi se mogu razlikovati usled razlika između predmetnih metodologija, ciljeva i obima standarda FATF i Globalnog foruma.

Evaluatori treba ukratko da rezimiraju svoje zaključke za ovo poglavlje i istaknu najznačajnije nalaze. Ključni nalazi i ključna preporučena delovanja treba da budu dosledni sa suštinom, bez potrebe da se strogo međusobno ogledaju.

Preporučena delovanja

Evaluatori treba ukratko da navedu sve glavne korektivne mere koje država treba da sprovede kako bi unapredila nivo delotvornosti i tehničke usklađenosti. Evaluatori treba jasno da navedu na koji se NI/P preporučena delovanja odnose.

Relevantni Neposredni ishod koji se razmatra i procenjuje u ovom poglavlju je NI2. Preporuke koje su relevantne za procenu delotvornosti u okviru ovog odeljka su P36-40.

Neposredni ishod 2 (Međunarodna saradnja)

Pružanje konstruktivne i blagovremene uzajamne pravne pomoći i izručenje

Blagovremeno traženje pravne pomoći za gonjenje predmeta PN u zemlji, u vezi sa predikatnim krivičnim delom i slučajevima FT sa transnacionalnim elementima

Traženje drugih vidova međunarodne saradnje u svrhe SPN/FT

Pružanje drugih vrsta međunarodne saradnje u svrhe SPN/FT

Međunarodna razmena osnovnih i informacija o stvarnom vlasništvu nad pravnim licima i aranžmanima

ANEKS TEHNIČKA USKLAĐENOST

1. U ovom aneksu data je detaljna analiza nivoa usklađenosti sa 40 Preporuka FATF numerološkim redosledom. Analiza ne obuhvata opisni tekst o situaciji ili rizicima u državi i ograničena je na analizu tehničkih kriterijuma za svaku od Preporuka. Treba je čitati zajedno sa Izveštajem o uzajamnoj evaluaciji.
2. U slučajevima kada su zahtevi FATF i nacionalni zakoni ili propisi isti, ovaj izveštaj odnosi se na analizu koja je sprovedena u okviru prethodne Uzajamne evaluacije [datum]. Ovaj izveštaj možete preuzeti [ovde](#) [link].

Preporuka 1 - Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika

3. Za svaku Preporuku, u uvodnom pasusu treba navesti pitanja za koje je neophodna nova analiza, kao i pitanja u vezi sa kojima će se upućivati na prethodnu analizu. Pomenuto treba da

1. ocenu datu u prethodnom Izveštaju o uzajamnoj evaluaciji, gde je to primenjivo, i glavne identifikovane nedostatke;
2. sve zaključne formulisane u naknadnom procesu o tome da li je država uspeła da reši utvrđene nedostatke;
3. nove zahteve FATF, u odnosu na Metodologiju iz 2004; i

4. *Kriterijum 1.1* – (Ispunjen/Uglavnom ispunjen/Delimično ispunjen/Nije ispunjen) -

5. Ukoliko je jedan ili nekoliko kriterijuma prethodno razmatrano, i ako su relevantni zakoni propisi, ili drugi elementi su ostali nepromenjeni, evaluatori ne treba da ponavljaju prethodnu analizu. Umesto toga,

treba da rezimiraju zaključke, i unesu upućivanja na izveštaj u kome je navedena detaljna analiza (uključujući brojeve stavova/ pasusa). Takva upućivanja treba navoditi samo na Izveštaje o uzajamnoj evaluaciji, Programe procene finansijskog sektora ili kao izlaz iz naknadnih izveštaja koji su javno dostupni; ako je takve izveštaje analiziralo, razmatralo i usvojilo telo za procenu; i ako evaluatori smatraju da su analiza i zaključci ispravni.

Za svaki od kriterijuma i pre tekstualnog dela, tim za procenu treba u zagradi da navede da li zemlja

6. *Kriterijum 1.2* (Ispunjen/Uglavnom ispunjen/ Delimično ispunjen/Nije ispunjen) – Evaluatori treba da navedu isključivo sopstvenu analizu o ispunjenosti kriterijuma. Opšti opisi o situaciji, kontekstu ili zakonodavnom i institucionalnom okviru u zemlji treba da budu razrađeni u glavnom izveštaju, a ne u ovom aneksu (iako evaluatori mogu izvršiti unakrsno upućivanje na bilo koje relevantne tačke u glavnom izveštaju).
7. Evaluatori imaju fleksibilnost da posvete više prostora svojoj analizi tamo gde to smatraju posebno u vezi sa složenim kriterijumima ili kriterijumima koji se primenjuju na određeni broj različitih sektora. U takvim slučajevima, može biti korisno da analiza bude predstavljena u formi tabele. Međutim, evaluatori treba da imaju na umu da ukupna dužina tehničkog aneksa obično treba da bude ograničena na 60 strana.

Ponderi i zaključak

8. Evaluatori treba da navedu svoj zaključak u vezi sa odgovarajućom ocenom tehničke kao i obrazloženje za takvu ocenu. Potrebno je da budu veoma eksplicitni u pogledu značaja koji pridaju svakom od kriterijuma (uključujući upućivanje na rizik i kontekst u državi, kako je to navedeno u glavnom

Preporuka 2 - Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou

Preporuka 3 - Krivično delo pranja novca

Preporuka 4 - Oduzimanje imovine i privremene mere

Preporuka 5 - Krivično delo finansiranja terorizma

Preporuka 6 - Ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem terorizma

Preporuka 7 - Ciljane finansijske sankcije u vezi sa širenjem oružja za masovno uništenje

Preporuka 8 - Neprofitne organizacije

Preporuka 9 - Zakoni o tajnosti poslovanja finansijskih institucija

Preporuka 10 - Poznavanje i praćenje stranke

Preporuka 11 - Vođenje evidencije

Preporuka 12 - Politički eksponirana lica

Preporuka 13 - Korespondentsko bankarstvo

Preporuka 14 - Usluge prenosa novca i vrednosti

Preporuka 15 - Nove tehnologije

Preporuka 16 - Elektronski transferi

Preporuka 17 - Poveravanje određenih poslova trećim licima

Preporuka 18 - Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i kćerke kompanije sa sedištem u stranim državama

Preporuka 19 - Visokorizične države

Preporuka 20 - Prijavljivanje sumnjivih transakcija

Preporuka 21 - Dojavljivanje i poverljivost

Preporuka 22 - DNFBP: Poznavanje i praćenje stranke

Preporuka 23 – DNFBP: Druge mere

Preporuka 24 – Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima

Preporuka 25 – Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima

Preporuka 26 – Uređenje i nadzor nad poslovanjem finansijskih institucija

Preporuka 27 – Ovlašćenja nadzornih organa

Preporuka 28 – Uređenje poslovanja i nadzor nad radom DNFBP

Preporuka 29 - Finansijsko-obaveštajna služba

Preporuka 30 – Odgovornosti organa za sprovođenje zakona i istražnih organa

Preporuka 31 - Ovlašćenja organa za sprovođenje zakona i istražnih organa

Preporuka 32 – Lica koja pružaju usluge prenosa gotovine

Preporuka 33 - Statistika

Preporuka 34 – Smernice i povratne informacije

Preporuka 35 – Sankcije

Preporuka 36 – Međunarodni instrumenti

Preporuka 37 - Uzajamna pravna pomoć

Preporuka 38 – Uzajamna pravna pomoć: zamrzavanje i oduzimanje

imovine

Preporuka 39 – Izručenje

Preporuka 40- Drugi vidovi međunarodne saradnje

Rezime Tehničke usklađenosti- Ključni nedostaci

Usklađenost sa Preporukama FATF		
Preporuka	Ocena	Faktor(i) na kome se zasniva ocena
1. Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika	[U]	<ul style="list-style-type: none"> U ovoj tabeli treba navesti ocene i sažetak svih faktora koji doprinose svakoj od ocena.
2. Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou	[VU]	<ul style="list-style-type: none">
3. Krivično delo pranja novca	[DU]	<ul style="list-style-type: none">
4. Oduzimanje i privremene mere	[NU]	<ul style="list-style-type: none">
5. Krivično delo finansiranja terorizma		<ul style="list-style-type: none">
6. Ciljane finansijske sankcije koje se odnose na		<ul style="list-style-type: none">
7. Ciljane finansijske sankcije koje se odnose na širenje		
8. Nefitne organizacije		
9. Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija		
10. Poznavanje i praćenje stranke		
11. Vođenje evidencija		
12. Politički eksponirana lica		
13. Korespondentsko bankarstvo		
14. Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs)		
15. Nove tehnologije		
16. Elektronski transferi		
17. Poveravanje određenih poslova trećim licima		
18. Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i kćerke		
19. Visokorizične države		
20. Prijavljivanje sumnjivih transakcija		
21. Dojavljivanje i tajnost poslovanja		
22. DNFBP Poznavanje i praćenje stranke		
23. DNFBP Druge mere		
24. Transparentnost i		

Usklađenost sa Preporukama FATF		
Preporuka	Ocena	Faktor(i) na kome se zasniva ocena
stvarno vlasništvo nad pravnim licima		
25. Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim		
26. Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem finansijskih		
27. Ovlašćenja nadzornih organa		
28. Uređenje poslovanja i nadzor nad poslovanjem DNFBP		
29. Finansijsko-obaveštajne službe		
30. Odgovornosti organa unutrašnjih poslova i istražnih organa		
31. Ovlašćenja organa unutrašnjih poslova i istražnih organa		
32. Lica koja vrše usluge prenosa gotovinskih sredstava		
33. Statistika		
34. Smernice i povratne informacije		
35. Sankcije		
36. Međunarodni instrumenti		
37. Uzajamna pravna pomoć		
38. Uzajamna pravna pomoć: zamrzavanje i oduzimanje		
39. Izručenje		
40. Druge vrste međunarodne saradnje		

ANEKS III SMERNICE FATF

Evaluatori takođe mogu razmotriti Smernice FATF kao polazne informacije o praktičnim načinima na koje države mogu realizovati specifične zahteve. Međutim, evaluatori treba da imaju na umu da Smernice FATF **nisu obavezujuće**. Primena bilo koje od smernica ne treba da čini deo procene. V. Metodologija stav 29.

Smernice	Relevantni Standardi/ Metodologija FATF
Nacionalna procena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma (05 Mar 2013)	P.1 (Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika)
Dokument sa najboljim praksama u vezi sa Preporukom 2: Razmena između nacionalnih nadležnih organa informacija koje se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje (07 Mar 2012)	P.2 (Saradnja i koordinacija na nacionalnom nivou) P.7 (Ciljane finansijske mere za širenje oružja za masovno uništenje)
Najbolje prakse o oduzimanju imovine (Preporuke 4 i 38) i Okvir za tekuće poslove vezano za oduzimanje imovine proistekle iz krivičnog dela (19 okt 2012)	P.4 (Oduzimanje imovine i privremene mere) P.38 (Zamrzavanje i oduzimanje imovine)
(Smernice o kriminalizaciji finansiranja terorizma 21. okt 2016)	P.5 (Krivično delo finansiranja terorizma)
Međunarodne najbolje prakse: Ciljane finansijske sankcije povezane sa terorizmom i finansiranjem terorizma (Preporuka 6) (28. jun 2012)	P.6 (Ciljane finansijske sankcije u vezi sa terorizmom i finansiranjem terorizma)
Smernice FATF o finansiranju širenja oružja za masovno uništenje - Sprovođenje finansijskih odredbi iz Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija za borbu protiv širenja oružja za masovno uništenje (28. feb 2018)	P.7 (Ciljane finansijske sankcije koje se odnose na širenje oružja za masovno uništenje)
Najbolje prakse u borbi protiv zloupotrebe neprofitnih organizacija (26. jun 2015)	P.8 (Neprofitne organizacije (NPO))
Smernice FATF: Politički eksponirana lica (Preporuke 12 i 22) (27. jun 2013)	P.12 (Politički eksponirana lica (PEL)) P.22 (Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora (DNFBP): Poznavanje i praćenje stranke)
(Smernice o uslugama korespondentskog bankarstva 21. okt 2016)	P.13 (Korespondentsko bankarstvo)
Smernice FATF- Razmena informacija u privatnom sektoru (4. nov 2017)	P.18 (Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i društva kćerke sa sedištem u stranoj državi) P.21 (Dojavljivanje i tajnost poslovanja)

Smernice	Relevantni Standardi/ Metodologija FATF
Smernice o transparentnosti i stvarnom vlasništvu (27. okt 2014)	R.24 (Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima) R.25 (Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima) Metodologija NI.5 (Sprečena je zloupotreba pravnih lica i aranžmana za svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma, i informacije o stvarnom vlasništvu nad njima su dostupne nadležnim organima bez prepreka)
Operativna pitanja- Finansijske istrage Smernice (11. jul 2012)	R.30 (Odgovornosti organa reda i istražnih organa) R.31 (Ovlašćenja organa reda i istražnih organa) Metodologija NI.7 (Sprovode se istrage za krivična dela i aktivnosti pranja novca, a učinioci se krivično gone i podležu delotvornim, srazmernim i odvratajnim sankcijama)
Smernice o podacima i statistici o SPN/FT (27. nov 2015)	P.33 (Statistika) Metodologija Procena delotvornosti
Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Delotvorni nadzor i sprovođenje propisa od strane nadležnih organa u finansijskom sektoru i organa za sprovođenje zakona (23. okt 2015)	Metodologija NI.3 (Nadzorni organi vrše adekvatan nadzor, prate i uređuju rad finansijskih institucija i DNFBP u cilju postizanja usklađenosti sa zahtevima za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima)
Smernice FATF o merama za SPN/FT i finansijskoj inkluziji, dopunjene merama poznavanja i praćenja stranke (4. nov 2017)	Metodologija NI.4 (Finansijske institucije i DNFBP adekvatno primenjuju preventivne mere za SPN/FT srazmerno identifikovanim rizicima i prijavljuju sumnjive transakcije)
Dokument o najboljim praksama: Primena Smernica FATF za borbu protiv korupcije (18. okt 2013)	Metodologija Uvod (Korupcija)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Sektor životnog osiguranja (29. okt 2018) ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Sektor hartija od vrednosti (29. okt 2018) ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Usluge prenosa novca i vrednosnih pošiljki (23. feb 2016) ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Delotvorni nadzor i sprovođenje propisa od strane nadležnih organa u finansijskom sektoru i organa za sprovođenje zakona(23. okt 2015) 	Metodologija Uvod (RBA)

Smernice	Relevantni Standardi/ Metodologija FATF
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Virtuelne valute (26. jun 2015) ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Sektor bankarstva (27. okt 2014) ▪ Smernice o pristupu zasnovanom na proceni rizika: Pripejd kartice, mobilna plaćanja i usluge plaćanja preko interneta (26. jun 2013) 	

PRAVNI OSNOV ZAHTEVA ZA FINANSIJSKE INSTITUCIJE I ODREĐENA FIZIČKA I PRAVNA LICA VAN FINANSIJSKOG SEKTORA (DNFBPS)

1. Svi zahtevi za finansijske institucije ili DNFBP treba da budu uvedeni bilo kroz (a) zakone (v. posebne zahteve u Preporukama 10, 11 i 20 u vezi sa ovim), ili (b) u svim drugim slučajevima, kroz zakone ili druge propise (diskreciono pravo pripada na državi).
2. U Preporukama 10, 11 i 20, termin "*zakon*" odnosi se na bilo koji zakonski propis koji je usvojen ili donet putem parlamentarnog procesa ili drugih ekvivalentnih sredstava koja su predviđena u ustavnom okviru države, a koji nameće obavezne zahteve zajedno sa sankcijama za nepridržavanje. Sankcije za nepridržavanje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvrtačajne (v. Preporuku 35). Termin zakon takođe obuhvata sudske odluke koje nameću relevantne zahteve, koji su obavazujući i autoritativni u svim delovima zemlje.
3. Termin "*sredstva sprovođenja*" odnosi se na propise, smernice, uputstva i druge dokumente ili mehanizme koji definišu zahteve za sprovođenje u vezi sa SPN/FT obavezujućim jezikom i sa sankcijama za nepridržavanje, a koje je izdao ili usvojio nadležni organ. Sankcije za nepridržavanje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvrtačajne (v. Preporuku 35).
4. Pri razmatranju da li dokument ili mehanizam poseduje zahteve koji su potrebni da bi se
smatrao
sredstvom sprovođenja, potrebno je uzeti u obzir sledeće faktore:
  - (a) Potrebno je da postoji dokument ili mehanizam koji definiše ili propisuje zahteve koji se odnose na pitanja navedenim u Preporukama FATF, u kome se jasno navode zahtevi koji se kao takvi i shvataju. Na primer:
    - (i) ukoliko su u određenim merama sadržane reči *je dužan* ili *mora*, to treba smatrati obavezujućim;
    - (ii) ukoliko se koristi reč *treba*, to može biti obavezujuće ukoliko i regulator i institucije koje su predmet uređivanja pokažu da su radnje neposredno ili posredno zahtevane i da se sprovode; korišćenje izraza kao što je *podstiče se*, *preporučuje se* ili institucije *treba da razmotre* se manje verovatno smatraju obavezujućim. U bilo kom slučaju kada se koriste "slabiji" izrazi, postoji pretpostavka da to što se kaže nije obavezujuće (osim ako država ne može da pokaže drugačije).
  - (b) Dokument/mehanizam mora da izda ili usvoji nadležni organ.
  - (c) Neophodno je da postoje sankcije za nepridržavanje (sankcije ne treba da se nalaze u istom dokumentu koji nameće ili propisuje zahtev, mogu se nalaziti u drugom dokumentu, pod uslovom da postoje jasne veze između zahteva i dostupnih sankcija), koje treba da budu delotvorne, srazmerne i odvrtačajne. To obuhvata razmatranje sledećih pitanja:

- (i) potrebno je da postoji raspon delotvornih, srazmernih i odvraćajnih sankcija ukoliko se lice ne pridržava svojih obaveza;
  - (ii) sankcije treba da budu neposredno ili posredno primenjive za svako nepridržavanje zahtevima za SPN/FT. Ukoliko nepridržavanje zahtevima za SPN/FT nema propisanu sankciju koja je direktno sa njim povezana, ona je zadovoljavajuća i primena sankcija za kršenje širih zahteva, na primer za neposredovanje odgovarajućih sistema ili kontrola ili za poslovanje na nebezbedan ili nesiguran način, pod uslovom da, kao minimum, nepridržavanje jednom ili više zahteva za SPN/FT može da bude (i jeste kako je to odgovarajuće) adekvatno sankcionisano bez potrebe za dokazivanjem nepridržavanja dodatnim prudencionim zahtevima koji nisu povezani sa SPN/FT; i
  - (iii) da li postoje zadovoljavajući dokazi da su delotvorne, srazmerne i odvraćajne sankcije primenjene u praksi.
5. U svim slučajevima treba da bude očigledno da finansijske institucije i DNFBP razumeju da će sankcije biti primenjene za nepridržavanje zahtevima, kao i koje bi to sankcije mogle da budu.

OPŠTI POJMOVNIK

Pojmovi	Definicije
Računi	Upućivanje na "račune" treba tumačiti tako da uključuje i druge slične poslovne odnose između finansijskih institucija i njihovih klijenata.
Tačan	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Posrednik	U svrhe Preporuka 14 i 16, posrednik znači bilo koje fizičko ili pravno lice koje pruža usluge prenosa novca ili vrednosti(MVTS) za račun pružaoca usluga MVTS, bilo po osnovu ugovora ili po nalogu pružaoca usluga MVTS.
Odgovaraju ći organi	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Saradničke NPO	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Zbirni transfer	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Instrumenti koji glase na donosioca	Instrumenti koji glase na donosioca (BNI) obuhvataju monetarne (novčane) instrumente na donosioca kao što su: putnički čekovi; prenosivi instrumenti (uključujući čekove, promese i platne naloge) koji su ili na donosioca, odobeni bez ograničenja, izdati na fiktivnog primaoca, ili na drugi način u formi koja omogućava plaćanje po dostavljanju; neceloviti instrumenti (uključujući čekove, promese i platne naloge) koji su potpisani, ali je naziv/ime primaoca izostavljeno.
Akcije na donosioca	<i>Akcije na donosioca</i> odnosi se na prenosive instrumente koji potvrđuju vlasništvo u pravnom licu na lice koje poseduje sertifikat o akciji na donosioca.
Stvarni vlasnik	<i>Stvari vlasnik</i> znači fizičko lice(a) koje u krajnjoj instanci ⁹⁰ poseduje ili kontroliše klijenta ⁹¹ i/ili fizičko lice za čiji račun se izvršava transakcija. Takođe podrazumeva i ona lica koja imaju krajnju efektivnu kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom.
Korisnici	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Korisnik	Značenje termina <i>korisnik</i> u Preporukama FATF zavisi od konteksta:

⁹⁰ Upućivanje na "u krajnjoj instanci poseduje ili kontroliše" i "krajnja efektivna kontrola" odnosi se na situacije u kojima se vlasništvo/ kontrola vrši putem lanca vlasništva ili sredstava kontrole pre nego putem neposredne kotnrole.

⁹¹ Ova definicija takođe treba da se primenjuje na stvarnog vlasnik korisnika polise životnog osiguranja ili druge polise osiguranja povezane sa

Pojmovi	Definicije
	<ul style="list-style-type: none"> ■ U zakonu o trustovima, korisnik je lice ili lica koja ostvaruju pravo na koristi iz bilo kakvog aranžmana u vezi sa trustovima. Korisnik može biti fizičko ili pravno lice ili aranžman. Svi trustovi (osim humanitarnih ili zakonski odobrenih nehumanitarnih trustova) moraju imati utvrđive korisnike. Iako trustovi uvek moraju imati nekog utvrdivog korisnika u krajnjoj liniji, trustovi ne moraju imati definisane postojeće korisnike već samo objekte moći sve dok neko lice ne stekne pravo kao korisnik na prihod ili kapital po isteku definisanog perioda, poznatog kao period akumulacije. Ovaj period se uobičajeno poklapa sa periodom trajanja trusta koji je obično naveden u ugovoru o povereništvu kao period trajanja povereništva. ■ U kontekstu životnog osiguranja ili druge polise osiguranja povezane sa investicijom, korisnik je fizičko ili pravno lice, ili pravni aranžman, kategorija lica, kome će biti isplaćena premija po polisi kada/ukoliko nastane osigurani događaj koji je pokriven polisom. <p>Molimo konsultujte Note s tumačenjima uz Preporuku 16.</p>
Finansijske institucije korisnici	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Nadležni organi	<i>Nadležni organi</i> znači svi državni organi ⁹² sa poverenim odgovornostima za borbu protiv pranja novca i/ili finansiranja terorizma. To, naročito, uključuje FOS; organe kojima je poverena funkcija vršenja istrage i/ili krivičnog gonjenja za krivično delo pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranje terorizma, i zaplenu/zamrzavanje ili oduzimanje imovine stečene krivičnim delom; organe kojima se podnose izveštaji o prekograničnom prenosu gotovine i instrumenata na donosioca; i organi koji su odgovorni za vršenje nadzora ili praćenje u vezi sa SPN/FT u cilju usklađenosti finansijskih institucija i DNFBP sa zahtevima za SPN/FT. Samoregulatorna tela se ne smatraju nadležnim organima.
(Trajno) oduzimanje imovine	Termin <i>oduzimanje imovine</i> , koji obuhvata zaplenu gde je to primenjivo, znači trajno lišavanja sredstava ili druge imovine po nalogu nadležnog organa ili suda. Oduzimanje imovine ili zaplena se vrši u okviru sudskog ili upravnog postupka gde se vrši prenos vlasništva nad konkretnim sredstvima ili drugom imovinom na državu. U ovom slučaju, fizičko ili

⁹² To obuhvata i finansijske nadzorne organe kao nezavisne nevladine organe sa zakonskim ovlašćenjima.

Pojmovi	Definicije
	pravno lice(a) koja su imala udeo u konkretnim sredstvima ili drugoj imovini a koja u trenutku oduzimanja ili zaplene gube sva prava, u načelu, na oduzeta ili zaplenjena sredstva ili drugu imovinu. Nalozi sa oduzimanje ili zaplenu imovine su obično povezani sa osuđujućom presudom za izvršenje krivičnog dela ili sudskom odlukom kojom je utvrđeno da oduzeta ili zaplenjena imovina potiče iz ili je nameravano da bude iskorišćena za kršenje zakona.
Ključna načela	<i>Ključna načela</i> znači Ključna načela za delotvornu superviziju banaka koje je izdao Bazelski komitet za superviziju banaka, Ciljeve i načela za reguisanje hartija od vrednosti koje je izdala Međunarodna organizacija komisija za hartije od vrednosti, i Načela nadzora u osiguranju koje je izdala Međunarodna asocijacija supervizora osiguranja.
Korespondent sko bankarstvo	<i>Korspondentsko bankarstvo</i> je pružanje bankarskih usluga od strane jedne banke ("korespondentske banke") drugoj banci ("respondentskoj banci"). Velike međunarodne banke obično deluju kao korespondenti za hiljade drugih banaka širom sveta. Respondentskim bankama se pruža širok raspon usluga, uključujući i upravljanje gotovinom (npr. kamatonosni računi u različitim valutama), međunarodni elektronski transferi, odobravanje čekova, plaćanje preko računa i devizne usluge.
Država	Sva upućivanja u Preporukama FATF na <i>državu ili države</i> podjednako se odnose na teritorije i nadležnosti.
Plaćanje pokriva	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Kriminalna aktivnost	<i>Kriminalna aktivnost</i> odnosi se na: (a) sva krivična dela koja čine predikatno krivično delo za pranje novca u zemlji; ili (b) minimalno, ona krivična dela koja čine predikatno krivično delo u skladu sa Preporukom 3.
Prekograničn i elektronski	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Gotovina	<i>Gotovina</i> znači novčanice ili kovačnice koje su u opticaju kao sredstvo razmene.
Označene kategorije krivičnih dela	<i>Označene kategorije krivičnih dela</i> znači: <ul style="list-style-type: none"> ■ učestvovanje u organizovanoj kriminalnoj grupi ili reketiranju; ■ terorizam, uključujući i finansiranje terorizma; ■ trgovina ljudima i krijumčarenje migranata; ■ seksualna eksploatacija, uključujući seksualnu eksploataciju dece;

Pojmovi	Definicije
	<ul style="list-style-type: none"> ■ nedozvoljena trgovina narkoticima i psihotropnim supstancama; ■ nedozvoljena trgovina oružjem; ■ nedozvoljena trgovina ukradenom i ostalom robom; ■ korupcija i mito; ■ prevara; ■ falsifikovanje novca; ■ falsifikovanje i piraterija proizvoda; ■ krivična dela protiv životne sredine; ■ ubistvo, nanošenje teških telesnih povreda; ■ otmica, nezakonito ograničavanje kretanja i držanje talaca; ■ pljačka ili krađa; ■ krijumčarenje; (uključujući u vezi sa carinskim i akciznim dažbinama i porezima); ■ poreska krivična dela (povezana sa direktnim i indirektnim oporezivanjem); ■ iznuđivanje; ■ krivotvorenje; ■ piraterija; i ■ nedozvoljeno trgovanje akcijama na osnovu unutrašnjih poverljivih informacija i manipulacija tržištem. <p>U odlučivanju o rasponu krivičnih dela koja će se smatrati predikatnim krivičnim delima u okviru svake od kategorija navedenih iznad, svaka država može da odluči, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, kako će definisati ova krivična</p>
Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora	<p><i>Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora znači:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Igračnice⁹³ b) Posrednici u zakupu i prometu nekretnina. c) Trgovci plemenitim metalima.

⁹³ Upućivanja na *Igračnice* u okviru Standarda FATF obuhvata i igračnice na internetu i na brodovima.

Pojmovi	Definicije
	<p>d) Trgovci dragim kamenjem</p> <p>e) Advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije i računovođe- ovo se odnosi na samostalne delatnosti, partnere ili zaposlene u profesionalnim firmama. Ne odnosi se na "interne" profesionalce koji su zaposleni u drugim vrstama preduzeća, niti na profesionalce koji rade za državne službe, koji su svakako u obavezi da se pridržavaju mera za SPN/FT.</p> <p>f) Pružaoci usluga osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u njima (TCSP) znači sva fizička ili pravna lica koja nisu na drugim mestima obuhvaćena ovim Preporukama, a koja kao privredna društva pružaju neku od sledećih usluga trećim licima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ postupaju kao posrednik u formiranju pravnih lica; ■ postupaju (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) kao direktor ili sekretar privrednog društva, partner u ortačkom društvu, ili na sličnom položaju u odnosu na druga pravna lica; ■ obezbeđuju registrovano sedište, poslovnu adresu ili smeštaj, korespodenciju ili administrativnu adresu za privredno društvo, ortačko društvo ili druga pravna lica ili aranžmane; ■ postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) poverenik trasta ili izvršavaju ekvivalentnu funkciju za neku drugi oblik pravnog aranžmana; ■ postupaju kao (ili pripremaju uslove da drugo lice postupa) imenovani akcionar za račun drugog lica.
Označeno fizičko ili pravno lice	<p>Termin označeno fizičko ili pravno lice znači:</p> <p>(i) pojedinac, grupa, preduzeća ili subjekti označeni od stane Komiteta Saveta bezbednosti formiranim u skladu sa Rezolucijom 1267 (1999) (Komitet 1267), kao pojedinci povezani sa Al-Kaidom, ili subjekti i druge grupe ili preduzeća povezani sa Al-Kaidom;</p> <p>(ii) pojedinac, grupa, preduzeća ili subjekti označeni od stane Komiteta Saveta bezbednosti formiranim u skladu sa Rezolucijom 1988 (2011) (Komitet 1988), kao pojedinci povezani sa Talibanima koji predstavljaju pretnju po mir, stabilnost i bezbednost Avganistana, ili subjekti i druge grupe ili preduzeća</p>

Pojmovi	Definicije
	<p>povezani sa Talibanima;</p> <p>(iii) bilo koje fizičko ili pravno lice ili subjekat označen od strane država ili nadnacionalnih nadležnosti u skladu sa Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti;</p> <p>(iv) bilo koji pojedinac, fizičko ili pravno lice ili subjekat označen za primenu ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa Rezolucijom 1718 (2006) Saveta bezbednosti i nadknadnim rezolucijama koje su iz nje proizašle od strane Saveta bezbednosti u aneksima relevantnih rezolucija, ili od strane Komiteta Saveta bezbednosti formiranih u skladu sa Rezolucijom 1718 (2006) (Komitet za sankcije 1718) u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti 1718 /2006); i</p> <p>(v) bilo koje fizičko ili pravno lice označeno za primenu ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa Rezolucijom 2231 (2015) Saveta bezbednosti i naknadnih rezolucija koje su iz nje proizašle od strane Saveta bezbednosti.</p>
Označavanje	<p>Pojam <i>označavanje</i> znači identifikovanje lica⁹⁴, fizičkog ili pravnog koje podleže primeni ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Rezolucijom 1267 (1999) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i naknadnim rezolucijama; ■ Rezolucijom 1373 (2001) Saveta bezbednosti, uključujući i odluku da će relevantne sankcije biti primenjene na fizičko ili pravno lice i javnu objavu takve odluke; ■ Rezolucijom 1718 (2006) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i naknadnim rezolucijama; ■ Rezolucijom 2231 (2015) Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i naknadnim rezolucijama; i ■ bilo kojim budućim rezolucijama Saveta bezbednosti kojima se nameću ciljne finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. <p>U smislu Rezolucije 2231 (2015) Saveta bezbednosti i naknadnih rezolucija, upućivanje na "označavanja" podjednako podrazumeva i "stavljanje na listu".</p>

⁹⁴ Fizičko ili pravno.

Pojmovi	Definicije
Elektronski transfer u zemlji	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Sredstva sprovedenja (propisi)	Molimo konsultujte Notu o pravnom osnovu zahteva za finansijske institucije i DNFBP.
Ex Parte	Termin <i>ex parte</i> znači postupanje bez prethodnog obaveštenja i učešća strane koja je predmet delovanja.
Ekspresni trust	<i>Eskpresni trust</i> znači trust koji je jasno osnovao osnivač, obično u formi dokumenta npr. pisani ugovor o povereništvu. Njih treba razlikovati od trustova koji su nastali primenom zakona i koji ne predstavljaju rezultat jasne namere ili odluke osnivača da osnuje trust ili sličan pravni aranžman (npr. konstruktivni trust).
Lažna deklaracija	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Lažno obelodanjivanje	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Finansijska grupa	<i>Finansijska grupa</i> označava grupu koja se sastoji od matičnog privrednog društva ili bilo koje druge vrste pravnog lica koje vrši kontrolu i koordinira funkcije nad ostatkom grupe za primenu nadzora nad poslovanjem grupe u skladu sa Ključnim načelima, zajedno sa ograncima i/ili zavisnim privrednim društvima koji podležu primeni politika i procedura za SPN/FT na nivou grupe.
Finansijske institucije	<i>Finansijske institucije</i> označava bilo koje fizičko ili pravno lice koje u smislu poslovanja sprovodi jednu ili više od sledećih aktivnosti ili operacija za i za račun klijenta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Prijem depozita ili drugih otplativih sredstava od građana.⁹⁵ 2. Kreditiranje.⁹⁶ 3. Finansijski lizing.⁹⁷ 4. Usluge prenosa novca i vrednosti.⁹⁸

⁹⁵ Ovo takođe obuhvata i privatno bankarstvo.

⁹⁶ Ovo, između ostalog, obuhvata: potrošački kredit; hipotekarni kredit; faktoring, sa ili bez regresa; i finansiranje komercijalnih transakcija (uključujući forfeting).

⁹⁷ Ovo se ne odnosi na aranžmane finansijskog lizinga u vezi sa robom široke potrošnje.

⁹⁸ Ne odnosi se na fizička i pravna lica koja finansijskim institucijama samo prosleđuju poruke ili druge vrste sistema podrške za prenos sredstava. V. Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.

Pojmovi	Definicije
	<ol style="list-style-type: none"> 5. Izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (npr. kreditne i debitne kartice, čekovi, putnički čekovi, platni nalozi i bankarske menice, elektronski novac). 6. Finansijske garancije i obaveze. 7. Trgovina: <ol style="list-style-type: none"> (a) instrumentima tržišta novca (čekovi, menice, sertifikati o depozitu, derivati, itd.); (b) devizama; (c) stranom valutom, kamatnim stopama i indeksima; (d) prenosivim hartijama od vrednosti; (e) robnim fjučersima. 8. Učešće u emisiji hartija od vrednosti i pružanje finansijskih usluga u vezi sa takvim emisijama. 9. Upravljanje individualnim i kolektivnim potfolijom. 10. Čuvanje u sefu ili upravljanje gotovinom ili likvidnim hartijama od vrednosti za račun drugih lica. 11. Investiranje, administriranje ili upravljanje sredstvima ili novcem za račun drugih lica. 12. Preuzimanje i plasman životnog osiguranja ili drugih vidova osiguranja povezanih sa investicijama⁹⁹. 13. Menjački poslovi.
Strani partneri	Strani partneri se odnosi na inostrane nadležne organe koji vrše slične funkcije i ovlašćenja u odnosu na saradnju koja se traži, čak iako takvi inostrani nadležni organi imaju drugačiju prirodu ili status (npr. u zavisnosti od države, nadzor nad određenim finansijskim sektorma u pogledu SPN/FT može vršiti nadzorni organ koji takođe poseduje prudenciona nadzorna ovlašćenja ili jedinica za nadzor u okviru FOS).
Zamrzavanje imovine	<p>U kontekstu oduzimanja i privremenih mera (npr. Preporuke 4, 32 i 38), termin <i>zamrzavanje</i> znači zabranu prenosa, konverzije, raspolaganja ili kretanja bilo koje imovine, opreme ili drugih instrumenata na osnovu, i tokom trajanja važenja, delovanja iniciranog od strane nadležnog organa ili suda u okviru mehaizma za zamrzavanje imovine, ili sve dok nadležni organ ne donese odluku o zapleni ili trajnom oduzimanju.</p> <p>Za svrhe Preporuka 6 i 7 o sprovođenju ciljanih finansijskih sankcija, pojam zamrzavanje znači zabranu prenosa,</p>

⁹⁹ Ovo se odnosi i na osiguravajuće kuće i na posrednike u osiguranju (zastupnike i brokere).

Pojmovi	Definicije
	<p>konverzije, raspolaganja ili kretanja novčanih sredstava ili druge imovine koja je u vlasništvu ili pod kontrolom označenih fizičkih ili pravnih lica na osnovu, ili tokom važenja, mere koju je inicirao Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija ili u skladu sa važećim rezolucijama Saveta bezbednosti, nadležni organ ili sud.</p> <p>U svim slučajevima, zamrznuta imovina, oprema, sredstva izvršenja, novčana sredstva ili druga imovina ostaju u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje je u njima imalo udeo u trenutku zamrzavanja i njome i dalje mogu upravljati treća lica, ili putem drugih aranžmana koja su formirala takva fizička ili pravna lica pre pokretanja takve mere u okviru mehanizma zamrzavanja, ili u skladu sa drugim nacionalnim odredbama. U okviru sprovođenja zamrzavanja, države mogu odlučiti da preuzmu kontrolu nad imovinom, opremom, sredstvima izvršenja ili novčanim sredstvima ili drugom imovinom, kao meru zaštite od "bekstva" imovine.</p>
Osnovna načela domaćeg zakonodavstva	Ovo se odnosi na osnovna zakonska načela na kojima se zasnivaju nacionalni pravni sistemi i koji obezbeđuju okvir za donošenje nacionalnih zakona i vršenje ovlašćenja i nadležnosti. Ova osnovna načela su obično sadržana ili navedena u Ustavu države ili sličnom dokumentu, ili u odlukama suda najviše instance koji je nadležan za obavezujuće tumačenje ili donošenje odluka u okviru nacionalnog zakonodavstva. Iako će se ovo razlikovati od zemlje do zemlje, neki primeri ovakvih osnovnih načela obuhvataju pravo na suđenje u razumnom roku, pretpostavku nevinosti, i pravo lica na delotvornu sudsku zaštitu.
Imovina	Pojam <i>imovina</i> odnosi se na imovinu bilo koje vrste, bilo materijalnu ili nematerijalnu, opipljivu ili neopipljivu, pokretnu ili nepokretnu, stečenu na bilo koji način, i pravna dokumenta ili instrumente u bilo kojoj formi, uključujući elektronskoj ili digitalnoj, kojima se dokazuje vlasništvo nad, ili udeo u, takvoj
Novčana sredstva ili druga imovina	Pojam <i>novčana sredstva ili druga imovina</i> znači bilo kakva imovina, uključujući ali se ne ograničavajući na, finansijska sredstva, ekonomske resurse (uključujući naftu i druge prirodne resurse), imovinu bilo koje vrste, bilo materijalnu ili nematerijalnu, opipljivu ili neopipljivu, pokretnu ili nepokretnu, stečenu na bilo koji način, i pravna dokumenta ili instrumente u bilo kojoj formi, uključujući elektronskoj ili digitalnoj, kojima se dokazuje vlasništvo nad, ili udeo u, takvoj imovini ili drugim sredstvima, uključujući ali ne ograničavajući se na, bankarske kredite, putničke čekove, bankarske čekove, platne naloge, akcije, hartije od vrednosti, obveznice, menice, ili akreditive, i bilo koji udeo, dividende ili druge prihode od ili vrednost koja proizilazi iz ili je ostvarena takvom imovinom ili
Identifikacioni podaci	Pojam <i>identifikacioni podaci</i> odnosi se na pouzdane, nezavisne izvorne dokumente, podatke ili informacije.
Posredničke	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.

Pojmovi	Definicije
finansijske institucije	
Međunarodne organizacije	<i>Međunarodne organizacije</i> su subjekti ustanovljeni formalnim političkim sporazumima između njihovih država članica koji imaju status međunarodnih sporazuma; njihovo postojanje je priznato zakonom u njihovim državama članicama; i ne posmatraju se kao rezidentne institucionalne jedinice država u kojima imaju sedišta. Primeri međunarodnih organizacija obuhvataju Ujedinjene nacije i povezane međunarodne organizacije kao što su Međunarodna pomorska organizacija; regionalne međunarodne organizacije kao što su Savet Evrope, institucije Evropske unije, Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi i Organizacija američkih država; vojne međunarodne organizacije kao što su Organizacija severnoatlanskog sporazuma (NATO) i ekonomske organizacije poput Svetske trgovinske organizacije i Asocijacija jugoistočnih azijskih naroda, itd.
Zakon	Molimo konsultujte Notu o pravnom osnovu zahteva za finansijske institucije i DNFBP.
Pravni aranžmani	<i>Pravni aranžmani</i> odnosi se na ekspresne trustove ili slične pravne aranžmane. Primeri drugih sličnih aranžmana (za svrhe SPN/FT) su fiducijarna društva (<i>fiducie</i>), <i>Poverenička društva (treuhand)</i> i društva oblikafideicomiso.
Pravna lica	<i>Pravna lica</i> znači bilo koje lice koje nije fizičko lice koje može da uspostavi trajni odnos sa klijentski odnos sa finansijskom institucijom ili da na drugi način poseduje imovinu. To može da buhvati kompanije, korporacije, fondacije, zadužbine, ortačka društva ili udruženja i druge relativno slične subjekte.
Krivično delo pranja novca	Upućivanja (osim u Preporuci 3) na <i>krivično delo pranja novca</i> odnosi se ne samo na primarno krivično delo ili dela, već takođe i na pomoćna krivična dela.
Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs)	<i>Usluge prenosa novca i vrednosti (MVTs)</i> odnosi se na finansijske usluge koje obuhvataju prijem gotovine, čekova, drugih novčanih instrumenata ili drugih vrednosnih predmeta i plaćanje u odgovarajućem iznosu u gotovini ili nekom drugom vidu korisniku, posredstvom obaveštenja, poruke, transfera ili klirinške mreže kojoj pružalac usluga MVTs pripada. Transakcije koje se vrše u okviru ovakvih usluga obuhvataju jednog ili više posrednika i finalnu isplatu trećoj strani i mogu uključivati nove vidove plaćanja. Ponekad su ovakve usluge povezane sa određenim geografskim regionima ili se opisuju najrazličitijim terminima poput <i>hawala</i> , <i>hundi</i> , i <i>fei-chen</i> .
Oduzimanje imovine koje se ne zasniva na	<i>Oduzimanje imovine koje se ne zasniva na osuđujućoj presudi</i> znači oduzimanje imovine u okviru sudskih postupaka u vezi sa krivičnim delom za koje osuđujuća presuda za krivično delo nije neophodna.

Pojmovi	Definicije
Neprofitne organizacije	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Pošiljalac	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Finansijska institucija	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Prolazni računi	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 13.
Fizički prekogranični prenos	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Politički eksponirana lica (PEL)	<p><i>Inostrana PEL</i> su pojedinci kojima jesu ili kojima su bile poverene značajne javne funkcije od strane strane zemlje, na primer šefovi država ili vlada, viši politički zvaničnici, viši zvaničnici u vladi, pravosuđu ili vojsci, viši rukovodioci u državnim preduzećima, važni zvaničnici političkih stranaka.</p> <p><i>Domaća PEL</i> su pojedinci kojima jesu ili kojima su bile poverene značajne javne funkcije u državi, na primer šefovi država ili vlada, viši politički zvaničnici, viši zvaničnici u vladi, pravosuđu ili vojsci, viši rukovodioci u državnim preduzećima, važni zvaničnici političkih stranaka.</p> <p><i>Lica kojima jeste ili kojima je bila poverena važna funkcija od strane međunarodnih organizacija</i> odnosi se na članove višeg rukovodstva, odnosno na direktore, zamenike direktora i članove odbora ili ekvivalentne funkcije.</p> <p>Definicija PEL ne obuhvata srednje ili niže rangirane pojedince u napred navedenim kategorijama.</p>
Prihodi	<i>Prihodi</i> znače bilo kakva sredstva koja proističu ili koja su stečena, posredno ili neposredno, izvršenjem krivičnog dela.
Imovina	Imovina znači imovina bilo koje vrste, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, opipljiva ili neopipljiva, i pravna dokumenta ili instrumenti koji dokazuju vlasništvo nad ili udeo u takvoj imovini.
Kvalifikovani elektronski	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Razumne mere	Pojam <i>Razumne mere</i> znači: adekvatne mere koje su srazmerne rizicima od pranja novca ili finansiranja terorizma.

Pojmovi	Definicije
Povezan sa finansiranjem terorizma ili pranjem novca	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 32.
Zahtevan	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Rizik	Sva upućivanja na <i>rizik</i> znače rizik od pranja novca i/ili finansiranja terorizma. Ovaj pojam trebalo i tumačiti zajedno sa Notom s tumačenjima uz Preporuku 1.
Zadovoljan	Kada se upućuje na to da finansijska institucija treba da bude <i>zadovoljna</i> određenom pitanju, takva institucija treba da bude u mogućnosti da pred
Zaplena	Termin <i>zaplena</i> znači zabranu prenosa, konverzije, raspolaganja ili kretanja imovine na osnovu mere koju je pokrenuo nadležni organ ili sud u okviru mehanizma za zamrzavanje. Međutim, za razliku od zamrzavanja, zaplena se vrši putem mehanizma koji nadležnom organu ili sudu omogućava da preuzme kontrolu nad konkretnom imovinom. Zaplenjena imovina ostaje u vlasništvu fizičkog li pravnog lica koje ima udeo u konkretnoj imovini u trenutku zaplene, iako će nadležni organ ili sud često preuzeti posedovanje, administraciju ili upravljanje zaplenjenom imovinom.
Samoregulatorno telo	<i>Samoregulatorno telo</i> je telo koje predstavlja struku (npr. advokati, javni beležnici, druge nezavisne pravničke profesije ili računovođe) i koje je sačinjeno od predstavnika te profesije, ima ulogu da uređuje poslovanje lica koja su kvalifikovana da uđu i koja praktikuju datu struku, i takođe vrši određene nadzorne i funkcije praćenja. Takva tela treba da sprovedu pravila kako bi osigurala pridržavanje najvišim etičkim i moralnim standardima od strane onih koji tu profesiju praktikuju.
Serijsko plaćanje	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Osnivač	<i>Osnivači</i> su fizička ili pravna lica koja prenose vlasništvo nad svojom imovinom poverenicima putem ugovora o povereništvu ili sličnog
Kvazi banka	<i>Kvazi banka</i> je banka koja nema fizičko prisustvo u državi u kojoj je osnovana i licencirana, i koja nije povezana sa regulisanom finansijskom grupom koja je predmet delotvornog konsolidovanog nadzora. <i>Fizičko prisustvo</i> označava smisleno ljudstvo i rukovodstvo koji se nalaze u zemlji. Prisustvo lokalnog posrednika ili zaposlenih nižeg ranga ne čini fizičko prisustvo.
Treba	Za svrhe procene usklađenosti sa Preporukama FATF

Pojmovi	Definicije
	izraz <i>treba</i> ima isto značenje kao i <i>mora</i> .
Direktna obrada	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Nadzorni organi (supervizori)	<i>Nadzorni organi</i> označava imenovane nadležne organe ili nedržavne organe ("finansijski nadzorni organi/supervizori" ¹⁰⁰) koji su odgovorni da osiguraju da finansijske institucije i/ili DNFBP ispunjavaju zahteve u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Nedržavni organi (koji mogu uključivati i određene tipove samoregulatornih tela) treba da poseduju ovlašćenja za nadzor i izricanje sankcija finansijskim institucijama ili DNFBP u vezi sa zahtevima za SPN/FT. Takvi nedržavni organi treba da budu zakonski ovlašćeni da izvršavaju funkcije koje su im poverene, kao i da nad njima vrši nadzor nadležni organ koji je nadležan za vršenje takvih funkcija.
Ciljane finansijske sankcije	Termin <i>ciljane finansijske sankcije</i> odnosi se i na zamrzavanje imovine i na zabrane kojima se sprečava da imovina ili druga sredstva budu neposredno ili posredno, stavljena na raspolaganje označenim fizičkim i pravnim licima.
Terorista	Termin <i>terorista</i> odnosi se na bilo koje fizičko ili pravno lice koje: (i) izvrši ili pokuša da izvrši, teroristički akt bilo kojim sredstvima, posredno ili neposredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje u terorističkim aktima u svojstvu saučesnika; (iii) organizuje ili nalaže drugima da izvrše terorističke akte; ili (iv) doprinosi izvršenju terorističkog akta od strane grupe lica koja postupaju sa zajedničkim ciljem, bilo da je takav doprinos dat s namerom ili sa ciljem pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili sa
Teroristički akt	<i>Teroristički akt</i> obuhvata: (a) čin koji čini krivično delo u skladu sa delokrugom primene i kako je definisano jednim od sledećih međunarodnih sporazuma: (i) Konvencija o suzbijanju nezakonite otmice vazduhoplova (1970); (ii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1971); (iii) Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih dela protiv lica pod međunarodnom zaštitom, uključujući diplomatske predstavnike (1973); (iv) Međunarodna konvencija protiv uzimanja talaca (1979); (v) Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala (1980); (vi) Protokol o suzbijanju nezakonitih činova nasilja na aerodromima koji služe međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, koja nadopunjuje Konvenciju o sprečavanju nezakonitih činova protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1988); (vii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbednosti

¹⁰⁰ Uključujući Ključna načela nadzornih organa (supervizora) koji izvršavaju nadzorne funkcije koje su povezane sa sprovođenjem Preporuka FATF.

Pojmovi	Definicije
	(2005); (viii) Protokol o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbednosti fiksnih platformi u epikontinentalnom pojasu (2005); (ix) Međunarodna konvencija o suzbijanju terorističkih bombaških napada (1997); i (x) Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma (1999).
	(b) svaki drugi akt izvršen s manerom da prouzrokuje smrt ili nanese ozbiljne telesne povrede civilnom licu, ili bilo kom drugom licu koje aktivno ne učestvuje u oružanim dejtvima u situaciji oružanog sukoba, kada je cilj takvog akta, po njegovoj prirodi ili kontekstu, da zastraši stanovništvo, ili da primora vladu ili međunarodnu organizaciju da se suzdrži od delovanja.
Finansiranje terorizma	<i>Finansiranje terorizma</i> označava finansiranje terorističkih akata, i terorista i terorističkih organizacija.
Zloupotreba u svrhu finansiranja terorizma	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 8.
Krivično delo finansiranja terorizma	Upućivanja (osim u Preporuci 4) na <i>krivično delo finansiranja terorizma</i> odnosi se ne samo na primarno krivično delo ili dela, već takođe i na dopunska krivična dela.
Teroristička organizacija	Termin <i>teroristička organizacija</i> odnosi se na grupu terorista koja: (i) izvrši ili pokuša da izvrši, teroristički akt bilo kojim sredstvima, posredno ili neposredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje u terorističkim aktima u svojstvu saučesnika; (iii) organizuje ili nalaže drugima da izvrše terorističke akte; ili (iv) doprinosi izvršenju terorističkog akta od strane grupe lica koja postupaju sa zajedničkim ciljem, bilo da je takav doprinos dat s namerom ili sa ciljem pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili sa saznanjem da grupa ima nameru da izvrši teroristički akt.
Treća lica	U svrhe Preporuka 6 i 7, izraz <i>treća lica</i> uključuje, ali se ne ograničava na, finansijske institucije i DNFBP. Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 17.
Poverenik	Termini <i>trast</i> i <i>poverenik</i> treba shvatiti onako kako je to opisano i dosledno sa članom 2 <i>Haške konvencije o zakonu koji se primenjuje na trustove i njihovo priznavanje</i> ¹⁰¹

¹⁰¹ Član 2 Haške konvencije glasi: *Za svrhe ove Konvencije, izraz "trast" označava pravne odnose ustanovljene među živima ili nakon smrti- od strane lica, osnivača, kada je imovina stavljena pod kontrolu poverenika u korist korisnika ili u određenu svrhu.*

Trast odlikuju sledeće karakteristike:

a) *imovina čini zaseban fond a ne deo sopstvenog imetka poverenika;*

b) *pravo na raspolaganje sredstvima iz trasta stoji na ime poverenika ili na ime drugog lica za račun poverenika;*

c) *poverenik ima ovlašćenje i dužnost, za koju je odgovoran, da upravlja, angažuje ili raspolaze sredstvima u*

Pojmovi	Definicije
	Poverenici mogu biti profesionalci (npr. u zavisnosti od države, advokat ili trust privredno društvo) ukoliko su plaćeni da postupaju kao poverenik tokom vršenja svog poslovanja, ili neprofesionalci (npr. lice koje postupa bez nagrade za račun porodice).
Jedinstveni referentni broj transakcije	Molimo konsultujte Notu s tumačenjima uz Preporuku 16.
Bez odlaganja	Ovaj izraz <i>bez odlaganja</i> označava, u idealnoj situaciji, da se određeni koraci preduzimaju u roku od nekoliko sati po odluci Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ili relevantnog komiteta za sankcije (npr. Komiteta 1267, Komiteta 1988, Komiteta za sankcije 1718) U svrhu S/RES/1373(2001), izraz <i>bez odlaganja</i> označava da, nakon što se utvrdi postojanje opravdanog osnova, ili opravdano uverenje, da se sumnja ili veruje da je neko lice ili subjekt terorista, da finansira terorizam ili terorističku organizaciju U oba slučaja, izraz bez odlaganja treba tumačiti u kontekstu potrebe za sprečavanje bekstva ili osipanja sredstava ili druge imovine povezanih sa teroristima, terorističkim organizacijama, onima koji finansiraju terorizam, i sa finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje, i u vezi sa potrebom za globalnim, usaglašenim delovanjem da se spreči i prekine neometan tok takvih sredstava.

skladu sa uslovima trasta i posebnim dužnostima koja su mu nametnuta zakonom. Zadržavanje određenih prava i ovlašćenja od strane osnivača, i činjenica da poverenik može i sam imati prava kao korisnik, nisu nužno suprotna postojanju trasta.

TABELA AKRONIMA

SPN/FT (AML/CFT)	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (takođe se koristi i za <i>borba protiv finansiranja terorizma</i>)
ID (BNI)	Instrument koji glasi na donosioca
PPS (CDD)	Poznavanje i praćenje stranke
DNFBP	Određena fizička i pravna lica van finansijskog sektora
FATF	Radna grupa za finansijsku akciju
FOS (FIU)	Finansijsko-obaveštajna služba
NT (IN)	Napomena s tumačenjima
PN (ML)	Pranje novca
MVTS	Usluga prenosa novca ili vrednosti
NPO	Neprofitna organizacija
Konvencija iz Palermo	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine
PEL (PEP)	Politički eksponirana lica
P. (R.)	Preporuka
PZPR (RBA)	Pristup zasnovan na proceni rizika
SP. (SR.)	Specijalna preporuka
SRT (SRB)	Samoregulatorna tela
IST (STR)	Izveštaj o sumnjivoj transakciji
TCSP	Pružalac usluge osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u ...
Konvencija o finansiranju	Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma iz 1999. godine
UN	Ujedinjene nacije
Konvencija iz Beča	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci iz 1988. godine

INFORMACIJE O AŽURIRANJIMA FATF METODOLOGIJE

Od usvajanja teksta u februaru 2013. godine, izvršene su sledeće izmene Metodologije FATF.

Datum	Vrsta izmena	Odeljci koji su pretrpeli izmene
oktobar 2015.	Dodata fusnota za pojašnjenje tumačenja kriterijuma 29.3.	<ul style="list-style-type: none"> P.29 – strana 75 Da bi se dodala fusnota za primenu metodologije za kriterijum 29.3 o ovlašćenju FOS da pribavlja dodatne informacije.
februar 2016.	Revizija P.5 i NI.9.	<ul style="list-style-type: none"> P.5 i NI.9 – strane 30-31 i 115-116 Da bi se uskladila metodologija za P.5 i NI.9 sa revidiranom Notom za tumačenje uz Preporuku 5 koja se odnosi na Rezoluciju 2178 Saveta
februar 2016.	Dodata fusnota za pojašnjenje zahteva kriterijuma 33.1.	<ul style="list-style-type: none"> P.33 – strana 81 Da bi se dodala fusnota za pojašnjenje primene metodologije za kriterijum 33.1
februar 2016.	Dodata fusnota o terminologiji za različite vrste aktivnosti PN u NI.7.	<ul style="list-style-type: none"> NI.33 – strana -110- 112 Da bi se dodala fusnota za pojašnjenje terminologije o različitim vrstama aktivnosti PN kako je navedeno u Metodologiji za NI.7 (ključno
oktobar 2016.	Revizija P.8 i NI.10.	<ul style="list-style-type: none"> P.8 i NI.10 i Pojmovnik – strane 39-41 i 117-119 Da bi se uskladila metodologija za P.8 i NI.10 sa revidiranom Preporukom 8 i Notom za tumačenje uz Preporuku 8
oktobar 2016.	Dodata fusnota o porezima i oduzimanjem imovine uz NI.8	<ul style="list-style-type: none"> NI.8 – strana -113- 114 Da bi se dodala fusnota o tome kako se uzimaju u obzir cifre o poreskom oduzimanju za procenu delotvornosti u okviru NI.8 (ključno pitanje 8.2).
februar 2017.	Revizija P.5 i NI.9.	<ul style="list-style-type: none"> P.5 i NI.9 – strane 30-31 i 115-116 Da bi se uskladila metodologija za P.5 i NI.9 sa revidiranom Notom za tumačenje uz Preporuku 5 i termin iz Pojmovnika "novčana sredstva i druga
novembar 2017.	Revizija Preporuke 7.	<ul style="list-style-type: none"> P.7 – strana -36- 38 Za izmenu P.7 kako bi reflektovala izmene Standarda FATF (Nota sa tumačenjima uz P.7 i Pojmovnik) izvršene u junu 2017. a koje ogledaju izmene Rezolucija Saveta bezbednosti UN o finansiranju širenja oružja za masovno uništenje, budući da su

Datum	Vrsta izmena	Odeljci koji su pretrpeli izmene
novembar 2017.	Revizija fusnote uz Preporuku 25.	<ul style="list-style-type: none"> P.25 – strana -69- 70 Za izmenu fusnote 55 uz metodologiju za P.25 kako bi se pružile smernice o načinima za identifikovanje drugih pravnih aranžmana koji potpadaju pod delokrug primene P.25 i NI.5 usled karakteristika i svojstava koja su slična eksprenim trastovima i mogu biti posebno ranjivi sa aspekta PN/FT, i da bi se osigurala doslednost u okviru uzajamnih procena.
februar 2018.	Revizija Preporuka 18 i 21	<ul style="list-style-type: none"> P.18- strana 58 i P.21- strana 62 Da bi se izmenila P.18 da oslikava izmene Standarda FATF iz novembra 2017 (Nota za tumačenje uz P.18 i P.21) koja razjašnjava zahteve za razmenom informacija u vezi sa neuobičajenim ili sumnjivim transakcijama u okviru finansijskih grupa i interakciju ovih zahteva sa odredbama o dojavljivanju.
oktobar 2018.	Revizija Preporuke 2 i Neposrednog ishoda 1	<ul style="list-style-type: none"> P.2- strana 26 i NI.1- strana 94 i 95 Da bi se uključile izmene Standarda FATF iz februara 2018. (P.2) kojima se razjašnjava potreba za kompatibilnošću zahteva za SPN/FT sa pravilima za zaštitu podataka i privatnosti i nadovezivanje na zaključke izveštaja RTMG o međuresornoj razmeni informacija o PN/FT.
oktobar 2018.	Revizija Poglavlja 1 i dodavanje fusnota u Poglavljima 5 i 6 u vezi sa Neposrednim ishodom 3 i 4	<ul style="list-style-type: none"> Poglavlje 1- strana 132, Poglavlje 5- strana 138, i Poglavlje 6- strana 139. Dodavanje fusnota za pojašnjenje očekivanja pri proceni delotvornosti u okviru NI.3 i NI.4, uzimajući u obzir rizik, kontekst i materijalnost države koja je predmet procene.
februar 2019.	Revizija Neposrednog ishoda 3 i 4 Dodavanje napomena evaluatorima i fusnota	<ul style="list-style-type: none"> Ishod 3- strana 99 do 100 Ishod 4- strana 103 do 100 Dodavanje napomena evaluatorima i fusnota za davanje dodatnih smernica o načinu procene relativnog značaka različitih sektora finansijskih institucija i DNFBP.

FATF

www.fatf-gafi.org